LETO XIX., ŠTEV. 8 LJUBLJANA, SOBOTA, 11. JANUARJA 1958 CENA 10 DIN

SLOVENSKI Poročevalec

Izdaja in tiska Časopisno podjetje Slovenski poročevalec. — Direktor: Rudi Jankuba. Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak. — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526. — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon 23-522 do 23-526. — Oglasni oddelek Ljubljana, Titova cesta 7, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832. — Poštni predal št. 29. — Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana št. 40-KB-S-Z 367. — Mesečna naročnina 230 din

VII. PLENUM ZVEZNEGA ODBORA SZDL JUGOSLAVIJE

Volitve bodo potrdile politično enotnost in zavest naših množic

Boriti se za nadaljnji razvoj socialistične demokracije, za uspešen gospodarski razvoj, za okrepitev gmotnega položaja države in delovnih ljudi, za našo miroljubno mednarodno zunanjo politiko, za uspešen razvoj in svetlo bodočnost Jugoslavije

BEOGRAD, 10. jan. (Tanjug). Dopoldne nekoliko po 9.30 je predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Josip Broz-Tito otvoril zasedanje VII. plenuma zveznega zbora Socialistične zveze. Plenum zaseda v veliki dvorani zvezne ljudske skupščine.

Ob začetku plenarnega sestanka je predsednik Tito sporočil, da je na dnevnem redu plenuma proučitev dosedanjih rezultatov v socialistični graditvi države in političnih pripravah za volitve v zvezno in republiške ljudske skupščine.

Razširjenemu plenumu, je dejal nadalje predsednik Tito, prisostvujejo predsedniki okrajnih odborov SZDL Jugoslavije in direktorji listov, radijskih postaj ter tiskovnih agencij iz države.

Člani plenuma in drugi udeleženci na današnjem zasedanju plenuma so toplo pozdravili prihod predsednika Tita v skupščinsko dvorano.

V predsedništvu današnjega plenuma sta bila poleg predsednika Tita Aleksander Ranković in Krsto Popivoda.

Ko je otvoril VII. plenum in sporočil dnevni red, je predsednik Tito dal besedo Svetozarju Vukmanoviću, ki je podal referat o dosedanjih rezultatih v socialistični izgradnji države in političnih pripravah za volitve v zvezno in republiške ljudske skupščine. Zatem je predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Josip Broz-Tito zaključil dopoldansko zasedanje. — Naslednja plenarna seja se je nadaljevala ob 15. uri.

V razpravi so sodelovali Risto Antunović, Bogomir Brajković, Stevan Pavulič, Naum Naumovski, Marko Belinić, Vječeslav Holjevac, Savo Brković, Iruz Nazim, Franc Simonič in Krsto Popivoda. Nato je plenum pooblastil predsedništvo zveznega odbora SZDL, da naslovi na volivce volilni proglas. Proti večeru je plenum končal delo.

Referat tov. Vukmanovića

Tovarisi in tovarišice! Volitve v ljudsko skupščino IV. sklica, bodo v času, ko beleži naša dežela pomembne uspehe v pogledu družbenih sprememb v izgradnji socializma, v pogledu svojega razvoja na gospodarskem polju, kakor tudi v pogledu afirmacije njene zunanje politike in utrditve njenega mednarodnega položaja. Ti uspehi so plod vseh tistih naporov, ki so jih delovni ljudje naše dežele vložili v povojnem obdobju za izgradnjo svoje socialistične skupnosti.

IZGRADNJA SISTEMA DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA IN KREPITEV SOCIALISTIČNE DEMOKRACIJE

Minulo obdobje je značilno ne samo po zelo burnem razvoju proizvodnih sil, o čemer bo govora v nadaljnjih izvajanjih, temveč predvsem tudi po revolucionarnih spremembah, ki so bile izvršene v odnosih med ljudmi v položaju neposrednih proizvajalcev, v upravljanju s sredstvi za proizvodnjo in v razdelitvi dohodka, ki so ga ustvarili na družbenih sredstvih za proizvodnjo. Takšne revolucionarne spremembe v proizvodnih odnosih v našem gospodarstvu, so bile lahko ustvarjene šele v pogojih, ko se je dokončavala izgradnja predvidena s prvim petletnim planom in planom ključne kapitalne izgradnje (ki ni bil nič drugega, kot določeno revidiranje in razširitev petletnega plana in njegova prilagoditev novim pogojem, v katerih se je razvilo naše gospodarstvo po letu 1948), in ko je v osnovi naša dežela morala priti iz gospodarske zaostalosti. Drugače povedano: sprovajanje intenzivne investicijske dejavnosti v letih od 1949—1952 zaradi ustvarjanja osnovne naloge — likvidiranja korena gospodarske zaostalosti dežele, je omogočilo, da je naše gospodarstvo začelo od 1953. leta ustvarjati velike korake v razvoju proizvodnje (posebno v industriji); hkrati s prehodom iz gospodarske zaostalosti, so se ustvarjali tudi pogoji za spremembe v odnosih med ljudmi v procesu proizvodnje v cilju krepitve vloge neposrednih proizvajalcev v upravljanju s družbenimi sredstvi za proizvodnjo in razdelitvi ustvarjenega dohodka.

Ustvarjanje nalog petletnega plana in ključne kapitalne izgradnje pa ni samo dalo pogoje za spremembe v odnosih med ljudmi, temveč je hkrati pomenilo, da nadaljnji uspešni razvoj proizvodnje ne bi bil niti možen brez uvajanja delavskega samoupravljanja. Potem, ko so v naši deželi bili odpravljeni ekonomski in politični temelji kapitalizma, ko so se v procesu intenzivne gospodarske izgradnje razvile tiste proizvodne sile, ki so označevale temelj za nadaljnji uspešni gospodarski razvoj dežele, ko so se razširili skrčeni in ozki materialni okviri, v katerih je bila naša dežela neposredno po vojni — je bilo vedno manj objektivnih ovir za nadaljnji razvoj v gospodarstvu. Še več, tedaj je nastal tak položaj, da bi se z nadaljevanjem centraliziranega upravljanja gospodarstva dejansko zaviral nadaljnji proces pospešenega gospodarskega razvoja.

Uvedba sistema delavskega samoupravljanja je postavila neposrednega proizvajalca v popolnoma nov položaj tako v odnosu do sredstev za proizvodnjo in organizacije procesa proizvodnje kakor tudi v odnosu razdelitve dohodka, ki ga je ustvaril v procesu proizvodnje. V pogledu sredstev za proizvodnjo, ki ostanejo družbena lastnina, dobe gospodarske organizacije in delavski kolektivi pravico upravljanja namesto državnih organov. Delovni kolektivi postanejo organizatorji celotnega procesa proizvodnje in razširjene reprodukcije. V razdelitvi dohodka sami odločajo o razdelitvi na plače in sklade podjetja tistega dela dohodka, ki jim ostane po pokritju obveznosti do vse skupnosti.

V našem sistemu delavskega samoupravljanja so dobili delovni kolektivi torej takšne pravice v upravljanju sredstev za proizvodnjo in pri razpolaganju z dohodkom, ki ga sami ustvarijo, ki predstavljajo bistveno spremembo v položaju neposrednih proizvajalcev v procesu vse družbene reprodukcije. S tem so hkrati postavljeni tudi temelji za nadaljnji razvoj socialističnih odnosov v procesu proizvodnje in razdelitvi družbenega proizvoda.

Pri tem je treba posebn poudariti, da je z omogočenjem vertikalne povezave gospodarskih podjetij in ustvarjanjem poslovnih združenj (na podlagi zakona o združevanju v gospodarstvu), kakor tudi z omogočenjem združevanja skladov gospodarskih organizacij zaradi ustvarjanja skupnih ciljev in zadovoljevanja skupnih potreb odprto novo področje gospodarske dejavnosti, ki bo hitro premaknilo naprej vse proizvodne sile s tem, ko krepi se odpira proces svobodnejšega gibanja sredstev v gospodarstvu in širše možnosti, da delovni kolektivi sami rešujejo posamezne probleme proizvodnje in brez intervencije centraliziranih skladov itd.

Uvedba delavskega samoupravljanja je nujno morala odpreti problem komunalne ureditve in na nov način postaviti vprašanje vloge komun v procesu družbene repodukcije: Sistem delavskega samoupravljanja v gospodarstvu ne bi bil popoln brez uvedbe komunalne samouprave, kakor tudi komunalni sistem ne bi mogel uspešno delovati brez nove vloge neposrednih proizvajalcev v procesu proizvodnje in v upravljanju z družbenimi sredstvi za proizvodnjo. V komuni se neposredni proizvajalec pojavlja kot državljan, ki zadovoljuje svoje širše splošne potrebe (šole, bolnišnične usluge komunalne usluge itd.), z delovanjem komunalnega sistema. Na položaju torej neposrednih proizvajalcev kot državljanov v komuni je zasnovana tudi pravica komune, da razdeljuje (v okviru postavke splošno-družbenega plana) med osebno in splošno potrošnjo svojih državljanov. Razen tega ima komuna določeno vlogo tudi v pogledu razvoja gospodarstva na svojem področju, ker je celoten naš sistem družbenega upravljanja tako postavljen, da je velikost proračunskih sredstev komune v osnovi odvisna od velikosti gospodarske dejavnosti oziroma od velikosti osebnih dohodkov državljanov na njenem področju. Iz tega razloga je komuna zainteresirana, da s svojimi skladi razvija proizvodne sile na svojem področju, ker bo samo tako lahko povečala osebne dohodke svojih državljanov, kakor tudi vse druge svoje dohodke. Komuna prav tako ostvarja vlogo splošne družbene kontrole nad delom podjetij na svojem področju, pri čemer skrbi, da se razpolaganje z družbenimi sredstvi po delovnih kolektivih, uporaba skladov itd. opravlja v skladu s predpisi, ki urejujejo ta vprašanja in postavkami družbenega plana.

Nadaljnji korak v razvoju komunalnega sistema je predstavljalo formiranje zbora proizvajalcev v občinah, s čimer je prišla še bolj do izraza vloga komune in neposrednih proizvajalcev v organiziranju gospodarskega življenja in razvoja.

Vzporedno z razvojem delavskega samoupravljanja in komunalne ureditve se je pristopilo v preteklem obdobju tudi k uvedbi družbenega upravljanja v vrsti javnih služb, ki zajemajo različna področja našega družbenega življenja. V vseh prosvetnih ustanovah, šolah in univerzah, v vseh zdravstvenih ustanovah, v službi socialnega zavarovanja, kakor tudi v službi upravljanja stanovanjskih skladov so ustanovljeni organi družbenega upravljanja, ki so sestavljeni od državljanov, predstavnikov raznih družbenih organizacij, predstavnikov organov oblasti in predstavnikov delovnih kolektivov, ki skrbijo, da se delo in delovanje teh služb razvija v skladu s potrebami in zahtevami državljanov. Z uvedbo in takim zaokrožanjem celotnega sistema družbenega upravljanja je izvršena taka revolucionarna sprememba, ki se po globini obsega lahko vzporeja samo z revolucionarnimi spremembami, ostvarjeni v naši državi z zmago narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije. Te spremembe ne predstavljajo samo navadne administrativne decentralizacije državnih funkcij. One dejansko pomenijo, da se je bistveno spremenil tudi značaj funkcij, ki zajemajo upravljanje družbenega in gospodarskega življenja.

Na samoupravljanju kot osnovnem načelu je izgrajen novi demokratični mehanizem, v katerem so organi samoupravljanja neposredno prevzemali funkcije države, s čimer je dejansko začel proces odmiranja njenih funkcij. Ustvarjala se je nova politična struktura družbe, ki omogoča, da delovni ljudje neposredno upravljajo z družbenimi posli. Tako postaja socialistična demokracija po svojem bistvu in po svojih oblikah vse bolj neposredna demokracija, ki se opira na najrazličnejše oblike družbenega upravljanja. Loga državnih organov se postopoma omejuje na najbolj bistvene funkcije, ki zagotavljajo skupne interese: na področju obrambe države, na podočju ohranitve notranje ureditve, zaščite pravic državljanov in utrjevanju zakonitosti, na področju zunanje politike kakor tudi na področju splošnega planiranja in usmerjevanja gospodarskega razvoja.

Da bi dobili bolj jasno sliko, kaj vse pomenijo pravice upravljanja prenešene na organe delavskega in družbenega upravljanja v materialnih odnosih v smeri razpolaganja z materialnimi sredstvi, je potrebno nakazati tudi nekatere kvantitativne odnose.

Od skupnega družbenega proizvoda (narodni dohodek in amortizacija) iz gospodarstva socialističnega sektorja, razpolagajo delavski sveti v podjetjih (v obliki dela dohodka, ki jim ostaja za samostojno razpolaganje na plače in sklade kakor tudi v obliki amortizacije) z okoli 40 odstosti. Ljudski odbori občin in okrajev kakor tudi ustanove z organi samoupravljanja razpolagajo za svoje proračune in sklade z okrog 22 odstotki; organi samoupravljanja na področju socialnega zavarovanja z 11 odstotki. Potemtakem je bilo okrog tri četrtine družbenega proizvoda socialističnega sektorja (ne upoštevajoč tu kredite iz centralnih investicijskih skladov) neposredno na razpolago in odločanje organom delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja na raznih sektorjih našega gospodarskega in družbenega življenja. Razen tega so komune in podjetja izkoriščala tudi sredstva v obliki investicijskih kreditov iz centralnih skladov investicij republik in federacije, v katerih je bilo okrog 12 odst. družbenega proizvoda socialističnega sektorja. V tistih proračunskih sredstvih centralnih organov federacije in ljudskih republik, ki so bila namenjena za opravljanje osnovnih funkcij centralne državne oblasti, je bilo 16 odst. družbenega proizvoda socialističnega sektorja. V tem zadnjem delu so imela največ deleža sredstva za narodno obrambo. Zvezni proračun (ko se odbijejo sredstva namenjena za narodno obrambo, za odplačilo dolgov in za dotacije ter regrese) znaša okrog 40 milijard dinarjev, t. j. okrog 3 odstotke družbenega proizvoda socialističnega sektorja. Ti podatki jasno ilustrirajo pomen in vlogo teh organov v naši družbeni skupnosti, kakor tudi široko materialno bazo, na kateri delujejo.

V zadnjih štirih letih je prišlo do pomembnih sprememb v strukturi investicij glede nosilcev dejavnosti. V skladu z razvojem sistema samoupravljanja je bilo vse večje sodelovanje podjetij in ljudskih odborov v skupnih investicijah, medtem ko se je v ustrezni meri zmanjševalo sodelovanje investicijskih fondov centralnih organov.

Če pogledamo investicije brez inozemskih sredstev, ki jih je izkoriščalo naše gospodarstvo, t. j. samo iz domačih sredstev, ki so ustvarjena v naši državi, potem se bo videlo, da je sodelovanje investicijskih skladov federacije vpadlo v poslednjih letih na okrog 22 odstotkov. V absolutnem znesku je bilo to komaj dovolj, da se pokrijejo investicije v energetiki in prometu, t. j. v tistih panogah, pri katerih se invistiranje v glavnem izvaja iz centraliziranih sredstev.

Vsi ti podatki kažejo, da je proces decentralizacije skupnih sredstev kakor tudi investicij, že pripeljal do takih meja, preko katerih se ne more več naprej, ter da je nadaljnja krepitev sredstev in investicijskih skladov podjetij in odborov mogoča le na osnovi ustreznega porasta dohodka in akumulacije, ki jih ustvarjajo v podjetjih ali na določenem področju. Na temelju takega razvoja družbenega upravljanja v minulem obdobju so se razvile tudi druge demokratične pravice državljanov. Predvsem je treba poudariti, da je sistem družbenega upravljanja močno razvil demokratične pravice državljanov naše države, da volijo in da so izvoljeni v organe družbenega upravljanja, ki, kakor smo videli, razpolagajo z več kot tri četrtine družbenega proizvoda. Zdaj je število članov delavskih svetov v podjetjih okrog 240.000, v ljudskih odborih občin in okrajev dela 67.800 naših državljanov kot odbornikov; število članov svetov, stalnih odborniških komisij ali komisij svetov je znašalo do zadnjih volitev v občinske ljudske odbore blizu 120.000. V upravljanju prosvetne službe v šolskih odborih in svetih sodeluje okrog 130.000 državljanov. V upravljanju zdravstvenih in socialnih ustanov, kakor tudi v službi socialnega zavarovanja sodeluje okrog 40.000 oseb. V zadružnih organizacijah število članov svetov in upravnih odborov znaša več kot 100.000. Po nepopolnih podatkih okrog 150.000 naših državljanov sodeluje v upravljanju stanovanjskega sklada.

Dejstvo, da je doslej sodelovalo v organih družbenega upravljanja preko milijon državljanov Jugoslavije, jasno govori, da se v pogojih družbenega upravljanja v naši državi razvija takšen sistem neposredne socialistične demokracije, v katerem sodelujejo državljani naše države ne samo kot navadni volivci, temveč tudi kot voditelji, ki opravljajo važne funkcije v družbenem upravljanju in gospodarstvu. Mislim, da lahko že danes rečemo, da naš sistem družbenega upravljanja in neposredne socialistične demokracije — tako po njegovih družbeno ekonomskih osnovah kakor tudi po širini zajemanja državljanov v upravljanju družbenega procesa reprodukcije — daleč presega v svoji demokratičnosti vse družbene sisteme, ki so se doslej pojavljali v zgodovini.

V našem sistemu družbenega upravljanja in neposredne socialistične demokracije, se je močno afirmiralo načelo nacionalne enakopravnosti med raznimi narodi v naši državi. Ustvarjanje tega načela v praksi se ne kaže samo v tem, da so na republike prenešene pravice vodenja določenih državnih in družbenih poslov, temveč tudi v tem, da je v vsem preteklem obdobju skupnost odvajala znatna materialna sredstva, da bi prispevala k čim hitrejšemu razvoju nerazvitih republik in pokrajin in da se tako čimprej likvidira razdelitev naše države na razvite in nerazvite rajone, kar nam je zapustila za dediščino predvojna Jugoslavija. Razumljivo je, da se bodo v perspektivi morali povečati napori pri pomoči nerazvitim republikam in področjem v njihovem gospodarskem razvoju in da se tako tudi v materialnem pogledu privede načelo nacionalne enakopravnosti do popolne uresničitve. Razumljivo je, da ne smemo pričakovati hitrega likvidiranja teh razlik v gospodarskem razvoju med posameznimi republikami in pokrajinami, ker so te razlike še vedno zelo velike.

Ze po tem, kar smo doslej naredili na področju praktične uresničitve načela nacionalne enakopravnosti, mislim, da lahko mirno rečemo, da po globini demokratičnega reševanja nacionalnega vprašanja in demokratične ostvaritve nacionalnih pravic v praksi, predstavlja naša država zgled za vse države, v kateri je več narodov. Na prav tako demokratični način je rešeno tudi vprašanje položaja narodnostnih manjšin v naši državi, ki lahko govorijo v svojem materinskem jeziku, imajo svoje šole, svoj tisk itd. Razumljivo je, da so pripadniki narodnostnih manjšin državljani naše države in imajo vse pravice, toda tudi dolžnosti, kakršne imajo tudi sicer vsi državljani Jugoslavije.

Kakor vidimo, je ves sistem družbenega upravljanja in socialistične demokracije v naši zemlji postavil v nek popolnoma nov položaj slehernega državljana naše države. Postavil je v nov položaj tudi vsakega aktivista ZK in SZDL. Prej, v času tako imenovanega administrativnega sistema upravljanja, ko za ostvaritev go-

(Nadaljevanje na 2. strani)

LJUBLJANA, 10. januarja. Nocoj ob osemnajstih je bila v Moderni galeriji odprta razstava del koroških umetnikov. Razstava prikazuje širok izbor iz sodobnega slikarstva na Koroškem, saj sodeluje na njej trinajst umetnikov s petinosemdesetimi deli. Na otvoritvi, katere so se udeležili kulturni in javni delavci, sta o značilnostih in pomenu razstave govorila ravnatelj Moderne galerije Zoran Kržišnik in podpredsednik Umetnostnega združenja za Koroško g. Nitsch. Razstavo je odprl predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS dr. Boris Kocjančič. S koroške strani se je otvoritvene slovesnosti udeležil tudi podžupan mesta Beljaka g. ing. Josef Resch, medtem ko so razstavljalce zastopali slikarji Karl Bauer, Anton Mahringer in Egon Wucherer. Slednji trije so tudi na tiskovni konferenci, ki je bila danes dopoldne v Moderni galeriji, odgovarjali na vprašanja o delu in organizaciji koroških likovnih umetnikov. — Na sliki g. Nitsch med govorom.

VREME

Stanje dne 10. januarja: Za frontalnimi motnjami, ki so danes ponoči prešle Slovenijo, se je zgradil nad zahodno Evropo in Alpami greben visokega zračnega pritiska. Nove atlantske frontalne motnje pa so dosegle Britansko otočje in bodo jutri povzročile ponovno poslabšanje vremena.

Napoved za soboto: Po jutranji megli oblačno vreme z manjšimi padavinami, deloma kot sneg. V večernem času delne razjasnitve. Temperature ponoči med —6 in —2, čez dan okoli 0, v Primorju ponoči okrog 2, podnevi okoli 6 stopinj C.

Referat tov. Svetozarja Vukmanovića

(Nadaljevanje s 1. strani)

spodarskih planov po podjetjih ni obstajala učinkovita materialna stimulacija delavnoh kolektivov, kakor tudi za izpolnjevanje obveznih odkupov kmetijskih pridelkov ni bilo stimulacije, je težišče izpopolnjevanja proizvodnih odkupnih in drugih planov, padlo na najzavestnejše sile, na aktiviste, ki so se borili za stvar, ki ni bila vedno popularna, čeprav je bila neobhodna s stališča nadaljnjega razvoja proizvodnih sil dežele in s stališča zagotovitve nadaljnjega porasta življenjskega standarda v perspektivi. Za prostovoljno sprejemanje takih ukrepov in za prostovoljno ustvarjanje takih planov je bilo treba, da imajo množice dovolj zavesti in poznavanja gospodarskega gibanja, kar ni bil primer pri določenem delu prebivalstva. Zaradi tega je ponekod tudi prišlo do nerazumevanja med prizadevanjem partijskih aktivistov in zavestnega dela množic, ki so želeli, da izvršijo postavljene plane in zaostalim delom prebivalstva, ki ni mogel vedno uvideti vse potrebe uresničitve postavljenih planov.

V sedanjih pogojih družbenega upravljanja pa se je položaj v tem pogledu v osnovi spremenil. Izvajanje proizvodnih planov po gospodarskih podjetjih je postalo skrb vsega delovnega kolektiva, ker je od izpolnjevanja proizvodnih planov, od povečanja proizvodnje in produktivnosti dela, od uspešne prodaje svojih proizvodov na tržišču (kar pomeni od kvalitete in asortimana proizvodnje) je odvisna tudi višina njihovih dohodkov. Prav tako se je spremenilo stanje tudi v pogledu odkupa kmetijskih proizvodov, ker so kmetijski proizvajalci zdaj sami zainteresirani, da dajo čimveč svojih proizvodov na tržišče in tako pridobijo sredstva za nabavo industrijskega blaga in drugih potreb. Na podoben način se postavlja tudi vprašanje pristopa kmetijskih proizvajalcev v zadruge, kjer so tudi odpadli elementi prisiljevanja, medtem ko se v današnjih pogojih prostovoljno pridružujejo zadrugam ali kooperirajo z zadrugo, ker je to bolj koristno, ker tako lahko povečajo svojo proizvodnjo itd. itd.

Naravno je torej, da se je v takih spremenjenih pogojih, ki jih je prinesel sistem družbenega upravljanja spremenila tudi vloga aktivistov ZK in SZDL, ki v današnjih pogojih vse bolj postajajo dejanski politični voditelji množic v njihovi borbi za uresničevanje socializma v naši državi.

Ce sedaj pogledamo v celoti vse dosedanje naše delo pri vzpostavljanju sistema družbenega upravljanja, potem lahko rečemo, da smo v teku dosedanjih sprememb v izgradnji socialistične družbe dosegli tako fazo v svojem razvoju, v kateri je v osnovnih črtah zaokrožen sistem ustanov, ki zagotavljajo funkcioniranje delavskega samoupravljanja in komunalne ureditve, kakor tudi funkcioniranje sistema družbenega upravljanja v drugih javnih službah (kulturnih, prosvetnih, zdravstvenih in drugih ustanovah). Toda ne smemo pozabiti, da delo še ni končano, ker se mora celoten sistem družbenega upravljanja neprestano izpopolnjevati in vsklajevati z nadaljnjim porastom materialnih sil v proizvodnji.

Vsekakor je treba pričakovati, da se bodo v procesu nadaljnje izgradnje in izpopolnjevanja sistema družbenega upravljanja kakor tudi v procesu nadaljnje gospodarske izgradnje pojavljale tudi določene antisocialistične tendence. Pojav antisocialističnih tendenc se lahko pričakuje tudi v nadaljnjem razvoju, glede na to, da še vedno ni dovolj razvita ekonomska baza v naši državi (dediščina stare Jugoslavije, ki je ni bilo mogoče likvidirati v kratkem roku povojne graditve), glede na to, da tudi v naši državi še obstoja neenakomerni razvoj med posameznimi republikami in rajoni, da še vedno obstoja nezadostno razvita socialistična zavest pri enem delu množic itd.

Njihov pojav bo mogoče, razume se, radikalno odpraviti, paralelno z odpravo vzrokov, na katerih se tudi porajajo. Z razvojem proizvodnih sil in odpravljanjem neenakomernega razvoja posameznih delov naše države, kakor tudi z odpravljanjem tistih vzrokov, ki pospešujejo drobno lastniški in lokalni egoizem, se bodo vsekakor ustvarili tudi ugodni pogoji za odpravo antisocialističnih tedenc v zavesti ljudi. Prav zaradi tega se je treba boriti proti njim še v samem procesu menjanja ekonomske baze in družbenih odnosov. To se bo lahko uspešno doseglo, če bodo organizacije Zveze komunistov in Socialistične zveze razvile svojo dejavnost pri zbiranju čim širšega kroga državljanov v organe družbenega upravljanja in če paralelno s tem razvijejo dejavnost pri usposabljanju teh organov za uspešno vodenje zaupanih služb v skladu s potrebami in željami državljanov. Ni dovolj torej boriti se samo za politično podporo v množicah na liniji socialistične izgradnje (čeprav je tudi to zelo važna naloga), temveč je še bolj važno doseči, da bo sleherni odrasli državljan naše države, ki je na liniji socialistične izgradnje vključen vanjo na ustrezen način in preko raznih oblik upravljanja gospodarskih in splošno družbenih poslov, ki so jih do nedavna reševali organi državne uprave. Takšna dejavnost organizacij ZK in SZDL bo znatno olajšala celotni proces uvajanja novih družbenih odnosov in njihovega vsklajevanja z ustvarjeno ekonomsko bazo in bo prispevala, da se v nadaljnjem razvoju odpravijo tudi vzroki, zaradi katerih se še lahko pojavljajo antisocialistične tendence.

USPEHI V GOSPODARSKI IZGRADNJI IN NADALJNJE NALOGE, SPLOŠNI POGOJI IN USPEHI RAZVOJA

V teku povojnega razvoja je naše gospodarstvo znatno povečalo proizvodnjo, povečala se je zaposlenost, razširjeno je notranje tržišče in mednarodna izmenjava. V procesu tega razvoja je gospodarstvo doseglo mnogo višjo stopnjo ter se je tudi bistveno spremenila njegovega sestava. S tem je storjen določen korak k preoblikovanju nerazvitega in zaostalega agrarnega gospodarstva, ki je stagniralo, v gospodarstvo z industrijsko agrarnim značajem, ki se razvija s hitrejšim tempom. Na doseženi stopnji razvoja naše gospodarstvo združuje v sebi vse tiste činitelje, ki mu omogočajo nadaljnji razvoj z manj napori in težkočami, kot je bil doslej to primer. Pomen vseh teh uspehov se lahko jasneje vidi šele po tem, če se spomnimo, da se je ves ta proces pospešene gospodarske izgradnje in strukturnih sprememb v našem gospodarstvu odigraval v takih okoliščinah, ki niso nudile ugodnih pogojev. Predvsem je našo izhodiščno osnovo sestavljalo zaostalo gospodarstvo, v katerem se je okrog 75 odstotkov prebivalstva bavilo s primitivno organizirano kmetijsko proizvodnjo. Dohodek od industrije in obrtništva je znašal komaj eno četrtino celokupnega dohodka. Nadalje niti zunanji pogoji, ki so vplivali na razvoj našega gospodarstva, niso bili ugodni. Napet mednarodni položaj v povojnem obdobju, velike strukturne spremembe v povojnih mednarodnih ekonomskih odnosih, povojne inflacijske tendence v mnogih državah, velik pritisk vojnih izdatkov, neenakomerni gospodarski razvoj in poglabljanje razlik v stopnji razvitosti proizvodnih sil med razvitimi in nerazvitimi državami itd., vse to so bili činitelji, ki so ovirali in tudi zavrli težnjo številnih nerazvitih držav v svetu, da gredo po poti pospešenega gospodarskega razvoja.

V takih okoliščinah je morala naša država računati s posebnimi težavami, ki so izvirale bodisi iz njenega specifičnega mednarodnega položaja (ekonomske blokade po 1948 letu itd.), bodisi iz tistih zaprek, ki so nujno spremljale proces socialistične preobrazbe.

Uspehi, ki smo jih dosegli bi bili pomembni tudi, da smo jih ustvarili pod daleč boljšimi in ugodnejšimi pogoji. Tako še enkrat potrjujejo vse prednosti našega sistema, ki je ustvaril pogoje za aktivno sodelovanje in vzpodbudno dejavnost milijonskih množic naših delovnih ljudi. Zahvaljujoč takemu sistemu je bilo mogoče tudi orientirati vse družbene in materialne sile za dosego tako velikih uspehov.

V kako veliki meri se je razvilo naše gospodarstvo lahko ilustrirajo naslednji podatki:

V času od 1947 do vključno l. 1957 je nacionalni dohodekn narasel v celoti za okrog 80 odstotkov. Izvršene so bile velike strukturalne spremembe v našem gospodarstvu. Sodelovanje industrije in rudarstva se je povečalo od 25 odstotkov v letu 1939 na 45 odstotkov v 1946 letu. V istem času je bilo sodelovanje kmetijstva in gozdarstva zmanjšano od 50 odstotkov na okrog 30 odstotkov. Takšne strukturne spremembe so se odražale tudi v sestavi prebivalstva. Pri absolutnem porastu števila prebivalcev se je število kmetijskega prebivalstva ne samo relativno zmanjšalo, temveč je bil ustavljen tudi absolutni porast agrarnega prebivalstva. Potemtakem je celotni prirastek prebivalstva (in celo nekaj več kot to) zaposlen v panogah mestnega gospodarstva. Tako je relativni delež kmetijskega prebivalstva padel od 75 odstotkov na okrog 58 odstotkov ob ustreznem porastu nekmetijskega prebivalstva. Kolikšna je ta sprememba v primerjavi s stanjem v predvojni Jugoslaviji, se lahko vidi po tem, da je v celotnem obdobju med obema vojnama del kmetijskega prebivalstva padel za 4 odstotke, pri čemer je skupno število kmetijskega prebivalstva stalno raslo. Za vse to obdobje dvajsetih let se strukturni odnosi v gospodarstvu niso niti menjali.

V skladu s takim povečanjem gospodarstva se je povečalo tudi število zaposlenih oseb v vseh gospodarskih panogah. Industrializacija naše države je privedla do bistvenih sprememb, tako v strukturi prebivalstva, kakor v strukturi zaposlenih. V sredini 1957. leta smo že presegli število dveh milijonov zaposlenih v gospodarskih panogah izven kmetijstva.

Eden od zelo pomembnih uspehov gospodarskega razvoja Jugoslavije je tudi pospeševanje gospodarskega razvoja zaostalih področij, kar se vidi v tempu razvoja proizvodnih sil, v porastu splošne in osebne potrošnje na vseh področjih. Pogoj za razvoj teh področij niso bili samo politični, temveč tudi ekonomski razlogi, glede na to, da ta področja razpolagajo s pomembnim prirodnim bogastvom, kataremu je posvečena posebna pozornost. Kot rezultat politike dviga zaostalih področij, LR Bosna in Hercegovina, Makedonija in Črna gora so imele relativno hitrejši porast industrijske proizvodnje in zaposlenosti od povprečnega jugoslovanskega porasta, kar predstavlja velik napredek posebno, če se upošteva, da je bil tempo razvoja njihovega gospodarstva, posebno še industrije, pred vojno zelo nizek.

Po številnih značilnostih predstavlja leto 1953 prelomnico v povojnem razvoju našega gospodarstva. Zaključno s tem letom smo vložili že blizu dva tisoč milijard dinarjev za izgradnjo našega gospodarstva, od česar okrog 1.300 milijard din samo za izgradnjo industrije. Ves ta proces napornega in intenzivnega investiranja je začel že od leta 1953 dajati velike rezultate. Od tega leta dalje je začel narodni dohodek rasti s hitrim tempom okrog 8.5% na leto kljub motnjam, ki jih je povzročilo relativno zaostajanje kmetijstva. Samo v letu 1957 zahvaljujoč zelo ugodnim okoliščinam, je narodni dohodek narastel za nadaljnjih 22%. V zadnjih štirih letih je povprečno letno povečanje industrijske proizvodnje znašalo 14%, kar spada v najvišje indekse ustvarjene v tem obdobju v evropskih državah. Ti podatki nakazujejo ne samo visok porast narodnega dohodka v celoti, temveč posebno na visok tempo pospešenega razvoja, ki se izvaja že nekoliko v zadnjih letih in za katerega obstajajo vsi izgledi, da se bo tudi nadaljeval, kot je to predvideno v našem perspektivnem planu.

Po drugi strani se je začel od 1953. leta vse bolj uveljavljati sistem upravljanja v gospodarskem in družbenem življenju. Medtem ko je pospešeni gospodarski razvoj stalno razširjal materialno osnovo samoupravljanja v naših pogojih je funkcioniranje delavskega upravljanja v gospodarstvu omogočilo, da se razvije široka iniciativa delovnih kolektivov, ki je stalno podpirala gospodarski razvoj. Če od 1953. leta pa do zdaj lahko beležimo velike uspehe v razvoju našega gospodarstva, potem se moramo zato v prvi vrsti zahvaliti dejstvu, da so velikanska materialna sredstva in proizvodni skladi, ki jih je ustvarilo naše gospodarstvo, bili dani v upravo delovnih kolektivov, ki so tako postali odločujoči soudeleženci v razvoju proizvodnih sil.

V skladu s takšnim gospodarskim razvojem in razvojem samoupravljanja v gospodarstvu, se je v preteklem obdobju izgrajeval tudi ustrezni sistem planskega upravljanja in vodenja gospodarstva, ki je zagotavljal osnovne proporce gospodarskega razvoja in hkrati omogočal široko iniciativo in proces prilagojevanja proizvodnje in tržnih odnosov v splošni planirani smeri našega gospodarstva. Kakorkoli ta sistem zahteva še nadaljnje izpopolnjevanje posebno v pogledu instrumentov, s katerimi bi se zagotovilo učinkovitejše usmerjevanje, je nedvomno, ker je to tudi praksa pokazala da so ustvarjena načela samoupravljanja delovnega ljudstva in na njih zasnovan sistem gospodarskega vodenja, dali široko družbeno osnovo za gospodarski razvoj in razvoj socialističnih odnosov v naši državi.

Ko beležimo pozitivne uspehe tako burnega razvoja našega gospodarstva, je potrebno, da soočimo nekatere značilnosti tega razvoja, da nakažemo možnosti ki se nam odpirajo v pogledu nadaljnjega razvoja kakor tudi na nekatere probleme, ki jih moramo na tej poti reševati.

REZULTATI, PERSPEKTIVE IN NEKATERI PROBLEMI RAZVOJA INDUSTRIJE

Ako premotrimo industrijski razvoj v celoti, je treba poudariti, da smo s proizvodnjo leta 1957 dosegli raven, ki za trikrat presega predvojno proizvodnjo. Pri tem je posebno pomembno, da smo v zadnjih letih dosegli zelo nagel razvoj in tempo povečanja proizvodnje. Medtem ko je na primer v državah zahodne Evrope znašalo povečanje industrijske proizvodnje 1955. leta 9%, leta 1956 pa 5%, se je pri nas industrijska proizvodnja povečala leta 1955 za 16%, leta 1956 za 10%, leta 1957 pa za nadaljnjih 16 odstotkov.

Svetozar Vukmanović je zatem govoril o tem, kako nagel in skokovit razvoj industrijske proizvodnje ni mogel teči popolnoma vsklajeno. Zaostala je proizvodnja surovin in reprodukcijskega materiala, kar je imelo za posledico nepopolno izkoriščanje zmogljivosti v nekaterih panogah končne proizvodnje, na drugi strani naglo narašča v zadnjih letih uvoz industrijskega blaga (v glavnem surovin in reprodukcijskega materiala). Ti pojavi kažejo na potrebo okrepitve tistih industrijskih panog, ki morejo pod konkurenčnimi pogoji povečati izvoz, ali pa razširiti surovinsko podlago v državi in na ta način omejiti in zmanjšati uvoz industrijskih izdelkov. Po proučevanjih ob izdelavi perspektivnega petletnega plana, ki se nadaljujejo, bo v tem pogledu največ prispeval nadaljnji razvoj barvne metalurgije, elektroindustrije, kemične in lesne industrije, živilske industrije, tobaka itd.

S tem v zvezi je treba bolj dosledno pospeševati tiste investicije (bodisi iz centralnih investicijskih skladov, ali skladov podjetij in komun), ki nudijo z najmanjšimi naložbami najugodnejši devizni učinek.

V dosedanji usmerjenosti naše proizvodnje se čuti njena nezadostna povezanost z inozemskim trgom. Pomen takega popolnejšega povezovanja z inozemskimi trgi se ne izčrpava samo s povečanjem možnosti za izmenjavo ali prodajo naših proizvodov.

Vsekakor je tudi pri nas, kakor je primer v izgradnji tudi drugih nezadostno razvitih držav, bila potreba, da mlado in šele zgrajeno industrijo zavarujemo z ustreznimi ukrepi pred konkurenco izdelkov iz razvitih držav na notranjem trgu. Prav tako je bilo treba razvijanje našega izvoza industrijskih izdelkov podpreti s politiko subvencioniranja, ki je pomagala k odstranitvi razlik, nastalih zaradi neenake produktivnosti dela v šele zgrajeni in še nezadostno utečeni industrijski proizvodnji v naši državi glede na mnogo višjo delovno storilnost v industrijsko razvitih državah. Medtem pa krije ta proces, ki je neizogiben v prvi začetni fazi industrije, tudi vrsto negativnih posledic v sebi.

Predvsem zaprti in tesni domači trg ne omogoča, da bi se razvila moderna, sodobno organizirana proizvodnja, ki bi bila tako po delovni storilnosti, kakor po stroških proizvodnje na ravni tistih držav, ki delajo za širši trg. Od tod pojav, da v nekaterih naših novozgrajenih podjetjih organizacija proizvodnje še vedno ne ustreza sodobnemu načinu dela. Na drugi strani se pri takem režimu zaščite domače industrije odpira možnost, da se nadalje izpopolnjujejo in ustvarjajo taka majhna podjetja, ki v osnovi niso racionalna in ne bi mogla vzdržati konkurence z inozemsko proizvodnjo, katerim pa edino taka zaščita omogoča, da žive na račun notranjega trga.

Končno prispeva ves ta sistem zaščitnih ukrepov pri uvozu koeficientov in premij za izvoz ter podobnih ukrepov k vzdrževanju nesorazmerij v cenah na našem notranjem trgu, kar otežuje in zavira stabilizacijo in nadaljnji napredek našega gospodarstva. Prav zaradi takih odnošajev in nesorazmerij v cenah smo prisiljeni vzdrževati zapleten devizni režim, ki nam otežuje odnose v mednarodni izmenjavi. In čeprav je naša proizvodnja dosegla v razvoju mnogo večjo raven, vsekakor še ni prenehala potreba, da nekatere gospodarske panoge, ki se pri nas šele razvijajo, še nadalje zavarujemo z določenimi ukrepi. Med tem pa to ne more veljati za tiste gospodarske panoge, ki bi morale po svoji tehnični opremljenosti v svoji zmogljivosti po ugodnejših pogojih, ki jih imajo glede oskrbovanja s surovinami in glede delovne sile uspešno konkurirati z industrijo drugih držav. Vsekakor bi nadaljnja zaščita pri takih panogah našega gospodarstva pomenila samo ohranitev tistih pogojev, v katerih more ostati nizka delovna storilnost, neracionalna proizvodnja itd. Nadaljnji proces našega razvoja mora iti v smeri popolnejšega uvrščanja v mednarodno izmenjavo, s čimer bodo tudi te panoge prišle v položaj, da bodo povečale delovno storilnost in svojo sposobnost za zadovoljitev potreb notranjega trga in izvoza, tako po izbiri in kakovosti svoje proizvodnje, kakor tudi po stroških produkcije.

Ves ta proces izpopolnjevanja našega gospodarstva mora podpreti ustrezna politika usmerjanja investicij. Taka politika naj podpre razvoj tistih panog, ki imajo možnost, da pod konkurenčnimi pogoji povečajo izvoz oziroma zmanjšajo uvoz, preprečuje pa nadaljnje razvijanje tistih panog, ki ne ustrezajo tem pogojem. Na drugi strani naj prav tak razvoj dovede v bodočnosti do položaja, ko bo stanje na notranjem trgu in v naši izmenjavi z inozemstvom zaostrilo kriterije pri investitorjih ter jih usmerilo k najracionalnejšim naložbam v tistih panogah in podjetjih, ki so dejansko sposobna za življenje tudi brez posebnih ukrepov za zaščito in intervencije. Potem ko se bodo ti kriteriji za investiranje zostrili, se bo zmanjšala tudi potreba po usmerjanju investicij, ker bo imel vsak investitor — bodisi da gre za podjetje, komuno ali za kak drug organ — pred seboj tržni položaj kot objektivni kriterij za smer in rentabilnost nalaganja.

Poleg politike usmerjanja investicij naj temu smotru služi tudi izpremenba v našem deviznem režimu, kakor tudi proces odstranjevanja nesorazmernosti cen, ki ga moramo izvajati v prihodnji dobi. Ta dva procesa, ki sta med seboj povezana, segata tudi v širši krog nekaterih gospodarskih problemov.

Sedanje stanje v tem pogledu ima svoje vzroke v zaostalosti nekaterih sektorjev našega gospodarstva, v majhni delovni storilnosti v nekaterih panogah, do določene meje pa tudi v deformacijah v sistemu cen, ki so nastale v pretekli dobi zaradi napetih odnosov v naših gospodarskih bilancah, ko smo skušali življenjski standard delovnih ljudi vzdrževati z nižjimi cenami za usluge, stanovanja, s subvencijami za posamezne oblike potrošnje itd. Deloma so bili vzroki nesorazmerja cen, zaradi tega pa tudi visokih koeficientov, premij itd., tudi v nekaterih instrumentih, ki so vplivali na izoblikovanje proizvodnih stroškov in cen.

Vsekakor se morajo nesorazmerja v notranjih cenah in ustrezne izpremembe v deviznem režimu odstranjevati postopno, vzporedno z materialno krepitvijo in stabilizacijo našega gospodarstva in z odstranjevanjem tistih zaprek, ki so bile doslej na tej poti.

Te izpremembe, kolikor zlasti segajo v področja, od katerih je odvisna osebna potrošnja delovnih ljudi, se morajo izvajati vzporedno z ustvarjanjem možnosti za povečanje njihovih dohodkov ter ne smejo ovirati politike izboljšanja standarda.

Na drugi strani morejo biti te izpremembe tudi aktivni činitelj, ki bo podprl stabilizacijo gospodarstva. Odstranjevanje nesorazmerij v cenah, zlasti pa izpremembe v deviznem režimu, morejo razen tega olajšati proces širšega uvrščanja našega gospodarstva v mednarodno izmenjavo, pri čemer je treba upoštevati realne materialne pogoje v našem gospodarstvu in potrebe njegovega nadaljnjega razvoja.

O RAZVOJU KMETIJSTVA

Zaostajanje kmetijske proizvodnje v povojni dobi ima svoje globoke korenine v podedovani gospodarski strukturi ter v tistih razvojnih težnjah, ki so se pojavljale v gospodarstvu naše države v nekaterih zadnjih desetletjih. Podedovana materialna in družbena osnova v kmetijski proizvodnji, razdrobljenost kmečke posesti, primitivna agrotehnika, napol naturalna-proizvodnja in pomanjkanje večjih možnosti za akumulacijo v okviru kmetijstva samega niso nudili ugodne podlage za hitrejši napredek kmetijske proizvodnje neposredno po vojni.

Naš povojni gospodarski razvoj, čigar glavna smer je bila pospešena industrializacija države in razvoj materialne podlage za splošni gospodarski in družbeni razvoj, je še bolj poudaril in zaostril tista nesorazmerja med kmetijstvom in drugimi gospodarskimi panogami, ki so bila v podedovani gospodarski strukturi skrit pojav.

Ves naš razvoj v povojni dobi in ustvarjeno dviganje gospodarskega potenciala države je pomenilo med tem obenem tudi ustvarjanje tistih materialnih pogojev, ki so nam omogočili, da smo pred koncem pretekle dobe začeli močnejša investiranja za razvoj kmetijske proizvodnje. Na drugi strani so bili med tem razvojem ustvarjeni tudi drugi splošni gospodarski pogoji, ki so omogočali hitrejši razvoj kmetijske proizvodnje. Industrializacija države je dovedla do velikih sprememb v strukturi prebivalstva in povečala delež prebivalstva, zaposlenega izven kmetijstva. Dejstvo, da je ves prirastek aktivnega prebivalstva bil pritegnjen v nekmetijske panoge, priča, da smo po vojni ustavili proces kopičenja kmečkega prebivalstva in drobljenja kmečke posesti. Naglo povečanje mestnega prebivalstva je razširilo v ogromnem obsegu notranji trg s kmetijskimi pridelki. Tako razširjenje trga je odprlo možnost, da bo vsako povečanje kmetijske proizvodnje, ki ga moramo pričakovati v prihodnji dobi, našlo ustrezno prodajo in da bo na ta način zagotovljeno zainteresiranje proizvajalcev.

Presojano v celoti je bil napravljen ogromen napredek v gospodarskem položaju vasi. K temu je razen tega, kar je bilo prej rečenega, pripomogla tudi likvidacija predvojnih kmečkih dolgov, razdelitev zemlje z agrarno reformo, bistvena izprememba razmerja med cenami industrijskih izdelkov in kmetijskimi pridelki v korist kmetijstva itd. Skupnost vlaga danes za napredek kmetijske proizvodnje sredstva, ki so dvakrat in še večja, kakor je ves davek, ki ga dobivamo iz kmetijstva. Razvoj socialističnega sektorja je omogočil razširjenje socialističnih proizvodnih odnosov in raznih oblik sodelovanja med individualnimi kmetovalci in zadrugami, s čimer je omogočeno hitrejše razvijanje proizvodnje na sodobnih osnovah ob uporabi modernih sredstev za proizvodnjo.

V takih okoliščinah so bile ustvarjene širše perspektive za boljše življenje delovnih kmetovalcev, za njihovo zainteresiranje, za napredek proizvodnje, za njihovo krepkejše povezovanje s socialističnim sektorjem gospodarstva.

Izprememba materialnih in gospodarskih pogojev je ustvarila širše možnosti, da ustvarja kmetijstvo s svojimi sredstvi akumulacijo, ki se bo uporabljala za nadaljnje povečanje proizvodnje. S tem je omogočeno, da se v kmetijskih okoliših ob ustrezni politiki cen, ki bi zagotovila, da se bo določeni del akumulacije koncentriral v zadrugah in kmetijskih organizacijah, ustvarijo lastni fondi za investicije, za napredek kmetijstva. Na tej podlagi so bili že v preteklem letu ustvarjeni pomembni skladi pri kmetijskih organizacijah, zlasti pri zadrugah, ki bodo s sredstvi iz centralnih skladov nadalje razvijale proces investiranja za moderniziranje kmetijstva.

Prav po zaslugi ustvarjanja takih materialnih in gospodarskih pogojev je bilo mogoče, da se je v zadnjih nekaj letih začel proces močnejših investicij v kmetijstvu. Medtem ko je bilo leta 1952 investiranega v kmetijstvu samo 14 milijard dinarjev, je znašala v letu 1956 vsota investicij 24 milijard, leta 1957 pa se je povečala na okoli 40 milijard dinarjev (nevštevši regresov za nižje cene kmetijskih strojev, gnojila itd.). Za leto 1958 se predideva že okoli 60 do 70 milijard, tako da bodo do leta 1961 narasle letne investicije v kmetijstvu približno 100 milijard dinarjev.

Čeprav te naložbe kljub naglemu naraščanju še vedno niso dosegle potrebne ravni (kar je razumljivo, ako se upošteva, da se mora invest. koordin. z vsemi drugimi elementi, namreč z možnostmi glede kadrov znanstvene službe, možnosti naše proizvodnje in uvoza orodja ter sredstev, namenjenih kmetijstvu, zmogljivosti projektantskih in izvajalnih organizacij itd.), moremo že danes videti, da so bili doseženi dobri začetni rezultati. Povečana sta proizvodnja in uvoz traktorjev, kombajnov in drugih kmetijskih strojev, tako da je imelo že lani kmetijstvo na razpolago 17.500 traktorjev in 680 kombajnov za žito, medtem ko se za letos predvideva še 7000 novih traktorjev. Podobna razmerja so tudi glede drugih kmetijskih strojev. Od 250.000 ton, kolikor so porabili leta 1954, se je poraba umetnega gnojila povečala leta 1957 na milijon ton, so pa vsi pogoji, da se b ta obseg potrošnje zelo naglo podvojil.

Pred nami je možnost, da prehod od zaostale na sodobno kmetijsko proizvodnjo uresničimo v mnogo krajšem času, kakor je bil primer v drugih državah. Z industrializacijo v preteklih desetih letih smo prehodili pot, za katero bi bilo potrebnih več desetletij »normalnega« razvoja v drugih državah z drugačnimi družbenimi pogoji. Pred nami je možnost, da tudi v razvoju kmetijstva skrajšamo časovno trajanje posameznih etap. V naših okoliščinah ni treba čakati na dolgotrajni proces izmenjave gospodarske strukture in socialne strukture prebivalstva (ker se ta proces že pospešeno razvija), ni treba čakati na ustvarjanje pogojev za akumulacijo v kmetijstvu in drugih družbeno gospodarskih pogojev, kar je bilo značilno za mnoge države na poti njihovega razvoja. Naš družbeni sistem omogoča v soglasju z našim gospodarskim potencialom in našimi možnostmi, da izvršimo ustrezno koncentracijo sredstev iz družbene akumulacije in da ta sredstva uporabimo za uresničenje pomembnega programa v razvoju kmetijstva.

Uspehi v zadnjih letih, zlasti pa v letu 1957, ko se je pokazalo, da so poleg ugodnih klimatskih pogojev tudi vsi naši ukrepi za napredek kmetijske proizvodnje začeli dajati rezultate, jasno potrjujejo, da je nagel in močnejši razvoj kmetijstva mogoč edino z organiziranim delom, s krepitvijo socialističnih proizvodnih skladov in socialističnih družbenih odnosov.

Vsi podatki tudi kažejo, da se je v zadnjih letih okrepil socialistični sektor v kmetijstvu in da so se nadalje razvili socialistični odnosi na vasi.

K takemu razvoju so pripomogle na eni strani naše razširjene materialne možnosti za investicije in drugi materialno gospodarski činitelji, ki smo jih ustvarili v zadnjih letih. Z uvajanjem modernih sredstev za proizvodnjo v proces kmetijske reprodukcije po zadrugah in kmetijskih organizacijah so bili ustvarjeni tudi pogoji za hitrejše izpremembe v sedanjih odnosih v proizvodnji. Na drugi strani je bila taka okrepitev socialističnih odnosov omogočena s pravilno usmerjenostjo nadaljnjega razvoja socialističnih odnosov na vasi, ki je bila potrjena tudi v resoluciji o razvoju kmetijstva.

Tudi rezultati iz leta 1957 govore, da je bila naša usmerjenost na socialistična gospodarstva (na kmetijska posestva in kmetijske zadruge) kot glavne nositelje naših nalog v kmetijstvu, pravilna. To je obenem tudi dokaz in jamstvo za naše nove uspehe in za nadaljnje uveljavljenje socialističnih gospodarstev pri uresničevanju njihove vloge v proizvodnji tudi na individualnem sektorju, kar je velikega pomena za sedanjo stopnjo razvoja našega kmetijstva. Kakor so razširjene materialne možnosti dovedle do okrepitve socialističnega sektorja in razširjenja socialističnih odnosov, tako bo nedvomno nadaljnja socialistična preobrazba kmetijstva omogočila še močnejši materialni razvoj in napredek kmetijske proizvodnje. More se reči, da imamo danes izenačena naziranja, kako je treba reševati probleme socialističnih odnosov med ljudmi na vasi. Tako enotno naziranje o problemih vasi je omogočilo, da se je začrtana smer v skupščinski resoluciji že začela uresničevati. Res je glede na naše potrebe to še vedno počasen razvoj, kajti hitrejši razvoj takih odnosov na vasi zavirajo mnogi objektivni problemi, kakor tudi subjektivne pomanjkljivosti in neiznajdljivosti posameznikov.

Morda ni pretirano reči, da so skupščinsko resolucijo sprejeli naši ljudje na vasi kakor redko kateri dokument. Dala je perspektivo našemu kadru in pozitivno vplivala na politično stanje na vasi. Resolucija je pripomogla, da se je vloga kmetijskih zadrug povečala v očeh individualnega proizvajalca. Proizvajalci na vasi so začeli vzpostavljati stik z zadrugami ne več samo z nakupom industrijskega blaga in prodajo svojih pridelkov, temveč tudi z iskanjem pomoči in sodelovanja v proizvodnji. Samo leta 1956 je bilo nad 170.000 individualnih proizvajalcev, ki so sklenili z zadrugami razne oblike sodelovanja. Gospodarsko leto 1957-58 kaže nadaljnje povečanje teh odnosov, pri čemer se kažejo vse močneje raznovrstne oblike sodelovanja v proizvodnji med individualnimi kmetovalci in zadrugami. Rezultati ankete, ki jo je izvedla Zveza kmetijskih zadrug v Vojvodini kaže, da so na anketiranem področju s sodelovanjem pridelali pšenice in koruze povprečno tudi za 50 odstotkov več, kakor na individualnih gospodarstvih, ki še niso stopili v kooperacijo. Na drugi strani kaže sta anketa da je tudi rentabilnost vloženih sredstev zadrug mnogo večja, ako so bila vložena v kooperaciji, kakor pa, če so bila vložena v servisne usluge ali za razne oblike kontrahiranja. Vse to potrjuje, da se bo vključevanje individualnih proizvajalcev v sodelovanju s socialističnim sektorjem kmetijstva razvijalo v prihodnjih letih mnogo hitreje, ker temelji to razmerje na dejanskih materialnih interesih individualnih proizvajalcev in zadrug, pa tudi družbe kot celote.

Kakor je bilo poudarjeno, zahteva uspešen razvoj kmetijstva ne samo ustrezna materialna sredstva, temveč tudi določeno gospodarsko politiko in usmerjanje ne samo na področju investicijske izgradnje in naložb, temveč tudi glede na ustrezno politiko cen, kreditov, davkov, regresa itd. Že prej smo poudarili, da je sprememba v razmerju cen med industrijskimi izdelki in kmetijskimi pridelki omogočala sedaj, da se tudi v kmetijstvu ustvarja določena akumulacija, ki se more uporabiti za njegov nadaljnji razvoj. Pred nami je naloga, da uredimo našo politiko odkupnih in prodajnih cen za kmetijske pridelke tako, da bo individualni proizvajalec vedno zainteresiran za napredek, modernizacijo in razvoj svoje proizvodnje. Na drugi strani mora imeti politika cen tak učinek, da se bo glavni del akumulacije iz prometa s kmetijskimi pridelki osredotočeval v investicijskih skladih zadrug, iz teh skladov pa ponovno vračal v kmetijstvo

(Nadaljevanje na 4. strani)

LJUBLJANA, 10. januarja. Nocoj je imel v Drami v okviru eksperimentalne repertoarne skupine svoj umetniški večer igralec Branko Miklavc: nastopil je s »Krišpinom«, z lastno priredbo Benaventejeve komedije »Ideali in koristi«, in s tremi pantomimami, s »Curlcem«, »Slikarji« in »Mislecem«. Pri slednjih ga je kot solist na flavti spremljal Boris Čampa. Režiser in scenograf predstave je bil Viktor Molka.

Ob robu dogodkov

Tantalove muke

Legendarnega maloazijskega kralja so bogovi tako kaznovali, da je moral v podzemlju stati do brade v vodi in gledati tik nad seboj sočne sadove. Ko je stegnil roko, da bi utrgal sad, se je ta odmaknil. Ko se je sklonil, da bi pil, se je vodna gladina znižala. V podobnem položaju so danes Francozi v Sahari. Sicer ne gre ne za sadove in ne za vodo, ampak za nafto, ki je je v puščavi obilo. Toda kako spraviti nafto do Sredozemskega morja in od tod v Francijo? Vsa nafta v Sahari namreč Franciji nič ne pomaga, če ostane v Sahari.

Vodstvo alžirske osvobodilne fronte je že lani jasno povedalo, da so naravna bogastva v Sahari last alžirskega ljudstva. Neodvisni Maroko trdi danes isto. Pred dobrimi sto leti je Francija v vasi Lalla Marnia na alžirsko-maroški meji sklenila z Marokom obmejno pogodbo. Šlo je tudi za določitev južne meje Alžirije, ki so jo bili Francoži takrat osvojili. Toda nihče ni poznal Sahare, zemljevidov ni bilo in naposled so se zedinili, da meje med obema deželama v Sahari ni potrebno določati, ker ni tam obdelovalne zemlje«. In tako meja ni bila določena.

Francoski geologi pa so pozneje v Sahari odkrili številna naravna bogastva. Na več mestih so odkrili nafto in jo pri Mesaudu začeli najprej izkoriščati. Tri Tindufu so odkrili ogromna ležišča železove rude, ki je izredno bogata z železom, v Mavretaniji pa kameno sol in baker. Kaj vsa ta ležišča pomenijo za Francijo, si ni težko predstavljati. Oziroma kaj bi ta naravna bogastva pomenila, ko bi jih Francija lahko izkoriščala in — kar je najvažneje — prevažala čez Sredozemsko morje na svoje ozemlje.

To ne bi bilo tako težko s sodobnimi tehničnimi in prevoznimi napravami, ko bi bila rešena politična vprašanja v Severni Afriki, predvsem pa, ko ne bi divjala v Alžiriji vojna. Toliko reklamirani prvi tovor nafte, ki bi moral priti po železnici iz Tugurta v Philippville na sredozemski obali je obtičal nekje sredi razrušene proge. Kaj pomaga naftovod, ki so ga Francozi zgradili od Mesuda do železniške postaje v Tugurtu! Tudi ko bi ta tovor nafte naposled le prišel v Philippville, bi bila to samo simbolična zmaga, zakaj nobeno podjetje na svetu, ki bi moralo poslovati s tolikšnim rizikom in tolikšnimi stroški, ne bi bilo ekonomično.

In vendar je treba poudariti, da se tuje petrolejske družbe — ameriške, angleške, nemške in celo nizozemske — živo zanimajo za saharski petrolej in da so nekatere že dobile koncesije za eksploatacijo nafte v Sahari. Vsem tem družbam je gotovo znan politični in vojaški položaj v Severni Afriki. Dejstvo, da so se kljub temu odločile tvegati denar in opremo, govori o veliki prihodnosti Sahare kot zakladnice dragocenih surovin. Te družbe delajo zdaj sicer s francosko licenco, kar pa ne pomeni, da se politično in vojaško vmešavajo v dogodke na tem področju. To je stvar Francozov.

Te družbe namreč gledajo naprej, ko se bodo politična vprašanja v Sever. Afriki tako ali drugače rešila. Pri tem se nočejo zameriti Arabcem, ki utegnejo zelo verjetno postati gospodarji tega področja. Takrat bo pač treba iskati koncesijo za vrtanje nafte in kopanje železove rude pri njih. Tuje družbe bodo to pač storile, kakor so že storile na Arabskem polotoku in drugje po svetu. Tudi Arabci bodo imeli koristi od eksploatacije naravnih bogastev, posebno še, ker bodo dobili najmanj polovico dobička. Potemtakem je očitno, da so te družbe šle v Saharo že zdaj zato, da bi bile tam takrat, ko se bo treba pogajati z novimi gospodarji. In morda bodo Francozi takrat samo še zastopani kot družba, ki prosi za koncesijo. Dotlej pa bodo trpeli Tantalove muke. **Bip**

Posvet o zahodnem odgovoru

Pariz, 10. jan. (Reuter). Danes popoldne se je v Parizu vnovič sešel stalni svet Atlantskega pakta. Svet se bo posvetoval o odgovorih zahodnih držav na pisma, ki jih je bil konec prejšnjega leta poslal državam-članicam NATO sovjetski predsednik Bulganin. Odgovor so doslej pripravile Velika Britanija, ZDA, Francija in Belgija.

Zadnja pot dr. Groze

Na vojaškem pokopališču Genčea so včeraj z največjimi častmi pokopali preminulega predsednika prezidija narodne skupščine Romunije

BUKAREŠTA, 10. jan. (Tanjug). Na vojaškem pokopališču Genčea v Bukarešti so danes z največjimi častmi pokopali posmrtne ostanke preminulega predsednika prezidija velike narodne skupščine Romunije dr. Petru Groza. Pogreba so se udeležili najvišji partijski in državni voditelji pod vodstvom Georghiu-Deja in Chivu Stoica, državne delegacije iz 15 držav, šefi diplomatskih misij, delegacije raznih kolektivov in množičnih organizacij iz vse države ter nad 200.000 meščanov Bukarešte.

V palači republike, kjer je bilo zadnje 3 dni izpostavljeno truplo pokojnega, je bil davi posmrtni obred. Nato so člani državnih delegacij in šefi diplomatskih misij izrazili sožalje članom družine. To so storili tudi člani jugoslovanske delegacije podpredsednik zvezne ljudske skupščine Vladimir Simič, član zveznega izvršnega sveta Nikola Minčev in jugoslovanski veleposlanik v Bukarešti Nikola Vujanovič.

Takoj nato so krsto prenesli na trg republike, kjer je bila spominska svečanost, na kateri je govoril tudi prvi sekretar romunske delavske partije Georghiu-Dej, ki je opisal življenjsko pot pokojnega predsednika. Povedal je, da je bil Petru Groza vdan borec za demokratične pravice, svobodo in neodvisnost romunskega naroda. V dolgoletnem boju za narodno neodvisnost svoje zemlje se je dr. Petru Groza odločno uprl fašističnim sovražnikom, sodelujoč s komunistično partijo Romunije. Z največjim poletom je delal za ustanovitev in razvoj demokratične ljudske fronte. Kot resnični rodoljub je dr. Petru Groza postal 6. marca 1945 predsednik prve ljudsko demokratične vlade Romunije.

Po zborovanju se je sprevod ob igranju posmrtne koračnice usmeril čez trg republike proti vojaškemu pokopališču. Ob odprtem grobu se je od pokojnika zadnjič poslovil predsednik romunske vlade Chivu Stoica. V kratkem govoru je omenil velike zasluge dr. Petru Groza za uresničenje pravic delavskega razreda in zgraditev socializma v Romuniji. Na grob pokojnega predsednika prezidija velike narodne skupščine Romunije so nato položili številne vence, med njimi tudi venec predsednika Tita.

Sporočilo socialistične stranke v Gorici

Gorica, 10. jan. - Predvčerajšnjim je pokrajinska federacija italijanske socialistične stranke v Gorici objavila sledeče sporočilo:

»Goriška sekcija Neodvisne socialistične zveze je skupno z ostalimi skupinami v pokrajini uradno stopila v italijansko socialistično stranko. Sporazum med izvršnim odborom federacije PSI in nekaterimi predstavniki NSZ, ki je bil sklenjen na podlagi sklepa vsedržavnih vodstev, je soglasno ratificiral pokrajinski odbor PSI na svoji zadnji seji. Na podlagi tega sporazuma je pokrajinski odbor sprejel v svoje vrste tri člane NSZ, ki bodo imeli odločilen glas. Pokrajinski odbor poudarja, da ta pristop potrjuje pravilnost politike PSI in kaže, da bo do enotnosti socialističnih sil po stališču, ki ga je zavzel Saragat in socialno demokratska desnica, lahko prišlo samo v PSI in s PSI.«

Pineau pojde v London

London, 10. jan. (AP). V britanskih krogih so danes izjavili, da bo francoski minister za zunanje zadeve Christian Pineau prihodnji teden obiskal London, kjer bo z britanskim ministrom Selwynom Lloydom imel razgovore o mednarodnem položaju in britansko-francoskih odnošajih.

Britanski premier Harold Macmillan z ženo in indijski ministrski predsednik Nehru na Delhijskem letališču

VOLILNA KAMPANJA NA POLJSKEM

Varšava, 10. jan. (Tanjug.) - Prva naloga novih ljudskih odborov na Poljskem, ki bodo izvoljeni 2. februarja, bo izdelava perspektivnih programov razvoja okrajev in vojvodstev v letih 1959-1965.

Predvolilna kampanja, ki je zdaj na Poljskem v polnem razmahu, bo ena izmed največjih in najpomembnejših v državi po lanskih parlamentarnih volitvah prav zato, ker določa pred kratkim sprejeti zakon bistveno razširitev pristojnosti ljudskih odborov, ki naj kot osnovni organi ljudske oblasti postanejo »pravi gospodarji na svojih tleh«.

Te dni so na Poljskem izšle tri publikacije o sodobnem razvoju Jugoslavije. Založniško podjetje »Knjiga in znanje« je izdalo knjigo »Socialistična Jugoslavija« znanega poljskega ekonomista podpredsednika vladnega ekonomskega sveta prof. dr. Česlava Bobrowskega. Knjiga, ki ima 250 strani, daje znanstveni pregled jugoslovanskega gospodarskega sistema. Za knjigo je veliko zanimanje in v nekaj dneh so razprodali prvo izdajo knjige 3000 izvodov. - V založbi poljske sindikalne knjižnice sta izšli dve brošuri, in sicer »Delavsko samoupravljanje v Jugoslaviji« in »Sindikati v Jugoslaviji«.

REDNA TEDENSKA TISKOVNA KONFERENCA V BEOGRADU

O sestanku velikih in malih

Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve je odgovarjal na vprašanja o obiskih Kadarja in Sukarna, o pismu predsednika Tita Nehruju, o Bulganinovem pismu in drugih mednarodnih vprašanjih

BEOGRAD, 10. jan. »Sestanek, na katerem bi poleg velikih držav sodelovale tudi druge države, bi pomenil pomemben korak k rešitvi perečih mednarodnih vprašanj,« je odgovoril predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve na vprašanje, kaj lahko izjavi o predlogu predsednika Tita za sestanek velikih in malih držav na najvišji ravni in s tem v zvezi o sedanjem stanju problema razorožitve. S tem v zvezi je opozoril novinarje, da je na današnjem plenarnem zasedanju SZDL Jugoslavije podpredsednik zveznega izvršnega sveta tovariš Svetozar Vukmanovič v svojem referatu govoril tudi o mednarodnih odnosih.

Na današnji redni tiskovni konferenci za domače in tuje novinarje je odgovoril tudi na vprašanje, kaj je vsebovalo nedavno pismo, ki ga je tovariš Tito poslal predsedniku indijske vlade Nehruju. »V duhu prijateljske pismene izmenjave mnenj, do katere prihaja od časa do časa, je predsednik republike razložil predsedniku indijske vlade Nehruju svoja stališča o določenih problemih s področja mednarodnih odnosov,« je dejal.

— Sporočeno je, da si je predsednik Tito popolnoma opomogel od bolezni. Ali je s tem v zvezi možno, da odide na predvideno pot na Dalnji vzhod?« Tovariš Petrič je dejal, da bodo o tem pravočasno obvešceni, če bo potovanje določeno.

Naslednje vprašanje se je nanašalo na točnost vesti nekaterih zahodnih časopisov, katerih madžarsko zunanje ministrstvo ni demantiralo, da bo predsednik madžarske vlade Janoš Kadar obiskal Jugoslavijo. Tovariš Petrič je s tem v zvezi povedal, da bodo novinarji pravočasno obveščeni, če bi bila ta vest resnična.

— Ali bo predsednik indonezijske vlade dr. Sukarno, ki je sedaj na obisku v Indiji, morda obiskal tudi Jugoslavijo?« se je zanimal neki novinar. Predstavnik sekretariata mu je odgovoril, da je ta obisk, kolikor mu je znano, predviden.

V zvezi z jugoslovansko-indonezijskimi odnosi so predstavniki vprašali tudi, ali je indonezijska delegacija, ki je na obisku v Jugoslaviji, vojaškega ali gospodarskega značaja. Odgovoril je, da je v Jugoslaviji indonezijska delegacija, ki vodi razgovore o vojaških nabavah za potrebe Indonezije.

Na vprašanje, če bo Jugoslavija prodala orožje Indoneziji, pa je odgovoril, naj odgovor na to vprašanje prepustimo predstavnikom obeh držav, ki o tem razpravljajo.

Naslednja vprašanja, ki so bila na današnji tiskovni konferenci postavljena predstavniku državnega tajništva za zunanje zadeve, so se nanašala na razna tekoča mednarodna vprašanja.

— Ali lahko komentirate zadnjo noto sovjetske vlade 19 državam in vsem članicam OZN v zvezi z razgovori med Vzhodom in Zahodom? Ali je bil nedavni sprejem sovjetskega veleposlanika Zamčevskega pri predsedniku Titu v zvezi s temi notami?

»Novi predlogi Sovjetske zveze,« je odgovoril, »so v zvezi z bistvenimi vprašanji mednarodnih odnosov in vsebujejo vrsto pomembnih predlogov. Vlada FLRJ jih bo te dni z največjo pozornostjo proučila. Ko je predsednik Tito sprejel veleposlanika Zamčevskega, ga je le-ta seznanil z vsebino teh najnovejših sovjetskih predlogov.«

Na današnji tiskovni konferenci je bilo govora tudi o predlogu predsednika angleške vlade Macmillana o sklenitvi sporazuma med Varšavskim in Atlantskim paktom in s tem v zvezi z izjavo Foreign Officea, da tak sporazum ne bi smel bit osamljen, temveč povezan z rešitvijo raznih drugih mednarodnih vprašanj.

»Velik odmev, ki ga je Macmillanova izjava imela v svetu, priča o tem, kako zelo je svetovna javnost zainteresirana, da bi odgovorni državniki konkretno ukrepali za vzpostavitev medsebojnega zaupanja in sporazumevanja,« je izjavil tovariš Petrič. **M. P.**

Vsebina novega pisma

LONDON, 10. jan. Kakor poroča Reuter, poudarja predsednik vlade ZSSR Bulganin v noti, ki jo je poslal predsednikom vlad 19 zahodnih držav in članicam OZN, da je za sedanji mednarodni položaj značilno nadaljevanje hladne vojne, pospešena oboroževalna tekma in neposredno ogrožanje miru. Zaradi tega meni sovjetska vlada, da bi nevarnost pred še večjo vojno lahko odklonila konferenca državnikov na najvišji ravni.

Vlada ZSSR predlaga, naj bi v dveh ali treh naslednjih mesecih sklicali sestanek vodilnih državnikov, ki bi razpravljali o vprašanjih katerih rešitev bi zmanjšala mednarodno napetost. Na tej konferenci naj bi razpravljali o predlogu za takojšnjo prekinitev poskusov z atomskim in hidrogenskim orožjem za najmanj dve leti ali tri. Sovjetska vlada prav tako predlaga, naj bi na tej konferenci razpravljali o predlogu poljske vlade za ustanovitev brezatomskega področja v srednji Evropi.

Bulganinova poslanica prav tako poudarja, da bi do prekinitve hladne vojne in oboroževalne tekme laže prišlo, če bi na konferenci razpravljali tudi o sklenitvi, v tej ali oni obliki, pakta o nenapadanju med državami Severnoatlantskega pakta in držav Varšavskega sporazuma.

Sovjetska nota govori tudi o ustanovitvi kontrolnih postaj na prometnih pomembnih točkah, posebnega, 800 km širokega pasu, v katerem bi bilo dovoljeno fotografiranje iz zraka.

Na tej konferenci državnikov naj bi razpravljali še o razširitvi mednarodnih trgovinskih stikov.

Poleg držav članic Severnoatlantske in Varšavske zveze, naj bi na konferenci sodelovale tudi države, kot so Indija, Afganistan, Egipt, Jugoslavija, Švdska in Avstrija.

Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je na zborovanju, ki ga je imel v svojem volilnem okraju, izjavil danes, da bi bil najprikladnejši sestanek zunanjih ministrov, ki naj bi razpravljali o vprašanju razorožitve. Kar pa zadeva konferenco najvišjih predstavnikov, je dejal, da bi neuspeh takšne konference več škodil kot pa koristil popuščanju napetosti v svetu.

Na današnji tiskovni konferenci je ameriški zunanji minister komentiral najnovejša pisma sovjetskega predsednika Bulganina in dejal, da ponavljajo samo prejšnje sovjetske predloge in da so jih objavili z namenom »zmanjšati učinek« Eisenhowerjeve poslanice o stanju Unije. Pomen Bulganinovega pisma, je dejal Dulles, je prej v izbiri trenutka za njegovo objavo, kot pa v njegovi vsebini. Tudi Dulles je dejal, da je treba najprej ustreznih priprav za konferenco na najvišji ravni, kar pa zadeva vprašanje razorožitve pa je izjavil, da zahodne države ne nameravajo spremeniti svojih predlogov, ki so jih podale v pododboru Združenih narodov za razorožitev. Vsa krivda za prekinitev razgovorov o razorožitvi je po njegovem mnenju na sovjetski strani.

Kri in petrolej

»Simbolični transport« s prvo pošiljko saharsko nafte si s težavo utira pot skozi ogorčene uporniške napade

Pariz, 10. jan. (Tanjug.) - Francosko poveljstvo v Alžiru je sporočilo danes, da so uporniški diverzanti minirali progo Tugurt—Philpville, po kateri bi moral do sredozemske obale prispeti prvi vlak s petrolejem iz Sahare. Napad na vlak je bil izveden na severu blizu mesta Konstantina in pri tem je zletela v zrak kompozicija z 20 vagoni. Posebne skupine z močno vojaško zaščito so takoj odšle na kraj napada. operacije ob vsej progi Tugurt—Philipville pa so bile tudi danes v znamenju »bitke za petrolej«. Ko se je tovorni vlak s štirimi priključenimi cisternami petroleja približeval mestu Biskri, so uporniške enote izvedle oster naskok s planin Auresa. Zdaj so v teku hudi boji okrog proge za prevoz petroleja.

Alžirski petrolej iz Sahare pomeni za Francijo osamosvojitev v energetskih surovinah. Francija namreč uvaža nad 90% svojih skupnih potreb v nafti in njenih derivatih. V Sahari so odkrili nahajališča, katerih izkoriščanje bi lahko krilo francoske potrebe za najmanj sto let.

Prvi vlak s »simboličnim transportom« petroleja spremljajo eskadre helikopterjev in letal, ki nenehno lete nad progo. Proga Tugurt—Biskra—Philipville je v dolžini več sto kilometrov ograjena z bodečo žico, na vsakem desetem kilometru pa so razvrščene močne sile pehote, padalcev in legijcev. Vzlic takemu zavarovanju pa so alžirski odredi z ostrimi napadi preprečili, da bi prvih šest sto ton petroleja iz Sahare prispelo v Philipville že konec preišnjega tedna.

Francosko vojaško sodišče v Alžiru je izreklo smrtno kazen za tri alžirske upornike zaradi »terorističnih dejanj«. Pred istim sodiščem je bilo včeraj na smrt obsojenih osem Alžircev.

Vzhodno-zahodni odmev

Svetovni tisk obširno komentira govor Eisenhowerja v Kongresu in novo pismo sovjetskega premiera Bulganina

LONDON, 10. jan. Govor predsednika ZDA Eisenhowerja pred Kongresom in novo sporočilo predsednika sovjetske vlade Bulganina sta povzročila po vsem svetu velik odmev. Kot poroča Reuter so v londonskih uradnih krogih zelo toplo sprejeli tiste dele Eisenhowerjevega sporočila Uniji, ki se nanašajo na zunanjo politiko. V Londonu poudarjajo, da je Eisenhowerjev poziv sovjetski vladi, naj preide od besed k dejanjem, sličen s pogledi britanske vlade. Predlogi sovjetskega premiera Bulganina pa so imeli zelo velik odmev v britanskem tisku.

V uradnih krogih pa so izjavili, da morajo sovjetsko pismo še pazljivo proučiti, ter niso hoteli dati širših komentarjev. Londonski »Times«, ki med drugim primerja pomen govora predsednika Eisenhowerja in sovjetsko sporočilo med drugim piše, da ima Eisenhowerjev govor mnogo manjšo težo s pripombo, da »je mogoče občutiti kako so včeraj zamudili neko priložnost«.

V francoskih uradnih krogih so Eisenhowerjev govor pozdravili in po mnenju teh krogov pušča govor odprta vrata za vse vrste razgovorov s Sovjetsko zvezo. Medtem, ko so v uradnih krogih Eisenhowerjev govor sprejeli z zadovoljstvom zaradi odločnosti v nadaljevanju naporov za oborožitev, pa govor ni prepričal tamkajšnje politične kroge v oceni, da je Zahod še vedno v diplomatski defenzivi v prvi vrsti zaradi pomanjkanja predlogov o oblikah za stike in razgovore.

Tudi v zahodnonemških uradnih in političnih krogih so govor predsednika Eisenhowerja v glavnem komentirali pozitivno kot dokaz pripravljenosti, da bodo ZDA nadaljevale dosedanjo politiko »izgradnje sile« zahodnega sveta, hkrati pa proučevali možnosti za razgovore s Sovjetsko zvezo so zmanjšanje napetosti v svetu. Bonnski list »General Einzeiger« je komentiral osem točk programa, ki ga je predlagal Eisenhower ter izraža mišljenje, da se v prvih sedmih točkah tega programa čuti duh Dullesa, medtem ko je v osmi točki prišel do besede sam Eisenhower. Uradni predstavnik bonnske vlade Eckhard je izjavil, da bo bonnska vlada skrbno proučila novo Bulganinovo pismo, vendar predstavnik bonnske vlade še ni dal odgovor, če bo Adenauer odgovoril skupaj na obe Bulganinovi pismi.

Novo pismo predsednika sovjetske vlade Bulganina so sprejeli v indijski prestolnici precej bolje kot včerajšnji Eisenhowerjev govor. Prva ocena krogov blizu indijskemu ministrstvu za zunanje zadeve je v tem, da so Bulganinovi predlogi »mnogo boljši«, kakor Eisenhowerjev govor pred Kongresom. Uradni krogi se vzdržujejo, da bi podrobno komentirali Bulganinovo pismo, vendar tamkajšnji politični opazovalci menijo, da Bulganinovi predlogi v precejšnji meri ustrezajo mišljenju Indije.

TELEGRAMI

BERLIN — Vzhodnonemška narodna skupščina je soglasno odobrila proračun za 1958 v višini 39 milijard 440 milijonov mark. Za narodno obrambo odpade 980 milijonov mark ali 2,6 odstotka vseh izdatkov.

KARAKAS — Venezuelska vlada je sinoči odstopila, da bi omogočila predsedniku Jimenezu sestaviti novo vlado.

WELLINGTON — Odja britanske antarktične odprave dr. Vivien Fuchs je sporočil, da je prispel s tovariši do razdalje 230 milj od Južnega tečaja. Na Južni tečaj bo po njegovih računih prispel 17. januarja.

OSLO — Norveški general Lindek-Larsen je povedal, da bo do jeseni letos sestavljena enota norveške vojske, ki bo opremljena z ameriškimi raketami »Honest John«. Ta enota bo mobilna in bo imela svoj sedež na skrajnem severu Norveške pri Tromsee.

MOSKVA — Drugi sovjetski umetni satelit je do danes napravil 959 krogov okrog Zemlje.

DAMASK — Sirski minister za zunanje zadeve Salah Bitar je včeraj sprejel britanskega laburističnega poslanca Georgea Browna, ki se mudi na potovanju po državah Srednjega vzhoda. Menijo, da sta govorila o vzpostavitvi odnosov med Sirijo in Veliko Britanijo.

BRUSELJ — Belgijska skupščina se bo razpustila dne 20. aprila, volitve za novo skupščino pa bodo 1. junija.

TOKIO — Japonska delegacija 18 članov je odpotovala v Moskvo, kjer se bo pogajala za sporazum o ribarenju.

Diplomatska kronika

Beograd, 10. jan. (Tanjug). — Danes je prispel v Beograd novi izredni poslanik in pooblaščeni minister v Jugoslaviji Enrique Bernstein, ki je hkrati tudi veleposlanik Čila v Avstriji in ima svoj stalni sedež na Dunaju.

Pred imenovanjem za veleposlanika v Avstriji in poslanika v Jugoslaviji je bil državni podtajnik za zunanje zadeve. Enrique Bernstein je znani strokovnjak za mednarodno pravo.

Jugoslovansko-grški gospodarski sestanek

Beograd, 10. jan. - Kot je zvedel Jugopress, bo konec tega ali začetkom prihodnjega meseca pričela z delom jugoslovansko-grška mešana komisija za izboljšanje gospodarskega, tehničnega in kulturnega sodelovanja.

Albanija bo vrnila letalo ZDA v nekaj dneh

Pariz, 10. jan. Kakor poroča agencija Reuter, bo Albanija v nekaj dneh vrnila Združenim državam Amerike reaktivno letalo in njegovega pilota, ki se je moral prisilno spustiti v Albaniji. Kot je znano, so albanske oblasti ta teden sporočile, da so pridržale neko šolsko reaktivno letalo tipa T-33, ki je kršilo albanski zračni prostor. Vest o tem, da bosta letalo in pilot vrnjena, so sprejeli v Parizu po albanskem poslaništvu, ko je Francija v imenu ZDA navezala stike z albanskimi oblastmi, ker ZDA z Albanijo nimajo diplomatskih zvez. Veleposlaništvo ZDA v Parizu je bilo obveščeno o albanskem sporočilu.

Razgovori v Delhiju

New Delhi, 10. jan. (Reuter) - Predsednik britanske vlade Macmillan, ki je na uradnem obisku v Indiji, se je včeraj razgovarjal z indijskim ministrom za finance Krišnamačarijem

Referat tov. Svetozarja Vukmanovića

(Nadaljevanje z 2. strani)

na tiste investicije, ki bodo nadalje razvijale proizvodna sodelovanja med individualnim proizvajalci in zadrugami ter na ta način učinkovito vplivale na povečanje kmetijske proizvodnje. Posebnega pomena je, da so se že letos investicijski skladi v zadrugah povečali na več kot 20 milijard dinarjev.

Razen tega se bodo še nadalje iz splošne akumulacije izločala znatna sredstva za napredek kmetijstva v kmetijskih okoliših. Že večkrat je bila poudarjena potreba, naj se čimprej ustanovi poseben bančni aparat za kreditiranje kmetijstva, ki bi mogel zbirati vsa sredstva, namenjena za kmetijstvo in omogočiti njihovo pravilno kroženje in gospodarsko uporabljanje — izkušnje iz leta 1957 so pokazale, da je novi sistem nagrajevanja po enotah pridelkov v kmetijskih organizacijah pomemben činitelj za visoko proizvodnjo. Tako je tudi stimulativni sistem nagrajevanja agronomsko-tehničnih kadrov vplival na rezultate, kakor tudi na pojav, da se strokovni kadri vse bolj usmerjajo k direktnemu delu v proizvodnji, pri čemer kažejo veliko iniciativo in dosegajo vidne uspehe. Prav tako je treba poudariti kot značilen pojav, da se je v letošnjem šolskem letu na primer vpisalo na kmetijsko fakulteto v Beogradu 1100 novih študentov, medtem ko se jih je lani vpisalo samo 200.

Glede na to so naši nadaljnji uspehi pri razvijanju in moderniziranju kmetijske proizvodnje odvisni mnogo od tega, na kakšni stopnji bomo uspeli kombinirati pomembna materialna sredstva, s katerimi razpolagamo, z ustrezno gospodarsko politiko in s tisto iniciativo, ki jo bodo razvijale zadruge in komune ter vsi posamezniki, ki sodelujejo pri izpolnjevanju te velike naloge.

POTREBA PO NAPREDKU SISTEMA IN POSLOVANJA TRGOVINE

Že v zadnjih letih se je opažalo, da organizacija trgovske mreže ne more zadovoljiti potreb prometa. Trgovinska mreža je popolnoma nezadostna, da bi oskrbovala povečana mestna in industrijska središča. Razen tega se je lani pokazalo, da je vsa trgovinska mreža, ki se bavi s prometom kmetijskih pridelkov, nezadostna in slabo opremljena, da bi mogla zajeti povečano kmetijsko proizvodnjo, odkupiti vse razpoložljive presežke in zagotoviti prevoz, manipulacijo, promet in redno oskrbovanje. Spričo stalnega povečanja dohodka prebivalstva in vse večjih blagovnih skladov iz domače proizvodnje ali uvoza, je stara in primitivna trgovinska organizacija nezadostna tako po številu podjetij in prodajaln, poleg tega pa nezadostno opremljena ne more več ustrezati povečanim potrebam oskrbovanja.

Poleg tega glavnega vzroka so tudi nekateri drugi razlogi, ki vplivajo na pomanjkljivosti v razvoju trgovine. Eden izmed teh razlogov je v dejstvu, da niti kmetijska posestva, niti zadruge, prav tako pa tudi ne industrijska podjetja, niso doslej nastopala v zadostnem obsegu direktno na trgu tudi kot prodajalci svojih pridelkov, ki so najbolj neposredno zainteresirani za njihovo čim širšo prodajo. Te organizacije niso niti dovolj opremljene za tako delo, pa tudi naša kreditna politika jim ni odprla vse do nedavnega širše možnosti za sodelovanje v prometu. Na ta način se ustvarjajo tudi elementi monopoliranega položaja trgovskih organizacij. Zaradi njihove nerazvite mreže, nezadostne tehnične opremljenosti, pomanjkanja potrebnih naprav za vskladiščenje, zaradi možnosti izgube pri trgovini z lahko pokvarljivimi kmetijskimi pridelki te trgovinske organizacije ne kažejo težnje po povečanju prometa. Zaradi tega se celo pri večji letini kmetijskih pridelkov vzdržujejo relativno visoke cene. Tudi sistem formiranja in razdeljevanja dohodka je omogočal, da so trgovinske organizacije tudi brez povečanja prometa ustvarjale relativno visoke, v nekaterih primerih celo pretirane zaslužke, ki so izvirali tudi iz špekulantskega poslovanja.

Za nadaljnji razvoj našega gospodarstva je neobhodno, da se tak položaj v trgovini čimprej popravi. Od tega je mnogo odvisno, ali bodo naši ukrepi za zboljšanje standarda prebivalstva učinkovito izvedeni. Razen tega je tudi za nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje neobhodno, da se more naslanjati na tako trgovinsko mrežo, ki bo omogočila prodajo povečanih količin pridelkov.

Pot k zboljšanju takega stanja v trgovini je na eni strani v razširjanju in usposabljanju trgovinske mreže, v moderniziranju njene opreme, v izpopolnitvi ustreznih naprav, skladišč itd., na drugi strani pa so kmetijske organizacije, zadruge in industrijska podjetja zainteresirana, da nastopajo neposredno na trgu kot proizvajalci svojih proizvodov in je treba tako njihovo iniciativo podpreti z ustreznimi investicijami in kreditno politiko.

Bistvenega pomena je pozornost, ki jo bodo ljudski odbori posvetili nadaljnjemu razvoju trgovine, investiranju ustreznih sredstev za njeno usposabljanje, prav tako pa tudi pojačanju družbene kontrole nad njenim delom. Taka skrb za napredek trgovine je sestavni del borbe za zboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi. Kakor je tov. Tito v novoletni poslanici poudaril, je skrb za oskrbovanje in vsakdanje potrebe državljanov najvažnejša komunalna zadruga mestnih ljudskih odborov.

O RAZVOJU POTROŠNJE IN STANDARDA

Glede razvoja gospodarstva smo že poudarili, da so se po zaslugi naglega povečanja dohodkov odprle tudi širše možnosti za povečanje osebne potrošnje in standarda. Osebna potrošnja se je v okviru narodnega dohodka povečala od približno 720 milijard v letu 1953 na okoli 980 milijard v letu 1957, kar je približno okoli 8% letnega povečanja, računanega po istih cenah, ali skupno okoli 35 odstotkov za pretekla štiri leta. Tako povečanje osebne potrošnje je bilo omogočeno tudi z ustreznim povečanjem proizvodnje predmetov za široko potrošnjo, kakor tudi s povečanim uvozom v zadnjih letih.

Res je, da se je v preteklem letu naglo povečala ne samo osebna, temveč tudi splošna potrošnja. S stabilnosti razvoja gospodarstva bi bilo ugodneje, ako bi dosegli nekoliko blažje povečanje skupnega neproizvodnega povpraševanja in da bi na drugi strani zagotovili večje rezerve, ki bi jih mogli uporabiti, ako bi v prihodnjih letih nastale morebitne motnje v proizvodnji zaradi neugodnih klimatskih pogojev ali drugih zunanjih činiteljev. Rezerve, ki so bile ustvarjene lani, pa tudi v prihodnjih letih, še vedno ne bodo zadostne, da bi nas obvarovale pred določenimi motnjami. Razen tega je visoko povečanje povpraševanja vplivalo tudi na povečanje primanjkljaja v naši plačilni bilanci.

Povečanje potrošnje na vasi, ki je nastalo zaradi povečanja cen kmetijskih pridelkov, je bilo v določenem obsegu nujna posledica popravka tistih nesorazmerij med industrijskimi in kmetijskimi cenami, ki so dovajale kmetijske proizvajalce pred vojno v neenakopraven položaj. Sedaj je ta položaj kmetijskega proizvajalca bistveno spremenjen in izboljšan. Glede na to nadaljnje povečanje osebne potrošnje kmetijskih proizvajalcev ne bi smelo iti na račun povečanja cen kmetijskih pridelkov, temveč mora nastati kot posledica povečanja kmetijske proizvodnje. V tem primeru bo imelo povečanje osebne potrošnje in standarda kmetijskih proizvajalcev stabilno osnovo in bo pripomoglo k nadaljnjemu razvoju standarda ne samo vaškega, temveč tudi mestnega prebivalstva.

Glede činiteljev, ki so vplivali na porast osebne potrošnje v zadnjih nekaj letih in ki bodo delovali tudi vnaprej, je potrebno poudariti naslednje: Hitri porast osebne potrošnje v zadnjih štirih letih je bil v glavnem dosežen na bazi hitrega povečanja narodnega dohodka in samo z manjšim delom s povečanjem deleža osebne potrošnje v razdelitvi dohodka (namreč v teku zadnjih let je prišlo do relativnega in obsolutnega znižanja izdatkov za narodno obrambo, pa je tudi to poleg hitrega porasta dohodka v celoti prispevalo, da se omogoči hitrejše povečanje osebne in splošne potrošnje). Da je lahko prišlo do velikega povečanja dohodka in tudi do odgovarjajočega povečanja potrošnje, je treba v prvi vrsti pripisati uspehom investicijskih vlaganj v povojnem času, ki so tudi omogočila, da nam od 1953. leta proizvodnja in dohodek rasteta s hitrim tempom. Na tem primeru se najbolj jasno vidi, da se stabilen porast potrošnje lahko zagotovi samo z odgovarjajočim tempom porasta narodnega dohodka. Da bi pa mogli zagotoviti hitri porast dohodka in tako tudi potrošnje, je nujno, da obdržimo takšno stopnjo akumulacije in investicijskih vlaganj, ki lahko zagotovijo nadaljnji gospodarski porast in razvoj proizvodnje. Vsaka druga politika, ki bi vodila k porastu potrošnje na račun znižanja stopnje akumulacij, bi mogla res začasno prav tako privesti do določenega porasta osebne potrošnje. Posledice takšne politike pa bi se hitro občutile v naslednjih letih, ko bi vzporedni gospodarski razvoj dovedel tudi do vzporednega porasta ter tudi stagniranja potrošnje. Zaradi tega, če hočemo še nadalje razvijati osebno potrošnjo, moramo skrbeti za to, da obdržimo tudi določeno stopnjo gospodarskega razvoja in porasta dohodka. V teku dosedanjega razvoja je naše gospodarstvo doseglo takšno stopnjo, da lahko, kot so izkušnje zadnjih let pokazale, obdržimo brez naporov in zaprek relativno visoko stopnjo akumulacije za razvoj proizvodnje ter da pri tem ustvarjamo zadovoljujoč porast osebne in splošne potrošnje v skladu s porastom narodnega dohodka. Izkušnja zadnjih let kaže, da se takšen pospešeni razvoj lahko ustvari brez zaprek tudi pri osnovi stabiliziranih odnosov v gospodarstvu in na tržišču.

Posebno pomembno za povečanje osebne potrošnje je povečanje produktivnosti dela. Tudi v tem pogledu smo v teku zadnjih let dosegli zadovoljive uspehe, ki jih je treba pripisati boljši tehnični opremljenosti našega gospodarstva in tudi uspešnemu delovanju delavskega samoupravljanja v proizvodnji. V zadnjih petih letih je produktivnost dela v industriji narasla za okrog 25%, pri čemer je posebno značilna tendenca, da se je ta porast produktivnosti dela v zadnjih dveh letih povečal. Položaj v tem pogledu pa kaže, da smo v vrsti proizvodnih panog na daleč nižji stopnji produktivnosti dela v primerjavi z drugimi državami. Po grobi oceni produktivnosti dela v naši industriji kot celoti v primerjavi z drugimi državami se vidi, da je produktivnost dela v italijanski industriji večja; v industriji Francije za okrog dvakrat, v industriji Zahodne Nemčije za okrog 2.5-krat, v industriji Velike Britanije za okrog trikrat itd.

Ko primerjamo te uspehe, ne smemo prezreti tega, da so naša industrijska podjetja, kar zadeva tehnično opremljenost, še vedno na nižji stopnji kot industrija zahodnoevropskih držav; da je pri nas šele izgrajena in še ne dovolj utečena industrija, ki bo kmalu v stanju organizirati sodobni proces proizvodnje; nadalje, da je število industrijskih delavcev pri nas zelo hitro raslo (samo od leta 1952 do 1957 je število industrijskih delavcev naraslo za blizu 50%) in da so novi industrijski delavci, ki so prišli s podeželja, dejansko brez zadostne kvalifikacije, brez industrijske tradicije, delovnih navad in podobno. Vse to so činitelji, ki pojasnjujejo, zaradi česa je produktivnost dela pri nas še vedno na relativno nizki stopnji.

Te primerjave pa nam vseeno dajo odgovor na dve vprašanji: prvič, zaradi česa nismo v stanju, da še bolj približamo naš standard tistemu standardu, ki se ga lahko ustvari v drugih državah, in drugič, kje je osnovni vir, s katerim lahko hitro naprej povečujemo osebno potrošnjo pri nas. Nedvomno je, da bo nadaljnji porast osebne potrošnje pri nas zagotovljen, kot že rečeno, z novimi investicijskimi vlaganji, ki bodo stalno povečevala proizvodnjo. Hitri porast produktivnosti dela pa lahko ustvari sorazmerno večje povečanje proizvodnje, kot pa omogoča porast proizvodnih skladov. Tudi v tem ležijo velikanske rezerve, ki jih mora naša dežela izkoristiti. Glede na to mi vsekakor lahko pričakujemo uspehe, ki morajo biti rezultat iniciative delovnih kolektivov in organov samoupravljanja v podjetjih in k čemur bo tudi prispevalo izpopolnjevanje sistema nagrajevanja v gospodarskih podjetjih.

Težišče naših naporov v preteklem obdobju je bilo usmerjeno na hitro izgradnjo gospodarstva, česar ne smemo prezreti, še manj pa podcenjevati tisti napredek, ki smo ga dosegli na področju razvoja raznih služb, od katerih je odvisen družbeni standard. Od 1947 do 1957 leta zaključno smo vložili blizu 900 milijard dinarjev v takoimenovane negospodarske investicije. Zneski, ki se vlagajo v investicije za družbeni standard naraščajo. Tako so na primer investicije za stanovanjsko komunalno izgradnjo narasle od 27 milijard v 1952. letu na blizu 63 milijard v 1957. letu. Investicije za kulturno, socialno dejavnost so se povečale od 5.5 na okrog 17 milijard dinarjev. Vse negospodarske investicije pa so v istem razdobju narasle od 36 na okrog 100 milijard dinarjev.

Ustrezen razvoj in napredek se vidi tudi na področju **prosvete.** V šolskem letu 1956-57 je število učencev in študentov v vseh vrstah šol doseglo številko okoli 2,600.000, kar predstavlja 14.2% skupnega števila prebivalcev naše države, medtem ko jih je bilo leta 1938-39 1,700.000 ali 11% skupnega števila prebivalcev v tem času. Posebno je treba poudariti veliko povečanje števila študentov v višjih šolah in fakultetah. Medtem ko je bilo v šolskem letu 1938-39 v teh šolah nekaj izpod 18.000 študentov, jih je bilo v šolskem letu 1956-57 nad 72.000, kar pomeni štirikratno povečanje. Od leta 1946 do konca 1956 je diplomiralo na vseh višjih šolah in fakultetah približno 55.000 študentov. Čeprav pa je število diplomiranih po vojni pomembno, ne moremo biti zadovoljni niti s tempom zaključitve študija, niti s številom diplomiranih, ker so potrebe gospodarstva in raznih družbenih služb mnogo večje.

V nadaljnjem razvoju našega šolstva se pojavlja kot glavna naloga njegova močnejša vskladitev z razvojem in potrebami gospodarstva. V ta namen bodo potrebni odločnejši ukrepi za hitrejši in močnejši razvoj strokovnega šolstva.

Podobni rezultati so bili tudi na področju **socialnega zavarovanja in zdravstvene zaščite.** Število aktivnih socialnih zavarovancev (brez članov družin) se je povzpelo od okoli 900.000 v letu 1939 na več kot 2,600.000 v letu 1956. Število uživalcev invalidsko-pokojninskih prejemkov se je povečalo od okoli 105.000 v letu 1939 na več kot 460.000 v letu 1956. Skupno število aktivnih zavarovancev in drugih koristnikov pravic socialnega zavarovanja je znašalo leta 1956 okoli 7 milijonov. Izdatki za socialno zavarovanje so znašali v tem letu okoli 135 milijard dinarjev ali 9.4% narodnega dohodka. S tako širino glede števila zavarovancev in materialnih sredstev ob družbenem samoupravljanju po zavarovancih samih je socialno zavarovanje pomembna pridobitev v zboljšanju položaja delovnih ljudi.

Nekoliko podatkov more pokazati tudi na razvoj zdravstvenih služb. Od leta 1953 do 1956 se je število bolniških postelj povečalo od 65.000 na 78.000, število ambulantno-poliklinličnih ustanov pa od 1700 na 2150. Ob koncu leta 1956 smo imeli 10.300 zdravnikov, 2700 več kakor leta 1953. Čeprav stanje opremljenosti zdravstvene službe z materialnimi skladi, glede števila bolnišnic in postelj, kakor tudi števila medicinskega kadra, ni zadovoljivo in nas čakajo v tem pogledu velike naloge, je vendar treba poudariti, da so bili v napredku zdravstvene službe doseženi pomembni rezultati.

Sredstva, ki jih daje naša skupnost za socialno zavarovanje, zdravstveno zaščito in zdravstvene službe sploh, so torej zelo pomembna glede na naše materialne možnosti. Tem večji je interes družbe, da se ta sredstva čim racionalneje uporabljajo. To se more doseči le, ako se bo v tej delavnosti nadalje razvijal sistem družbenega upravljanja.

V današnjem sistemu funkcioniranja teh služb ni neposrednejše zveze med dejanskimi izdatki socialnega zavarovanja za enega koristnika in njegovega osebnega dohodka, kar zmanjšuje zanimanje in pobudo za racionalno uporabljanje skladov in varčevanje. Iniciativa in interes državljanov za racionalno razpolaganje s sredstvi na tem področju bi se vsekakor povečala, ako bi kombinirali finansiranje posameznih služb iz družbenih sredstev z delnim plačevanjem uslug iz osebnih dohodkov (ob ustreznem povečanju osebnih dohodkov) glede na stvarni obseg uporabljanja teh uslug po posameznikih.

Obenem bi morali tudi v sami organizaciji zdravstvene službe težiti k prožnejšim oblikam, ki bi odstranile odvečni postopek, omogočile koristnikom izbiro zdravnikov itd. Poglabljanje vsebine družbenega upravljanja ob ustrezni izpremembi materialnih in organizacijskih pogojev bi vsekakor pripomoglo, da bi se preprečili pojavi birokratiziranja odnosov v teh službah, omogočili racionalnejše uporabljanje sredstev in uspešnejši razvoj teh služb.

ZAGOTOVITEV STABILNEGA RAZVOJA NAŠEGA GOSPODARSTVA

Sedanji materialni in splošni družbeno-gospodarski pogoji odpirajo ugodne perspektive za razvoj našega gospodarstva. Tudi v prihodnji dobi se more pričakovati naglo povečanje skupne družbene proizvodnje in narodnega dohodka. Predvidena stopnja povečanja družbenega brutoproizvoda do leta 1961 za 9.6% in narodnega dohodka za okoli 9% ustreza tej dinamiki razvoja, ki smo ga ustvarili v zadnjih letih in možnostim našega gospodarstva.

Glede na take perspektive morala biti tudi naša gospodarska politika, pa tudi delavnost samoupravnih organov, usmerjeni k zagotovitvi stabilnega razvoja našega gospodarstva.

Stabilnost gospodarstva se ne zrcali samo v notranji stabilnosti cen, čeprav je to eden izmed bistvenih činiteljev. To, kar zagotavlja stabilen razvoj, je stalno naraščanje dohodka, kakor tudi stalen razvoj in uravnoteženje vseh vrst potrošnje v mejah, ki jih omogoča tako povečanje dohodka. Nadalje je stabilen razvoj odvisen tudi od uravnoteženih odnosov v tekočih bilancah izmenjave z inozemstvom.

Višja raven dohodka in proizvodnje, ki so jo dosegle v prejšnji dobi povečane proizvodne zmogljivosti, nadalje rezerve, s katerimi razpolagamo, predstavljajo že same po sebi take elemente, ki bodo pripomogli k stabilnosti gibanja našega gospodarstva v prihodnji dobi.

Imamo pa medtem še vedno nekatere činitelje, ki morejo vplivati na motnje v stabilnosti.

Na eni strani so to variacije v kmetijski proizvodnji, ki morejo nastati pod vplivom klimatičnih činiteljev. Nestabilnost kmetijske proizvodnje zaradi vremenskih činiteljev se more odstraniti tako z dolgoročnimi investicijami v melioracijske sisteme, ki jih izvajamo že nekaj let, kakor tudi z uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov, ki morejo znatno omejevati neugodne klimatične vplive (globoko oranje, uporaba kvalitetnega semena itd.). Dokler ti ukrepi ne bodo začeli dajati polnega učinka, se morejo morebitne motnje preprečiti z uporabo rezerv, ki se ustvarjajo v ta namen. Ta problem pa medtem še enkrat poudarja pomen pospeševanja kmetijske proizvodnje in tistih ukrepov investicijske politike, politike kreditov, cen, davka itd., ki naj podpro nagli razvoj kmetijstva.

Na drugi strani more na stabilnost našega razvoja negativno vplivati tudi primanjkljaj v plačilni bilanci, ker smo odvisni od uvoza nekaterih surovin, potrebnih za industrijsko proizvodnjo. Vpliv tega se more preprečiti, ako bomo v proizvodni orientaciji našega gospodarstva težili k poudarjenemu razvoju tistih panog, ki morejo ob ugodnih pogojih glede razpoložljivih surovin in delovne sile povečati naše izvozne presežke. K temu more prispevati tudi nadaljnje razvijanje surovinske podlage v državi, kjerkoli je to gospodarsko upravičeno, da bi zmanjšali našo odvisnost od uvoza surovin.

Ena in druga naloga se more z uspehom izpolniti, ako se sredstva naših centralnih skladov, kakor tudi investicijska sredstva, s katerimi razpolagajo organi samoupravljanja, podrede takim kriterijem in usmerijo v tej smeri. Naša politika usmerjanja investicij mora na eni strani favorizirati investicijske naložbe v oleejene namene, na drugi strani pa preprečevati naložbe v tiste panoge, pri katerih bi moglo na neracionalnih podlagah priti tudi do takega razširjenja proizvodnje, ki bi dejansko obremenjevalo našo plačilno bilanco. Imamo pojave, da so zaradi nezadostno objektivnih kriterijev za investiranje v nekaterih problemih tudi zaradi popolnoma lokalističnega gledanja na razvoj gospodarstva gradili tudi take gospodarske objekte, s katerimi se nepotrebno razširjajo zmogljivosti v nekaterih panogah.

Že na IV. plenumu SZDL Jugoslavije je tov. Tito opozoril na take pojave in na potrebo, da se preprečijo. V nekaterih primerih so posamezni krajevni organi začeli graditi take objekte, katerih proizvodnja je samo navidez racionalna. Glede na sedanje deformacije v našem sistemu cen in v deviznem režimu, ki pa v osnovi ne bodo imeli pogojev za konkuriranje, niti s proizvodnjo v moderno zgrajenih domačih podjetjih niti s proizvodnjo na inozemskem trgu, čim bodo te neskladnosti s samim razvojem našega gospodarstva odstranjene. Zato mora tudi naša politika usmerjanja investicij temeljiti čimveč na objektivnih merilih rentabilnosti in ekonomičnosti ter na zaostritvi tistih kriterijev, ki bodo služili kot podlaga za investicije, tako iz centralnih skladov, kakor tudi iz sredstev, s katerimi razpolagajo organi samoupravljanja.

Nadalje je za ohranitev stabilnosti bistvenega pomena vsklajevanje proporcev med naraščanjem dohodka iz posameznih oblik potrošnje. Nevarnost za stabilen razvoj gospodarstva bi mogla nastopiti, ako bi dopustili, da naraščajo posamezne vrste potrošnje (zlasti neproizvodne potrošnje) hitreje, kakor omogoča to povečanje dohodka. Naraščanje potrošnje bo najbolj stabilno takrat, kadar se naslanja na že uresničeno stabilno povečanje dohodka.

Končno prispeva k uspešni politiki stabilnega razvoja tudi ustvarjanje takih materialnih in deviznih rezerv, s katerimi bi mogli preprečiti morebitne motnje zaradi vplива zunanjih in od nas neodvisnih činiteljev. Čeprav naše rezerve še vedno niso zadostne, smo danes v tem pogledu že mnogo na boljšem kakor pred nekaj leti, ter smo začeli uresničevati tisti program povečanja gospodarskih rezerv, ki je določen v petletnem planu.

S takimi perspektivami za razvoj moremo z zaupanjem gledati v bodočnost in pričakovati nadaljnje naraščanje našega gospodarstva, okrepitev njegove ekonomske moči in s tem tudi stabilno zboljšanje življenjskih pogojev naših delovnih ljudi. Rezultati, ki smo jih imeli doslej, nam dajejo pravico, da lahko v tem pogledu pričakujemo nadaljnjih uspehov

ZUNANJEPOLITIČNA DEJAVNOST — AKTIVNA KOEKSISTENCA NAČELO NAŠE ZUNANJE POLITIKE

Naša zunanjepolitična delavnost je bila v pretekli dobi živa in uspešna, kar je še bolj dvignilo ugled naše države v zunanjem svetu in pripomoglo, da v mednarodnih odnošajih resno računajo s stališčem naše države pri reševanju posameznih vprašanj. Zaradi tega bo potrebno, da se nekoliko dalje zadržimo pri njenih rezultatih.

Znano je, da se naša država v svojih odnošajih z drugimi državami ravna po načelih aktivne koeksistence. To pomeni v praksi, da je naša država vodila politiko sodelovanja na političnem in gospodarskem področju z vsemi državami, ne glede na razlike, ki morejo biti v družbeni ureditvi posameznih držav. Pri postavljanju temeljev take naše zunanje politike smo upoštevali dejstvo, da je dosedanji razvoj po svetu dovedel do neenakomernega gospodarskega in družbenega razvoja v posameznih državah, s tem v zvezi pa tudi do različnih sistemov družbene ureditve, ki so se oblikovali v skladu s pogoji v dotičnih državah.

Uvajanje te ali druge družbene ureditve v posameznih državah je zadeva, ki se tiče izključno ljudstva dotične države, ter more zato zunanje vmešavanje v notranje zadeve drugih držav dati samo negativne rezultate, ne glede na to, kakšni razlogi se morejo navajati kot opravičilo. Na podlagi načela nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav in načela, da je izbira sistema družbene ureditve v kaki državi zadeva, ki se tiče izključno ljudstva dotične države, je naša država v pretekli dobi izvajala politiko prijateljstva in sodelovanja z vsemi državami, velikimi in majhnimi, razvitejšimi in nerazvitimi državam z najrazličnejšimi družbenimi ureditvami na podlagi spoštovanja, neodvisnosti in suverenosti, enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve.

Naša država je vodila politiko gospodarskega povezovanja in gospodarskega sodelovanja z vsemi državami na podlagi vzajemnih interesov. Dosedanji splošno-gospodarski razvoj je kljub neenakomernemu gospodarskemu razvoju v posameznih državah dovedel do močne medsebojne odvisnosti nacionalnih gospodarstev v okviru svetovnega gospodarstva. Ta medsebojna odvisnost se vse bolj manifestira kljub oviram, ki se ji postavljajo. Kot posledica takih gospodarskih gibanj in takih teženj v razvoju svetovnega gospodarstva so se pojavile razne regionalne organizacije s težnjo, da integrirajo nacionalna gospodarstva posameznih držav v regionalnem obsegu. Ustanavljanje regionalnih gospodarskih organizacij kaže kljub temu, da za sedaj teritorialno ustrezajo blokovski razdelitvi, da so nacionalne razmere postale tesne za sodobni razvoj proizvodnih sil, ki zahteva vse širše sodelovanje nacionalnih gospodarstev v okviru svetovnega gospodarstva.

Za našo državo je koristno, da sodeluje ne samo s posameznimi državami, temveč tudi s takimi regionalnimi organizacijami, predvsem na področju izmenjave, kjer bi moglo biti sodelovanje tudi širše, kakor je bil primer v preteklih dobi, pri čemer si pridržuje seveda možnost, da svojo proizvodno politiko upravlja v tisti smeri, ki ji zagotavlja najhitrejši razvoj njenih proizvodnih sil.

Naša zunanja politika je morala upoštevati tudi to, da je zaradi neenakomernega razvoja gospodarstva po svetu prišlo do poglobitve razlik med razvitimi in večino nerazvitih držav, kar otežkoča v sedanjih okoliščinah nadaljnji gospodarski razvoj, tako v nerazvitih kakor tudi v razvitih državah. Ker se pospešeni razvoj nerazvitih držav ne pojavlja več samo kot njihova potreba, temveč tudi kot pogoj, od katerega je odvisen razvoj tudi razvitih držav, kakor tudi razvoj svetovnega gospodarstva v celoti, je bila naša zunanjepolitična delavnost usmerjena tudi v to, da po OZN zagotovi ustvarjanje sredstev, potrebnih za razvoj gospodarsko nerazvitih držav.

Tudi naša država je v pretekli dobi prejemala gospodarsko pomoč in razne vrste kreditov brez političnih pogojev in vmešavanja v naše notranje zadeve. Ker pa se naša država ne more več šteti med nerazvite države (čeprav je še vedno nezadostno razvita v primerjavi z visokorazvitimi državami ter so ji zaradi tega še vedno potrebna inozemska sredstva za razvijanje njenih še neizkoriščenih gospodarskih možnosti), ker se je v dosedanjem razvoju močno povečala industrijska proizvodnja, smo skušali po možnostih, s katerimi razpolaga sedaj naše gospodarstvo, izločiti določena sredstva za kreditiranje gospodarskega razvoja nerazvitih držav, za pomoč tem državam, za vzgojo njihovih lastnih kadrov itd. Pri tem naš država nima nobenega drugega namena kakor to, da z ugodnimi krediti za razvoj nerazvitih držav omogoči povečanje izmenjave med našo državo in njimi, kar je v obojestransko korist.

Pri postavljanju načel naše zunanjepolitične delavnosti v pretekli dobi se je moralo upoštevati tudi dejstvo, da obstoj v sedanjih okoliščinah težnja po razdelitvi sveta v dva antagonistična vojaško-politična bloka in da se danes posamezni problemi v mednarodnih odnošajih navadno rešujejo z blokovskih pozicij. Kot posledica takega reševanja posameznih problemov v mednarodnih odnošajih je prišlo do razkosanja in razcepljenja nekaterih držav (Koreja, Vietnam, Nemčija že od konca vojne). Največji problemi v mednarodnih odnošajih, od katerih je odvisna usoda človeštva (problem razorožitve itd.) niso bili doslej urejeni, ker so ijh načenjali z blokovskih pozicij. Odstranitev hladne vojne in pomirjenje mednarodnega položaja se ne moreta doseči, ako se ta vprašanja rešujejo z blokovskih pozicij, s pozicij razmerja sil in ne s pozicij dejanskega reševanja problemov, s pozicij spoštovanja volje in želje vsakega naroda, da ureja svojo zemljo po svoji volji.

Antagonistični bloki niso zrasli samo iz mednarodnega gospodarskega in družabnega razvoja, iz razdelitve sveta na dva različna družbena sistema v sodobnih okoliščinah, temveč so prišli tudi kot posledica nepravilnega načenjanja problemov mednarodnega sodelovanja in nepravilnega gledanja na vlogo narodov (zlasti majhnih narodov) pri reševanju problemov, tako svojega notranjega razvoja kakor tudi problemov medsebojnega sodelovanja z drugimi narodi.

Glede na tak položaj je bila naša zunanjepolitična delavnost v pretekli dobi usmerjena k učvrščanju naše politike neodvisnosti in k nepristopu k nobenemu antagonističnemu bloku. To vsekakor ne pomeni, da smo sprejeli nekakšno politiko nacionalne izoliranosti ali nevtralnosti pri reševanju posameznih problemov s področja mednarodnih odnošajev, ker bi bila taka politika škodljiva tako za koristi naše države kakor tudi za koristi mednarodnega sodelovanja. Nasprotno, naša politika je aktivno zastopala potrebo reševanja mednarodnih problemov, toda ne z blokovskih postojank, temveč z nadaljnjim sporazumevanjem med narodi.

Naša politika se more torej označiti kot politika aktivnega sodelovanja z vsemi narodi, ne glede na to, ali pripadajo k temu ali drugemu bloku, zaradi odstranjevanja razlik glede na posamezne probleme. Z odstranjevanjem razlik v naziranjih glede na posamezne probleme pa se bo najhitreje prišlo tudi do odstranjevanja blokovskih nasprotij samih, ki so danes glavni vir zaostritve na svetu.

Sodobni mednarodni položaj na svetu označuje vsekakor tudi razdeljenost sveta v dva različna družbena sistema. Na zgodovinsko pozornico je stopil socialistični družbeni sistem z zmago Oktobrske socialistične revolucije, z zmagami socialističnih revolucij v Kitajski, Jugoslaviji in drugih državah, kakor tudi z uvedbo socialističnih družbenih odnošajev v nekaterih vzhodnoevropskih državah po drugi svetovni vojni.

Toda socializem se ne more teritorialno omejiti samo na države, v katerih so uvedeni socialistični družbeni odnosi, ker se elementi socializma prebijajo tudi v države s kapitalističnim družbenim sistemom kot posledica borbe delavskega razreda in zavednih socialističnih sil v teh državah.

Glede na ta dejstva je bila naša zunanjepolitična aktivnost usmerjena na povezovanje z vsemi socialističnimi in drugimi naprednimi silami in na vplivanje za ustvarjenje takih pogojev, ki bi omogočili mirno tekmovanje med enim in drugim družbenim sistemom. Ker smo prepričani, da bo socialistični družbeni sistem prišel preje ali kasneje ter zamenjal stari in preživeli kapitalistični sistem, nimamo nobene potrebe (čeprav bi mogel prinesti tudi nasprotne rezultate), da bi socialistične odnošaje vsiljevali drugim narodom s političnim ali gospodarskim pritiskom itd. Potrebno je samo boriti se proti zunanji intervenciji v notranje zadeve drugih držav, usmerjene k preprečevanju narodom dotičnih držav, da si izberejo tak družbeni sistem, kakršen jim ustreza. To dejansko pomeni, da je naša država vodila v pretekli dobi politiko ustvarjanja takih pogojev na svetu, da bi oba sedanja družbena sistema koeksistirala in v praksi pokazala svojo vrednost v vsaki državi brez vsakršnega vmešavanja drugod.

NAŠI ODNOŠAJI S POSAMEZNIMI DRŽAVAMI

Eden izmed največjih uspehov naše zunanje politike v pretekli dobi, ki pomeni obenem tudi veliko zmago politike sporazumevanja in nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav, je vsekakor normaliziranje naših odnošajev s **Sovjetsko zvezo,** uvedba prijateljskega sodelovanja med našima dvema državama, kakor tudi uvedba prijateljskih odnošajev z drugimi socialističnimi državami. Poseben pomen za ugotavljanje načel, na katerih so odtlej zasnovani naši odnošaji z ZSSR, ima znana deklaracija, podpisana v Beogradu, kakor tudi dokument, podpisan ob obisku državno-partijske delegacije s tov. Titom na čelu v ZSSR leta 1956. Z njima se uveljavljajo načela enakopravnega in prijateljskega sodelovanja naših dveh držav, načela, ki imajo širši interes za odnošaje med socialističnimi državami, kakor tudi sploh za sodobne mednarodne odnošaje.

S sprejetjem teh načel so bili ustvarjeni pogoji za uresničenje trajnejše solidarnosti socialističnih držav, ker temelje na notranji enotnosti, ki je krepkejša kakor tista enotnost, ki temelji izključno na zunanji obliki pripadanja k posameznemu bloku itd. Seveda je moč teh načel medsebojnega sodelovanja naše države in Sovjetske zveze kakor tudi drugih socialističnih držav vse-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Referat tov. Svetozarja Vukmanovića

(Nadaljevanje s 4. strani)

kakor odvisna od tega, ali se bo tudi v praksi uresničilo tako sodelovanje, kakršno je predvideno v omenjenih dokumentih. Medtem se more že sedaj reči, da je dosedanje izvajanje teh načel v praksi dalo dobre rezultate v medsebojnem sodelovanju in razumevanju obeh naših držav. Naša država ne bo obžalovala prizadevanj, da se ta načela medsebojnega sodelovanja uresničijo in poglobe v praksi, ker smo globoko prepričani, da je sodelovanje na takih načelih koristno ne samo za naši dve državi, temveč tudi za razvoj socialističnih družbenih odnošajev v svetovnih razmerah.

Po mojem mnenju niti razlike v posameznih ideoloških in političnih problemih, ki so prišle do izraza z nepodpisom deklaracije, katero je izdalo 12 partij iz socialističnih držav, ne morejo biti element razdvajanja, temveč nasprotno, zbliževanja v naših medsebojnih odnošajih. Razlike v naziranjih glede posameznih problemov socialistične graditve so prišle kot posledica iskanja poti za nadaljnji razvoj socialističnih družbenih odnošajev in se more pravilnost posameznih stališč, kakor tudi pravilnost poti, po kateri je šla kaka država pri graditvi socializma, preveriti samo v živi praksi. Prav zaradi tega pomenijo razlike v naziranjih o posameznih problemih socialistične graditve normalen pojav. Še več: pojavljanje takih razlik v naziranjih tudi v praksi socialistične graditve mora še bolj voditi k medsebojnemu sodelovanju socialističnih držav, ki so zelo zainteresirane, da med seboj izmenjavajo in uporabljajo izkušnje pri graditvi socializma. Glede na to upamo, da razlike v naziranjih o posameznih problemih graditve socializma med našo državo in Sovjetsko zvezo ter še nekaterimi socialističnimi državami ne bodo vplivale negativno na naše nadaljnje medsebojno sodelovanje, ki je pokazalo zelo dobre rezultate v zadnjih letih.

Posebno je potreba poudariti, da se je v zadnjih nekaj letih med našo državo in Sovjetsko zvezo močno razvila trgovinska izmenjava dobrin in gospodarsko sodelovanje na vseh področjih, kar je bilo koristno za obe državi. Trgovinska izmenjava temelji na obojestranski koristi, ker je naša država zainteresirana, da dobi take surovine in druge proizvode iz Sovjetske zveze, ki jih sama ne proizvaja v zadostnih količinah (premog za koksiranje, bombaž, nafta, pšenica itd.). Na drugi strani je tudi Sovjetska zveza zainteresirana, da ji naša država dobavlja surovine in druge proizvode, ki jih proizvaja v zadostnih količinah (barvne kovine itd.) in ki so Sovjetski zvezi potrebni.

Ko že govorimo o naših gospodarskih odnošajih s Sovjetsko zvezo, je treba poudariti, da je v tej dobi dala ZSSR dovolj deviznih, blagovnih in investicijskih kreditov naši državi in da so ti krediti znatno pripomogli k stabilizaciji našega gospodarstva v nadaljnjem gospodarskem razvoju (gradnja aluminijskega kombinata, tovarne umetnih gnojil itd.). Razširjeno gospodarsko sodelovanje s Sovjetsko zvezo, zasnovano na obojestranski koristi, ima vsekakor trajno osnovo in ugodne perspektive za nadaljnji razvoj.

Na podobnih podlagah so zasnovani tudi naši odnošaji z drugimi socialističnimi državami, ki so se razvili odvisno od skupnih interesov za razširjenje sodelovanja. Na tem področju je treba poudariti sodelovanje s Poljsko (posebno po obisku poljske državne in partijske delegacije s tov. Gomulko na čelu v naši državi), ki se ugodno razvija tako na političnem in gospodarskem področju, kakor tudi na področju obojestranske izmenjave izkušenj v socialistični graditvi. Tako sodelovanje je seveda pozitivno in bo koristno za obe državi, pa tudi za razvoj socializma v celoti.

V izvajanju politike aktivne koeksistence je naša država v pretekli dobi plodno sodelovala tudi z zahodnoevropskimi državami, tako na političnem kakor tudi na gospodarskem področju. Na podlagi velikega števila osebnih stikov med najodgovornejšimi državniki zahodnih držav in naše države je vsekakor nastalo tudi večje razumevanje potrebe, da se v mednarodnih odnosih ublažita napetost in hladna vojna, čeprav so na teh sestankih ugotovili tudi razlike v naziranjih o posameznih vprašanjih, zlasti v vprašanjih, ki se tičejo osvobodilnih gibanj in neodvisnosti narodov Azije in Afrike, nadalje v vprašanjih, ki se tičejo odnošajev med bloki itd.

Seveda skuša naša država razviti čimvečje gospodarsko sodelovanje z državami Zahodne Evrope, ker nudi zahodnoevropski trg zelo ugodne pogoje za prodajo naših kmetijskih presežkov (meso, povrtnine), na drugi strani pa je naše gospodarstvo zelo zainteresirano, da kupuje industrijske proizvode in opremo, ki je še ne izdeluje naša industrija, ali pa je ne izdeluje v zadostnih količinah. Posebno je naša industrija zainteresirana, da omogoči čim tesnejše sodelovanje in tehnično kooperacijo z zahodnoevropsko industrijo, ker ji nudi ugodne pogoje tako v tehničnem kakor tudi v gospodarskem pogledu.

Možnosti za povečanje gospodarskega sodelovanja s temi državami bodo še večje, kolikor bo naša država mogla hitreje razvijati svoje še nerazvite proizvodne sile. Dejstvo, da more naša država naglo razviti velike vire energije in surovin, ki primanjkujejo v zahodnoevropskih državah, priča o velikih in še neizkoriščenih možnostih za povečanje gospodarskega sodelovanja med našo državo in zahodnoevropskimi državami.

Naši odnošaji z **Zahodno Nemčijo** so se prav tako ugodno razvijali vse do enostranske prekinitve diplomatskih odnošajev po vladi Zahodne Nemčije, ko je naša država uvedla diplomatske odnošaje z Vzhodno Nemčijo. Kar se tiče naše države, menimo, da se proces nacionalnega združevanja kakega naroda zgodovinsko ne da ustaviti, pa se ne bo mogel ustaviti niti proces združevanja nemškega naroda. Toda ta proces združevanja mora urediti nemški narod sam, ki bo mogel uresničiti to vlogo, ako bo prišlo do postopnega ublaževanja zaostrenih odnosov med obema antagonističnima blokoma in ako se bodo na ta način ustvarili pogoji, da bo mogel nemški narod sam odločati o svoji združitvi.

Zato smo se poleg drugega tudi odločili, da uvedemo diplomatske odnošaje tudi z drugim delom Nemčije, z Vzhodno Nemčijo, s katero smo morali — mimogrede rečeno — uvesti diplomatske odnošaje tudi že zaradi naše načelne politike in sodelovanja z vsemi državami, ne glede na politično in družbeno ureditev in na politično pripadnost k posameznim blokom. Ni torej naša krivda, ako se je vlada Zahodne Nemčije v svojih zunanjepolitičnih koncepcijah bolj usmerila, da uresničuje združitev Nemčije na zunanjem področju s sporazumevanjem med dvema blokoma in ne na notranjem področju s sporazumevanjem dveh delov nemškega naroda. Vendar pa je pozitivno dejstvo, da obenem niso bili prekinjeni gospodarski odnošaji, čeprav je prekinitev diplomatskih odnošajev neizogibno vplivala negativno tudi na tem področju. Vsekakor je nadaljevanje gospodarskega sodelovanja koristno za obe državi in je utvara misliti, da ima ena država več koristi od takega gospodarskega sodelovanja kakor druga država. To naj vsekakor upoštevajo tisti, ki menijo, da se more z grožnjo o ustavitvi gospodarskega sodelovanja prisiliti naša država, da bi opustila svoja stališča na političnem področju.

Naši odnošaji z **Združenimi ameriškimi državami** so se ugodno razvijali tako na političnem, kakor tudi na gospodarskem področju. Kakor je znano, je v tej dobi prišlo do mnogih osebnih stikov med odgovornimi državniki ZDA in našo državo in je o priliki teh sestankov vedno prišlo do nadaljnje okrepitve sodelovanja v medsebojnih odnošajih med obema državama. Ob takih priložnostih je prišlo tudi do izmenjave naziranj o nekaterih zadevah mednarodnega sodelovanja, pri čemer so bile tudi razlike v naziranjih o važnejših vprašanjih mednarodnih odnošajev, kakor so odnosi med Vzhodom in Zahodom, odnošaji do držav v Aziji in Afriki itd. Tu je treba posebno poudariti, da je vojaška in gospodarska pomoč naši državi, ki so jo dale v pretekli dobi ZDA (gospodarsko pomoč sta dali tudi Anglija in Francija), tudi kljub periodičnim težavam, ki so se pojavljale, bila primer sodelovanja med veliko, razvito državo in majhno, nezadostno razvito državo z drugačno družbeno ureditvijo brez vmešavanja političnih in drugih pogojev. Seveda je to mnogo odvisno tako od države, ki daje pomoč, kakor tudi od države, ki tako pomoč sprejema.

Taki naši odnošaji z ZDA so ustrezali pogojem v pretekli dobi. Medtem je v sedanjih okoliščinah odpadla potreba po brezplačni vojaški pomoči in se bo naša država v bodoče usmerjala k proizvodnji vojaške opreme in oborožitve v domačih podjetjih vojne industrije, ki smo jih zgradili, kakor tudi na nakup iz drugih držav tiste vojaške opreme, ki je naša podjetja še ne morejo izdelovati. Nadaljnje dobavljanje vojaške pomoči je bilo ustavljeno na naš predlog in na podlagi medsebojnega sporazuma vlad obeh držav.

Kar se tiče gospodarske pomoči, moremo prav tako reči, da se tudi to vprašanje pojavlja v novih okoliščinah. Naša država je namreč v pretekli dobi prejeto gospodarsko pomoč uporabila tako za okrepitev nacionalne neodvisnosti, kakor tudi za pospešenje gospodarskega razvoja. Ta naša usmerjenost je dovedla do takega položaja, v katerem naše gospodarstvo nima več potrebe, da bi še nadalje prejemalo brezplačno gospodarsko pomoč, ker bo sposobno vrniti vse kredite, ki jih bo prejelo v prihodnji dobi.

Seveda to ne pomeni, da naše gospodarstvo v svoji nadaljnji dobi ne bo potrebovalo inozemskih sredstev za nadaljnje pospeševanje svojega razvoja. Nasprotno, vsi pogoji govore, da je naše gospodarstvo sposobno absorbirati še znatna inozemska sredstva tudi v prihodnji dobi. Predvsem ima naše gospodarstvo zelo velike, še vedno neizkoriščene vire energije in surovin (hidroenergija, premog, barvne kovine itd.), na drugi strani pa evropskemu gospodarstvu primanjkuje prav virov energije in surovin. Mislim, da so se v redkokateri državi našli tako ugodni pogoji za mednarodno finansiranje gospodarskega razvoja, kakor so v naši državi, ker razpolagamo z velikimi možnostmi za organiziranje racionalne proizvodnje energije in surovin, po katerih je veliko povpraševanje. Zaradi teh razlogov je naša vlada tudi predlagala, naj se v bodočnosti gospodarski odnošaji med ZDA in našo državo postavijo na podlago, ki bo ustrezala novim pogojem, da se bo namreč gospodarska pomoč v bodoče dajala naši državi v obliki dolgoročnih ugodnih kreditov, ki bodo služili za nagel gospodarski razvoj naše države in ki jih bo moglo naše gospodarstvo vrniti Združenim ameriškim državam.

Seveda bo tako postavljanje problemov gospodarske pomoči vsekakor koristno tako za ZDA kakor za našo državo in zato ni razloga, da bi se naše sodelovanje ne nadaljevalo tudi v nadaljnji perspektivi. Vsekakor je koristno za obe državi, da se razvije čimvečja trgovinska izmenjava, ker je edino na tej podlagi mogoče uvesti trajno sodelovanje. Zato je tudi potrebno, da se dolgoročni krediti, ki jih bo dobivala naša država, uporabljajo izključno za razvoj tistih gospodarskih panog v naši državi, ki največ omogočajo, da se bo trgovinska izmenjava neprestano dvigala na višjo raven.

Ko izvaja politiko aktivne koeksistence v praksi, je naša država v pretekli dobi uvedla prijateljske odnošaje z državami **Azije in Afrike**, ki so dosegle nacionalno neodvisnost v borbi proti kolonialni vladavini in ki se danes bore za osvoboditev svojega gospodarstva izpod kolonialne odvisnosti in zaostalosti. Mnogoštevilni obiski najodgovornejših državnikov azijskih in afriških držav v naši državi, kakor tudi obiski tov. Tita v Etiopiji, Egiptu, Indiji in Burmi so najočitnejši dokaz zelo pristnega prijateljskega sodelovanja, ki se je začelo med našo državo in narodi tega področja.

Nekatere izmed teh držav se bore za okrepitev notranje enotnosti, za učvrstitev nacionalnih držav, v nekaterih primerih pa tudi za osvoboditev izpod kolonialne odvisnosti posameznih delov svojih ozemelj (zahodni Irijan v Indoneziji, Goa v Indiji) itd. Taka njihova težnja zadeva na zapreke v politiki bivših kolonialnih sil, ki skušajo z raznimi ukrepi preprečiti razvoj nacionalnega združevanja in ustvarjanja močne centralne državne oblasti v azijsko-afriških državah. Razumljivo je, da Jugoslavija, ki se je tudi sama v preteklosti morala težko boriti za nacionalno združitev in osvoboditev izpod polkolonialne odvisnosti, nudi polno podporo tem državam v njihovih prizadevanjih za nacionalno združitev in neodvisnost.

Te države se bore tudi na gospodarskem področju v težnji, da bi se osvobodile gospodarske odvisnosti in razvile svoje zaostalo gospodarstvo. Osvoboditev izpod take kolonialne odvisnosti v gospodrastvu bi pomenilo za azijsko-afriške države usmeriti se k razvijanju lastne nacionalne industrije za predelavo lastnih surovin, ne da bi zapostavljale nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje in proizvodnje surovin. Tako usmerjenost v razvoju večine držav tega področja zavira na eni strani pomanjkanje zadostne lastne akumulacije (ker njihova gospodarstva kot gospodarstva nerazvitih držav ne morejo izločati velike notranje akumulacije), na drugi strani pa pomanjkanje inozemskih kreditnih sredstev. Bivše kolonialne sile so omogočale plasiranje svojih kapitalov v nerazvitih državah pod pogoji, da dobe razne koncesije, ali pod pogoji, da nerazvite države ne razvijajo industrije, temveč še nadalje razvijajo proizvodnjo surovin itd. (torej nadaljevanje politike, da so ta področja razvijajo kot surovinske podlage za oskrbovanje razvitih držav in kot ugodni trgi za prodajo industrijske proizvodnje iz razvitih držav). Seveda naša država s svojimi gospodarskimi odnošaji z državami tega področja ne more voditi drugačne politike, kakor jo je tudi sama vodila v preteklosti. Naša država namreč ni hotela pristati, da bi ostala samo surovinska podlaga za oskrbovanje razvitih držav s surovinami, temveč je razvila svojo nacionalno industrijo in predeluje sedaj svoje surovine doma ter izvaža ne samo presežke svojih surovin, temveč tudi industrijsko predelavo. To, kar je napravila naša država za razvoj svoje industrije, se more pričakovati, da bodo napravile tudi države v Aziji in Afriki s svojim podedovanim kolonialnim gospodarstvom, čim so dosegle nacionalno neodvisnost. Naša država bo podpirala tak razvoj po svojih možnostih na podlagi dajanja ugodnih kreditov in tehnične pomoči pri vzgajanju nacionalnih kadrov, kakor tudi za obvladanje proizvodnje in za vodstvo podjetij.

Na ta način bo naša država s svojimi skromnimi možnostmi pripomogla k usposabljanju nacionalnih gospodarstev bivših kolonialnih držav. Seveda bo to tudi v interesu naše države, ker se bo povečala gospodarska izmenjava s temi državami, v katerih moramo kupovati njihove presežke surovin in industrijskih izdelkov, ki jih sami ne izdelujemo, na drugi strani pa bomo lahko prodajali svoje izdelke na vsem tem področju. Mimogrede bodi rečeno, da bi bilo tako sodelovanje z državami tega področja koristno tudi za vse razvite države, ker more vztrajno nadaljevanje dosedanje politike držav prinesti zelo negativne rezultate zanje same, ki se ne bodo mogli popraviti.

Na podobni podlagi temelje tudi naši odnošaji z **južnoameriškimi državami.** S temi državami naši odnošaji še niso dovolj razviti, čeprav je bilo z nekaterimi izmed njih (v pretekli dobi) ustvarjeno nekoliko večje sodelovanje. Seveda je to predvsem posledica zelo velike prostorne oddaljenosti, kar pa ne sme biti ovira za uvedbo bližjega gospodarskega in političnega sodelovanja s temi državami.

Obrazložitev zunanjepolitične delavnosti naše države v pretekli dobi bi bila nepopolna, ako ne bi omenili tudi naše delavnosti v **Organizaciji Združenih narodov.** Naša država je aktivno sodelovala na vseh zasedanjih Generalne skupščine in v vseh specializiranih agencijah OZN ter je v mnogih perečih zadevah dajala iniciativo in konkretne predloge za njihovo ureditev, ki so naleteli na podporo in sodelovanja velikega števila delegacij. S svojim konstruktivnim stališčem v zvezi z oboroževanjem, posebno pa s svojimi znanimi predlogi v pododboru za razorožitev, kakor tudi z drugimi podobnimi predlogi je naša država prispevala, da se pereči mednarodni problemi urejajo izključno z mirnimi sredstvi in prepreči, da bi OZN postala tribuna za propagandno tekmovanje. Danes, ko je človeštvo v veliki nevarnosti, da bi nerešena mednarodna vprašanja, zlasti pa vprašanja oboroževanja, do konca zastrupila mednarodno ozračje, kar bi moglo dovesti do nove vojne, pripisujemo izreden pomen Organizaciji Združenih narodov, njeni vlogi in njeni okrepitvi.

Kakor pa je že poudaril tov. Tito v svoji novoletni poslanici, bi bilo tej organizaciji mnogo laže najti izhod tudi v problemu oboroževanja, prepovedi nuklearnega orožja in drugih problemih, ako bi na najmerodajnejšem mestu zavrgli vojno kot sredstvo za reševanje mednarodnih vprašanj.

Konstruktivni predlogi, ki so jih v zadnjem času podali ZSSR, Indija, Poljska, mnogi državniki in javni delavci v Evropi, Ameriki itd., so izraz neobhodnosti, priti iz dosedanjih težav in prizadevanj za mednarodni mir.

Jugoslavija se kot miroljubna socialistična država zavzema danes v istem smislu aktivno za širši sestanek na najvišji ravni, na katerem bi sodelovale majhne in velike države, kakor je predlagal tov. Tito. Do tega mora priti po našem mnenju, tem prej, ker zahteva to sedanji položaj kakor tudi splošno ozračje, ustvarjeno po vsem svetu z željo najširših ljudskih množic, da bi živeli in napredovali v miru.

Menim, da v tem vprašanju miru ne sme zaostajati nobena vlada na svetu, zakaj, kdor glede konstruktivnega urejanja mednarodnih razmer zaostaja sedaj, dela to v škodo najbistvenejših koristi mednarodni skupnosti, prav tako pa tudi v svojo lastno škodo. Verujemo, da ni mogoče prezreti teh koristi in zato upamo, da se bodo v skorajšnji bodočnosti bistveno zboljšale mednarodne razmere.

Tovariši in tovarišice!

Pred nami so volitve v zvezno ljudsko skupščino in republiške ljudske skupščine, ki jih v njihovem delu pričakujejo velike naloge. Skupščina preteklega sklicanja je sprejela vrsto zakonov, s katerimi je bila zagotovljena izgradnja našega družbenega sistema ter uvedba komunalnega sistema in družbenega upravljanja v vrsti področijna šega življenja. Skupščina preteklega sklicanja je opravila pomembno zakonodajno delo tudi na področju organizacije oblasti in uprave, kakor tudi na področju narodne obrambe. Ob koncu svojega dela je skupščina sprejela zakone, ki so pomenili pomemben prispevek v izpopolnjevanju našega gospodarskega sistema ter nadaljnjega učvrščevanja in osamosvojitve organov delavskega samoupravljanja, kakor tudi perspektivni plan gospodarskega razvoja, ki je izoblikoval in določil našo gospodarsko politiko za prihodnjo dobo.

Skupščina preteklega sklicanja v relativno kratki štiriletni dobi ni mogla dokončati kodifikacije vseh naših predpisov, niti niso bila vsa vprašanja, ki jih je vsiljeval naš razvoj, zrela za ustrezno zakonsko izoblikovanje. Delo o vseh zadevah, zlasti za kodifikacijo predpisov na področju gospodarstva in komunalnega sistema bo glavna naloga skupščine novega sklicanja, ki bo mogla spričo razširjenih oblik naše socialistične demokracije še bolj vsestransko razvijati svoje delo. V vsem našem dosedanjem razvoju, bodisi, da je šlo za notranjepolitične zadeve, gospodarski razvoj ali zunanjo politiko naše države, smo imeli močno zaslombo, v politični enotnosti naših množic, v krepki pripravljenosti naših ljudi, da obvarujejo pridobitve revolucionarne borbe in graditve socialističnih odnosov v državi. Prepričljivo so potrdile to politično enotnost tudi volitve v ljudske odbore, ki so bile nedavno v naši državi. Naši državljani so volili najboljše ljudi iz svoje srede, v ogromni večini člane Zveze komunistov in Socialistične zveze, delovnega ljudstva, ker razumevajo vlogo in naloge komune kot organizacije, ki zavzema eno izmed najpomembnejših mest v celotnem sistemu družbenega upravljanja.

V pripravah za bližnje volitve bodo naši državljani imeli še enkrat priložnost analizirati rezultate, ki smo jih dosegli v našem družbenem in gospodarskem razvoju, v izpopolnjevanju socialistične demokracije, v borbi za neodvisnost naše države in mir na svetu. Vsekakor bodo razmotrili tudi probleme in perspektive našega nadaljnjega razvoja, in sicer tako tiste, ki se tičejo skupnosti kot celote, kakor tudi mnoge konkretne in pereče zadeve, ki nastajajo iz takega razvoja za posamezna področja, občine, okraje in mesta, gospodarske organizacije in zadruge itd.

Za to delo se morajo zavzeti Socialistična zveza delovnega ljudstva, Zveza komunistov, sindikati, mladinske organizacije in organizacije žen, ki naj postanejo nositeljice politične delavnosti v pripravah za bližnje volitve. Izkušnja je pokazala, da smo v okoliščinah razpredenega sistema družbenega samoupravljanja z uspešnim političnim delom teh organizacij dosegli velike rezultate pri aktiviziranju ljudi v družbeno-političnem življenju, kar se bo nedvomno pokazalo tudi v pripravah za volitve.

Visoka zavest in politična zrelost delovnih množic, aktivna vloga napredne socialistične sile sta najzanesljivejše jamstvo, da bodo tudi prihodnje volitve v zvezno ljudsko skupščino in ljudske skupščine republik še enkrat potrdile politično enotnost naših množic boriti se za nadaljnji razvoj socialistične demokracije, za uspešen gospodarski razvoj in za okrepitev materialnega položaja naše države in delovnih ljudi, za našo miroljubno zunanjo politiko, za uspešen razvoj in svetlo bodočnost socialistične Jugoslavije.

Tudi ljudje so prispevali svoje

Jutri bo v Celju občni zbor sindikata kmetijskih delavcev Slovenije

Lani je lepo število socialističnih kmetijskih posestev doseglo velike uspehe tako v poljedelstvu kot tudi v živinoreji. Človek bi mislil, da so ti uspehi le plod povečanega družbenega vlaganja, večje mehanizacije in temeljitejšega dela kmetijske pospeševalne službe. Temu pa ni tako, kajti tudi člani kolektivov na državnih posestvih so v tej smeri prispevali svoj delež — in ta delež, bodimo prepričani, je kar precejšen. Ravno jutri bo v Celju 11. redni občni zbor republiškega odbora Sindikata kmetijskih delavcev Slovenije, pa ne bo napak, če v tej zvezi nekaj več spregovorimo o pomenu in vlogi te organizacije za splošni napredek našega kmetijstva.

Na lanskem občnem zboru je sindikat prevzel nalogo povečati kmetijsko pridelavo in cenejše posredovati kmetijske pridelke široki potrošnji. Za dosego tega smotra se je organizacija posluževala raznih oblik, n. pr.: tekmovanja za večje hektarske donose, boja za povečanje mlečnosti, zlasti pa propagiranja specializirane pridelave, ki je že prodrla v večino socialističnih kmetijskih obratov. Uspehi zadnjih dveh let, zlasti pa lanski, so v precejšnji meri spremenili gledanje na ta posestva, saj so — čeravno še daleč niso izkoriščene vse možnosti — v veliki večini že postale središče napredka v kmetijski pridelavi. Dejstvo, da se je lani gibalo povprečje hektarskih donosov žit med 28 in 35 metrskimi stoti na hektar in da so nekatera posestva dosegla tudi po 40 metrskih stotov na hektar, je vzbudilo precejšnjo pozornost med zasebnimi pridelovalci. Dasiravno se namreč tudi pri zasebnih pridelovalcih z uporabo boljših semen in agrotehničnih ukrepov hektarski donosi povečujejo iz leta v leto, pa je-ti še daleč zaostajajo za zgoraj navedenimi rezultati. Vseh zastavljenih smotrov, zlasti kar se tiče specializacije proizvodnje in boljše organizacije dela z največjo uporabo agrotehnike, sicer niso dosegli, vendar se je lanska kmetijska pridelava v socialističnem sektorju povečala za okrog 35 odstotkov. S tem pa se je povečala tudi ponudba teh pridelkov za široki trg.

Sindikat kmetijskih delavcev je bil na jasnem, da ni mogoče izrabiti vseh proizvodnih možnosti in rezerv brez pravilnega nagrajevanja. Zato si je prizadeval, da bi na posestvih uvedli nagrajevanje po učinku. Tudi v tem pogledu ni dosegel vsega, vendar je sedaj led že prebit. Pri tistih posestvih, ki so uvedla tak način nagrajevanja, se je povečalo zanimanje delavcev za poslovanje posestva in njegov vsesplošni napredek. Na nekem posestvu, na primer, so za obdelavo 1 ha pšenice porabili 114 delovnih, 9 vprežnih in 22 strojnih ur, na drugem posestvu pa za isto površino 372 (nekje celo 455) delovnih, 90 vprežnih (nekje celo 120) ter do 45 strojnih ur. Dalje obstaja posestvo, ki je na dinar izplačanih plač ustvarilo le 1,3 din skupnega dohodka, in posestvo, ki je na dinar izplačanih plač ustvarilo celo 7 din skupnega dohodka. Nedvomno obstajajo razlike predvsem v lastnosti tal, vendar je v gornjih primerih kljub temu očitno, da gre za dokajšnje pomanjkljivosti pri enem in za kakovostno udejstvovanje samih proizvajalcev v drugem primeru.

Brez arondacije ni mogoča modernizacija kmetijskih posestev in ne doseganje največje izrabe tal, delovne sile in mehanizacije. Sindikat si je tudi tu prizadeval, da bi bil ta smoter dosežen v splošno korist. Pri tem pa ni naletel na razumevanje pri lokalnih činiteljih z izjemo bivšega ptujskega okraja in deloma okrajev Celje, Kranj, Koper in Ljubljana. Prav izvedba arondacije v omenjenih področjih pa je pokazala, da se da z dobro voljo in prizadevnostjo rešiti marsikaj, čeravno brez uradnih zakonskih določb. Da, celo bolje, saj se je treba tako posluževati pravilnih političnih prijemov, oziroma prepričevanja, ki ne ustvarja nezaželenih posledic. Treba bo zato letos krepkeje pritisniti, da bi se to vprašanje dokončno uredilo.

Še mnogo stvari je, ki jim je potrebna stalna skrb. Ena teh je družbeno samoupravljanje na posestvih in v zadrugah, kjer je treba krepiti vlogo in pobude neposrednih proizvajalcev. V tej zvezi bo treba proučiti tudi problem samoupravljanja pri gospodarskih poslovnih zvezah. Veliko skrbi pa bo treba posvetiti tudi vzgoji strokovnih kadrov, ki jih kakovostnejša in specializirana kmetijska proizvodnja ter mehanizacija čedalje bolj zahtevajo. V ta namen bo potrebna pravilna izbira kadrov in organiziranje različnih seminarjev. Pomembne naloge pa ima sindikat tudi na političnem in kulturno prosvetnem področju. Skratka, problemov in dela je dovolj. Treba bo le poprijeti in uspehi ne bodo izostali.

S. F.

Razprava o proračunu

Ljubljana, 10. jan. Danes dopoldne je bila v prostorih Ljudske skupščine LRS skupna seja proračunskih odborov republiškega zbora in zbora proizvajalcev. V imenu izvršnega sveta Slovenije je podal obrazložitev predloga republiškega proračuna za leto 1958 **Matija Maležič,** nakar sta oba zbora razpravljala o njem na ločenih sejah. Skupne seje se je udeležilo razen novinarjev tudi mnogo študentov pravne fakultete ljubljanske univerze.

Predlog plana za leto 1958 sprejet

Ljubljana, 10. jan. Odbor za gospodarstvo republiškega zbora je danes dopoldne nadaljeval z razpravo o posameznih poglavjih družbenega plana LR Slovenije za leto 1958. Odbor je sprejel predlog družbenega plana v celoti soglasno, medtem ko se je pri glasovanju o šestnajstem poglavju, ki določa sredstva za proračun, vzdržal ljudski poslanec dr. Dermastia. V razpravi so sodelovali predstavnik republiškega izvršnega sveta Tone Bole, ljudski poslanci Mirko Remec, Janez Pirnat, Franc Lubej, Miran Košmelj, Rant, Štrukelj, dr. Dermastia, Ivan Maček, Janžekovič, Kovač, Matevž Hace, inž. Budihna, Viktor Zupančič ter direktor Zavoda za gospodarsko planiranje LRS inž. Kotnik in Mirko Jamar.

Ljudski poslanci so tudi danes postavili več vprašanj, ki zadevajo izvajanje letošnjega družbenega plana in se zanimali za posamezne ceste in komunikacije, kakor tudi za druge objekte, ki so že v gradnji ali pa se jih namerava še graditi.

Navodilo o poslovanju arbitražnih svetov za odpovedi

Beograd, 10. jan. (Tanjug). »Službeni list FLRJ« objavlja navodilo o organizaciji in delu arbitražnih svetov za odpovedi, ki ga je podpisal sekretar za delo pri zveznem izvršnem svetu. Navodilo pojasnjuje, kdo ustanavlja arbitražni svet in z kakšnih vrst, določa njegov način dela in postopek pritožnikov.

Povračilo stroškov za letni oddih nosilcem Partizanske spomenice

Beograd, 10. jan. (Tanjug) - Državni sekretar za finance FLRJ je izdal odredbo, po kateri se nosilcem »Partizanske spomenice 1941« izplača na račun stroškov za letni oddih v letu 1958 znesek po 24.000 din. Povračilo stroškov pooblaščencu se bo izplačevalo samo po prejšnji odobritvi zveznega državnega sekretariata za finance.

Povračilo stroškov za letni oddih v letu 1957 in prejšnja leta, ki nosilcem »Partizanske spomenice 1941 ni bilo izplačano iz kakršnihkoli razlogov se ne bo izplačevalo v l. 1958

Naraščajoča proizvodnja tobaka

Skoplje, 10 jan. (Tanjug). Sodelovanje kmetijskih zadrug v proizvodnji tobaka, kooperacija in dosedanja delavnost poslovnih zadružnih zvez so bili glavni problemi, o katerih je razpravljal plenum Glavne zadružne zveze Makedonije, ki se je sestal v Skoplju.

Proizvodnja tobaka v Makedoniji se je povečala skoraj dvakrat v primerjavi s predvojno. Medtem ko so v dobi 1930 do 1939 pridelali okoli 6.5 milijona kg tobaka, je bila srednja letna proizvodnja v dobi 1947—1956 nad 14.000 ton. Največ tobaka so pridelali v Makedoniji lani, ko so posejali z njim okoli 26.000 ha. Računajo, da bodo makedonski proizvajalci izročili skupnosti iz lanske letine okoli 27 milijonov kg tobaka.

V narodnem dohodku iz industrije te republike je znašal v dobi od leta 1954—1956 delež tobaka okoli 70 odst. V Makedoniji pa še niso izkoriščene vse možnosti za razširjenje pridelave tobaka. V zvezi s tem so poudarili na potrebo večje uporabe agrotehničnih ukrepov, ker je dosedanji način gojitve tobaka razmeroma primitiven.

Na zasedanju plenuma so poudarili možnost razširjanja sodelovanja med zadrugami in individualnimi proizvajalci, ki je dala v Makedoniji doslej zelo dobre rezultate. To sodelovanje se more izvajati v dveh smereh, med kmetijskimi zadrugami in podjetji za odkup tobaka ter med zadrugami in individualnimi proizvajalci. Zadruge bi dajale sadike, mehanizacijo, gnojila, sušilnice in drugo opremo, proizvajalci pa zemljo in delovno silo.

O tržišču in proizvodnji usnja

Slov. Konjice. 10. jan. Včeraj je bila seja upravnega odbora odseka za usnje, obutev in galanterijo Trgovinske zbornice LRS. Predsednik **Boris Prezelj** je poudaril, da je upravni odbor posvetil posebno pozornost ureditvi prometa s kožami in se boril za znižanje cen taninskega ekstrakta in pribora. Člani upravnega odbora so v razpravi opozorili na anomalijo, da lahko ceneje proizvajajo z uvoženim taninskim ekstraktom kakor z domačim. Tako bi se našim tovarnam izplačalo kupovati jugoslovanski ekstrakt iz uvoza.

V slovenskih tovarnah usnja so zaskrbljeni zaradi prevelikih zalog podplatnega usnja, medtem ko jim po drugi strani primanjkuje kromovega gornjega usnja. Ena izmed najvažnejših nalog tovarn usnja bodo rekonstrukcijska dela, saj so posamezne tovarne stare od petdeset do sto sedemdeset let in popolnoma iztrošene. Člani upravnega odbora so predlagali, naj se zaradi pomanjkanja kož določi rajonizacija trgovskim podjetjem za odkup kož na domačem tržišču, da bi tako odkupili čim več kož in prihranili na devizah, ki jih porabijo za nakup kož v tujini.

Na današnji seji so opozorili na potrebo po zboljšanju kakovosti kož. Mesarji v nekaterih klavnicah povzročajo zaradi slabega ravnanja s kožami klavniške napake, ki škodljivo vplivajo na proizvodnjo. Na avkcijskem mestu kupujejo svinjske kože tudi podjetja, ki niso specializirana za predelavo svinjskih kož, kar ni pravilno. Prav tako so ugotovili, da usnjarska podjetja nimajo nobene stimulacije za izvoz svojih izdelkov, ki so ga zaradi tega omejila. Po mnenju članov upravnega odbora tudi zniževanje koeficientov ni bilo upravičeno in ni bilo v sorazmerju z drugimi panogami. Trgovina posebno lani ni mogla ustvariti pričakovanega dobička, ker so se podražile kože v tujini in na domačem trgu za 10 odstotkov. Spremenili so se tudi obračunski tečaji in uvedle nekatere nove dajatve. Na sestanku so predlagali, naj bi Narodna banka odobravala izvozne kredite do prodajne cene, ne pa samo do polne lastne cene.

Razpravljali so tudi o kadrih v usnjarski industriji in ugotovili, da je stanje zelo kritično. Tako primanjkuje trenutno v Sloveniji 14 inženirjev in okoli 70 usnjarskih tehnikov. Položaj se bo v prihodnjih letih še poslabšal, ker bodo starejši strokovnjaki upokojeni. Visokokvalificiranega kadra je vedno manj. Usnjarska srednja šola v Domžalah je dala doslej 106 absolventov, izmed katerih jih je v slovenskih podjetjih zaposlenih le 35. Člani upravnega odbora so menili, da je treba šolo razširiti, izpopolniti in prilagoditi učni program tudi za potrebe čevljarske in galanterijske stroke. Nekateri štipendisti kažejo nepravilen odnos do podjetij in ne študirajo resno.

Upravni odbor je priporočil vsem podjetjem, naj sodelujejo na letošnjem sejmu mode v Ljubljani, ker je le-ta začetek slovenskega centra za usmerjanje mode. Izvolili so tudi odbor, ki bo v novem pristanišču v Kopru proučil možnosti za zagotovitev skladišča surovih kož, ki prihajajo iz tujine z ladjami.

M. K.

Škofja Loka

Te dni so se sestali na povabilo občinskega sveta za prosveto in kulturo prosvetni delavci in člani šolskih odborov škofjeloške občine. Po poročilu šolskega nadzornika tovariša Kokalja se je razvila živahna razprava. Govorili so o vzgoji predšolske in šolske mladine. Ob koncu so sklenili, da bodo v prihodnje prirejali več roditeljskih sestankov, na katerih naj bi prosvetni delavci seznanjali starše o pravilni vzgoji otrok ter o sodelovanju med šolo in domom. Za vzgojo predšolske mladine bi morali urediti več mladinskih domov, oziroma otroških vrtcev ter poskrbeti za sposobne vzgojitelje. **D. G.**

*

Strelska družina v Zalemlogu nad Železniki je imela v zadnjem času bolj slabo vodstvo, saj ni opravljala zadnji dve leti niti najosnovnejših nalog. Letos so občni zbor sklicali kar dvakrat in kljub temu je bila udeležba izredno slaba. Nedvomno je bila zaradi tega upravičena graja predstavnika okrajnega strelskega odbora in nekaterih mladincev. Po daljši razpravi so na zboru sklenili, naj bo v prihodnje družina obstajala kot sekcija strelske družine iz Železnikov. V odbor nove sekcije so izvolili pet mladincev in enega starejšega člana. Spomladi nameravajo zgraditi začasno strelišče za vojaško in malokalibrsko puško. Pri tem jim bo pomagala tudi tamkajšnja kmetijska zadruga.

Včeraj opoldne ob 12.30 sta se na križišču Beethovnove in Cankarjeve ceste zaletela osebni avtomobil DKW S 3126 in Volkswagen s 10.063. Osebni avto DKW, ki je prihajal po Cankarjevi cesti je bil že na križišču, ko se mu je iz Beethovnove zaletel v bok Volkswagen. Pri trčenju se je VW močno odbil in pristal tik pred izložbo prodalajlne »Doma«. Na avtomobilu DKW je nastala večja škoda, saj ima povsem razbito vso bočno stran, medtem ko ima VW rahlo vdrt sprednji del.

PO CESTAH LJUBLJANE

Kulturni barometer

RAZSVAVA UMETNIŠKE ZADRUGE V NOVI GORICI

Ljubljanska Umetniška zadruga stopa v novo leto z velikimi načrti, od katerih se bo prvi uresničil že jutri. Od 12. do 25. januarja bo Umetniška zadruga prvič po osmih letih odprla svojo večjo komercialno razstavo v Novi Gorici. Na razstavi, zastopane so vse veje likovno-upodabljajoče in dekorativne umetnosti, bo pokazalo občinstvu svoja dela 50 avtorjev. In sicer: 115 slik, 30 plastik in 27 keramičnih del ter številne male dekorativne predmete. To bo prva kulturna manifestacija naših likovnih umetnikov v tem obmejnem kraju in ima ravno zaradi tega toliko večji pomen. Razstava bo imela pri občinstvu verjetno toliko večji odziv, ker so na njej zastopane vse smeri umetniškega podajanja. Vodili jo bodo akademski slikarji. Če razstava v Novi Gorici uspe, bodo organizirali podobne še v Murski Soboti, Kočevju in Portorožu. Z razstavami bodo gostovali tudi po krajih izven Slovenije. Zaenkrat so v dogovoru le z Zenico, toda v letnem času nameravajo prirediti številne razstave v obmorskih krajih, tako da se bodo tudi tujci lahko seznanili z deli članov zadruge.

Za smotrnejše delo

V četrtek je bil plenum Občinskega sindikalnega sveta Ljubljana-Šiška. Po izvolitvi delovnega predsedstva je bil za predsednika sveta ponovno izvoljen Franc Černivec, za podpredsednika Konrad Hvale in za tajnika Martin Zakonjšek.

V okviru sveta bodo letos delovale tudi komisije za kulturo in prosveto, za gospodarska in tarifna vprašanja, za delavsko samoupravljanje, higiensko-tehnično zaščito, za oddih delavcev, socialno zavarovanje in varstvo, za vzajemno pomoč in za »Delavsko enotnost«.

Delo sveta je bilo v minulem letu zares koristno in plodno. Svet si prizadeva, da bi pritegnil v svoje vrste čimveč ljudi, ki so pripravljeni delati za razmah sindikalne dejavnosti. Izkušnje namreč kažejo, da so nekateri člani svoje delo zanemarjali. **I. V.**

Ne trgajte!

Kmalu potem, ko je Uprava Električnih cestnih železnic uvedla nočni vozni red, so se pojavile v trolejbusih, tramvajih in mestnih avtobusih table z odhodi in prihodi vozil v nočnem času. Ljudje, ki imajo tak vozni red radi doma, pa so jih kmalu potrgali in odnesli.

Uprava ECŽ je dala sedaj natisniti nove vozne rede. Pritrdili so jih za sedeži voznikov, ki tudi odgovarjajo zanje.

Upajmo, da bodo le-ti ostali dalj časa v vozilih. Za spremembo... In da si bodo lahko pomagali z njimi vsi Ljubljančani...

»Kdor bi ga rad imel doma, naj si ga pa prepiše,« se jezijo potniki, ki bi se radi vračali domov ponoči, pa ne vedo, kdaj odpelje njihov trolejbus.

Na cestah drsi...

Dež, sneg, mlakuže in mraz — pa mimogrede kdo izgubi ravnotežje...

Že ob šestih zjutraj so začeli trije avtomobili Uprave za ceste OLO posipavati ceste. Seveda pa morajo najprej zavarovati važnejše prometne žile v Ljubljani. Stranske ceste pridejo na vrsto šele za njimi, kar je razumljivo.

Za pločnike se bodo morali pač pozanimati hišni sveti in hišni lastniki. To pa bi morali storiti kar se da kmalu, drugače bodo šle noge in še kakšen del telesa...

Nov srednjeveški izlet

Mladinski aktiv na Gozdarski srednji šoli v Ljubljani je predkratkim začel izdajati mesečni dijaški list »Mlada misel«. Vsebina prve številke lista je pestra in zanimiva. List ima seveda tudi pomanjkljivosti, ki pa jih bodo sčasoma gotovo odpravili.

Uvodniku sledita dva literarna prispevka, list pa zaključujeta zelo zanimivi rubriki »Kronika« in »Šport«.

Za list vlada na zavodu veliko zanimanje. Nanj se je naročilo že več kot sto dijakov.

List bosta podprla z denarnimi sredstvi tudi ravnateljstvo šole in dom zavoda. Tako lahko upamo, da bo novi list redno izhajal.

x x x

Na zadnji mladinski konferenci šolskega aktiva na Gozdarski srednji šoli so sprejeli v mladinsko organizacijo 34 novih članov. Tako šteje sedaj mladinski aktiv 150 mladincev. Najboljši so nedavno prejeli za svoje delo v organizaciji LMS knjižne in praktične nagrade. **J. V.**

Novice

Na seji okrajnega odbora Rdečega križa so razpravljali o krvodajalski akciji v ljubljanskem okraju. Sedaj poteka v občini Šiška, nato bodo nadaljevali v Ivančni gorici, za katero pride na vrsto občina Ljubljana Center.

Sčasoma se bodo tako zvrstile vse občine v ljubljanskem okraju.

•

Na pravni fakulteti so imeli zbor volivcev. Težišče razprave je bilo na novem zakonu o univerzah in učnem načrtu. V glavnem so se strinjali s predloženim osnutkom, vendar so predlagali več sprememb in dopolnil.

•

V kovinskem podjetju »Unitas« je odziv članov kolektiva na krvodajalsko akcijo presenetil tudi same organizatorje. Sindikalni odborniki, ki so zadolženi za to akcijo, so marali marsikaterega, ki zaradi mladosti ali starosti ni zadovoljil pogojem, zavrniti. Prijavili so se celo ljudje, na katere zaradi kakih nedavnih lažjih bolezni niso računali.

Končni rezultat je zelo dober in posnemanja vreden. Vpisalo se je 70 odstotkov članov kolektiva.

Večerni obisk

ZADOBROVA. Luči se svetlikajo skozi orošeno steklo avtomobila. Megla...

Vstopimo v šolo. Pravzaprav je to Zaupni dom. Zdaj je tu tudi šola. Tovariš Perkavac, ravnatelj tamkajšnje osnovne šole in vodja šole za starše v Zadobrovi pojasnjuje:

»Šola za starše je bila ustanovljena na pobudo šolskega odbora. Na pomoč nam je priskočila Ljudska univerza iz Ljubljane. Izdelali so program in pripeljali predavatelje. Doslej smo imeli že deset predavanj. Obisk je zadovoljiv. Iz dneva v dan narašča...«

Povabil nas je v enega izmed razredov. Več kot 50 ljudi se je stiskalo v majhnih šolskih klopeh. Mladi in stari, moški in ženske.

Zanimanje na obrazih, sem in tja pritajen nasmeh, potem smeh, glasen in iskren. In spet — resnoba.

Naslov predavanja: O spolni vzgoji.

Razgovor. Razred oživi. Beseda da besedo, najrazličnejša mnenja prihajajo na dan. Vsi pa se strinjajo v enem: sodobna metoda spolne vzgoje je koristna in edino pravilna.

Spet so obogatili svoje znanje. Dvakrat tedensko je tako: ob torkih in petkih. In zadovoljni so.

Pred poslopjem se ustavijo. Razgovor se nadaljuje. Morda je še bolj sproščen kot v razredu. Odpeljemo se. Luči izginejo v megli. Ostanejo prijetni vtisi.

Danes so pri Ljudski univerzi v Ljubljani štiri take šole: V občini Ljubljana-Center, v Zadobrovi, na Viču in v Trnovem. Razen tega pa Ljudska univerza prireja posamezne cikluse predavanj iz programa te šole v Šiški, v Kranju, Tržiču in v Senici.

Ljudska univerza skrbi za programsko in tehnično izvedbo. Iz propagandnih in praktičnih razlogov pa se je le-ta povezala z Društvi prijateljev mladine na terenu. Šole imajo že tradicijo. Letos praznujejo tretjo obletnico. Program se iz leta v leto veča. Sestavljajo ga strokovnjaki na podlagi anket in lokalnih potreb. Obsega 29 predavanj. Lahko dodamo le: čim več takih šol!

Novi filmi v prihodnjem tednu

Kino Union bo predvajal od danes dalje do torka vzporedno s Komuno ameriški barvni cinemascopski film »Mister Roberts«. Od torka pa vključno do petka bo v Unionu modna revija. Šele od prihodnje sobote dalje bo na programu novi domači film »Svojega telesa gospodar«.

V Kino Komuna bo prišel ob koncu tedna na program francoski film »Dnevnik majorja Thompsona«, ki ga je po istoimenski literarni predlogi Pierra Daninoisa zrežiral ameriški režiser s »črne liste« Preston Sturges. V glavnih vlogah bomo srečali Martine Carol in angleškega komika Jacka Buchana.

Kino Sloga bo predvajal od srede tedna dalje italijansko filmsko komedijo »Smo ljudje ali kaplarji«. V glavni vlogi nastopa Toto. V nedavni anketi NIN-a so ga bralci tega lista izbrali za film leta.

Kino Vič predvaja od danes dalje ameriški barvni cinemascopski film »Sedeči bik«. Film je kavbojka z drugorazredno igralsko zasedbo.

Trg s kmetijskimi pridelki

V prvi polovici tega tedna je bil trg sorazmerno dobro založen s kmetijskimi pridelki.

Okraj	Cena pri KZ	Cena na drobno	Cena na debelo
KROMPIR:			
Celje	9.50	13	10
Trbovlje	10	14	10
Novo mesto	8.75	12	9
Koper	11	15—20	14
Nova Gorica	11	14	12
ZELJE:			
Celje	9	12	10
Trbovlje	6	12	6
Koper	15	20	
FIŽOL:			
Celje (visok sortiran)	75	90	80
(niz. sortiran)	65	76	70
Trbovlje		80	60
Novo mesto (mešan)		60	
(enobarven)		75	
Koper	70	90	
Nova Gorica (enobarven)	85	100	
ČEBULA:			
Celje (makedonska)		40	35
Celje (ptujska)		60	58
Trbovlje		70	55
Novo mesto		40	
Koper	35	40	
Nova Gorica	44	46	50
ČESEN:			
Koper	110	160	
SOLATA:			
Trbovlje		70	55
Koper	50—55	70	
Nova Gorica	44	55	60
MOTOVILEC:			
Koper	100	120	
CVETAČA:			
Koper		40	
Nova Gorica	29	32	40
RADIČ RDEČ:			
Koper	90	1[illegible]	
Nova Gorica	70	80	75
RADIČ ZELEN:			
Nova Gorica	40	50	
ŠPINAČA:			
Nova Gorica	35	40	
JABOLKA:			
Celje	64	80	7[illegible]
Trbovlje		80	65
Nova Gorica	70	80	75
GOVEDO III. KLASE:			
Celje	121	250	—
Trbovlje	130	250	
Novo mesto	105	250	
Koper	100	260	
Nova Gorica	113	210	prednji
zadnji del		270	
TELETA:			
Celje	190	390	
Trbovlje	180	320	
Novo mesto	205	320	
Koper	205	360	
Nova Gorica	205	260	prednji
zadnji del		340	
PRAŠIČI:			
Celje	220	400	
Trbovlje	230	360	
Novo mesto	230	380	
Koper	210	380	
Nova Gorica	205	360	
JAJCA:			
Celje	16	18	17.50
Trbovlje	21	23	22
Novo mesto (odkupna c.)	15	17	
Koper	23	26—28	
Nova Gorica	22	23	
MLEKO:			
Celje	23.30	36	36
Trbovlje	32	36	36
Novo mesto (odk. cena)	21	32	
Koper	23	32—34	
Nova Gorica	22	32	34

Jugoslovanska loterija

Poročilo o žrebanju sreč k 134. kola dne 10. januarja 1958 v Sremski Mitrovici

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitek dinarjev
20	600.—
61270	10.000.—
471400	100.000.—
365720	100.600.—
251	2.000.—
044551	100.000.—
7962	20.000.—
54362	60.000.—
99362	80.000.—
79802	80.000.—
71462	80.000.—
305862	100.000.—
392842	100.000.—
3	200.—
13	600.—
43	1.200.—
323	2.200.—
823	4.200.—
1693	20.200.—
09633	40.200.—
08463	60.200.—
00153	60.200.—
240053	100.200.—
4614	10.000.—
46014	40.000.—
63414	60.000.—
276824	100.000.—
076814	100.000.—
529654	100.000.—
369554	100.000.—
485	2.000.—
4525	10.000.—
66965	40.000.—
98555	40.000.—
84715	40.000.—
487015	100.000.—
121335	100.000.—
047715	200.000.—
6	200.—
82176	80.200.—
564846	100.200.—
564486	100.200.—
501306	800.200.—
27	800.—
777	2.000.—
577	8.000.—
3567	10.000.—
0007	20.000.—
76597	40.000.—
40237	60.000.—
360497	100.000.—
374407	400.000.—
147167	600.000.—
78	400.—
2178	10.400.—
5168	10.000.—
067628	100.000.—
493418	100.000.—
000418	1,000.000.—
179	2.000.—
519	4.000.—
619	6.000.—
96389	40.000.—
41359	40.000.—
34599	40.000.—
94709	80.000.—
184509	100.000.—

Ali ne manjka še nekaj v Vaši družini? Morda prijatelj, ki bi skrbel za razvedrilo in vsakemu prinesel konec tedna zvrhano mero zanimivega branja?

Nič skrbi! Za to bo poskrbel

tovariš

slovenska ilustrirana revija, ki začenja novi letnik poživljen in povečan. Že v prvih številkah boste našli: kriminalni roman »DVOJNIK«, fantastični roman »VIHAR V VESOLJU«, strip po romanu Jacka Londona »MEHIKANEC«, zanimive domače reportaže o gnusnem zločinu v Sodni vasi in o ječi brez rešetk, tuje aktualnosti, modno in filmsko stran in v prilogi še nekaj strani izbranih ugank za ljubitelje tovrstnega razvedrila.

Ugankarski list »KAJ VEŠ – KAJ ZNAŠ« se je namreč pridružil »Tovarišu«, da si bo lahko tako v ličnejši grafični obliki in s poživljeno vsebino pridobil še večji krog reševalcev. Vsak mesec bo razpisanih za 40.000 din nagrad!

Ob tej priložnosti obveščamo naročnike in bralce dosedanjega samostojnega ugankarskega lista »Kaj veš - kaj znaš«, da že najavljena zadnja številka V. letnika zaradi obširnih priprav na novi način izdajanja ne bo izšla. Naročniki bodo dobili namesto nje 1. številko »Tovariša«. Vsi izidi nagradnih tekmovanj, ki so v teku, bodo objavljeni v »Tovarišu«.

Kljub povečanemu številu strani in izboljšani vsebini bo cena »Tovariša« ostala ista: 50 din za posamezno številko in 200 din mesečno za naročnike.

313. Pokleknil je k psu in ga brez obzira obračal toliko časa, da je na odrgnjeni ovratnici lahko prebral ime »Kazan«. »Lepa žival!« je zamrmral. Pregledal je ranjeno glavo in v svoje veliko začudenje opazil, da je Kazana krogla iz njegove puške le oplazila. Pes je bil samo omamljen in čez par minut bi lahko spet stal na nogah. Hitro je vzel iz čolna vrv in začel plesti nagobčnik.

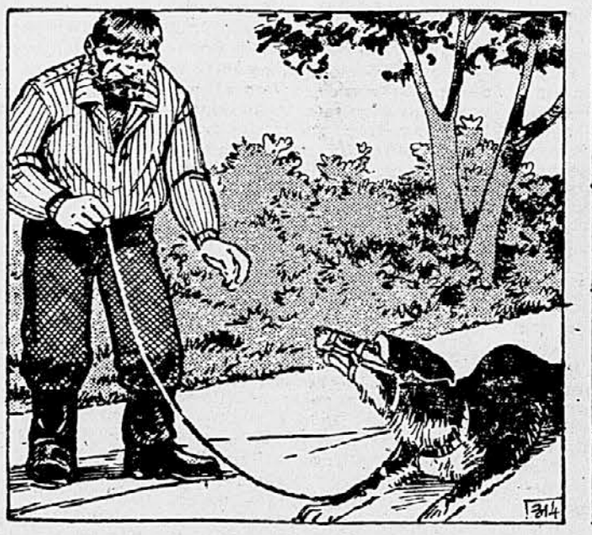

314. Čez pet minut mu ga je že pritrdil na gobec. Potem je na ovratnico privezal tri metre dolgo vrv in konec trdno obdržal v rokah. Kmalu nato je Kazan odprl oči. Ko se mu je razkadila rdeča megla, je namesto Sivine glave zagledal hudobni smehljaj neznanega moža. Trikrat je poskušal planiti nanj, a bil je preslab.

315. Sandy je odstopil od psa in ga hudobno gledal. »Jaz že vem, kaj potrebuješ!« ga je nagovarjal. »Podivjal si med volkovi. Poznam take ptičke tvoje vrste! Rabiš samo precejšnjo porcijo udarcev, pa boš zadovoljen. Pazi zdaj!« In zgrabil je debelo krepelce. Z dvignjeno roko je pričakoval psa. Kazan je zarenčal.

dnevne vesti • obvestila • oglasi

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Sobota, 11. januarja: **Pavlin.**

•

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA NUJNE OBISKE NA BOLNIKOVEM DOMU OD 20 DO 7. URE ZJUTRAJ. OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH VES DAN.

Zdravstveni dom VIC: dr. Grapar Stane, Kogejeva 5, tel. 23-372. V odsotnosti zdravnika kličite tel. 21-519. Nedeljska dežurna služba v ambulanti Mirje, Rimska 31, tel. 21-797 od 8 do 14. ure.

Zdravstveni dom BEZIGRAD: dr. Naglas Marjan, Lavričeva 5-a, tel. 31-286. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-800.

Zdravstveni dom ŠIŠKA: dr. Jenkole Rozalija, Černetova 31, tel. 22-831 in 22-881.

Zdravstveni dom CENTER: dr. Podobnik Jože, Gorupova 1-III, tel. 21-516. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-200.

Zdravstveni dom MOSTE: dr. Petek Anton, Zdravstveni dom Moste, Krekova 5, — tel. 31-559. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-300.

Zdravstveni dom RUDNIK: dr. Velikonja Valentin, Ambulanta Ižanska 3, tel. 29-167. — V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-500. — V soboto dežurna služba že od 18 dalje.

Če bolehate na želodcu ali jetrih, žolču ali črevesju, če Vas muči zaprtje ali hemeroidi in Vam umetna zdravila ne pomagajo, vprašajte zdravnika in poizkusite zdravljenje z učinkovitim prirodnim sredstvom: rogaškim — **DONAT** vrelcem. — Zahtevajte ga v trgovinah, pri »Ekonomu«, »Mercatorju« in »Prehrani« v Ljubljani.

Ali se kdaj spomnite na Vaše zdravje? Oglejte si zdravstveno razstavo, ki je odprta vsak dan od osmih zjutraj do osmih zvečer na Magistratu. Dvorana je kurjena. — Sindikalne podružnice, delovni kolektivi, šole! Prijavite pravočasno svoj obisk zdravstvene razstave, da Vam bo zagotovljeno strokovno vodstvo!

ZAHVALA. Prisrčna hvala zdravnikom Ginekološke klinike: prof. dr. Novaku, docentu dr. Lavriču, dr. Čiku, dr. Klopčiču, dr. Plešku, dr. Blumaverjevi, dr. Kikeljevi, vsem sestram in strežnemu osebju, posebno pa še sestrama Duški in Marici, za vso skrb, nego in uspešno zdravljenje. — Hvaležne pacientke: Ilnikar, Kaluža, Gostič, Breskvar in Koprivšek.

Redni letni občni zbor društva slovenskih filmskih delavcev bo v nedeljo, 26. I. 1958, ob 9.30 v prostorih društva v Ulici Talcev 8, Ljubljana.

Zobna poliklinika v Ljubljani obvešča prebivalstvo mesta Ljubljane, da je odprla nov oddelek za zdravljenje zob predšolskim otrokom. Oddelek je odprt v bivši ordinaciji dentista Bana na Titovi c. 4-I — nad restavracijo Rio. Ordinacija posluje od 7. do 12. ure.

Zavod za pospeševanje gospodinstva okraja Ljubljana razpisuje ponoven vpis v naslednje tečaje:
1. začetni tečaj za pletenje,
2. nadaljevalni tečaj za pletenje,
3. tečaj za narodno vezenje.

Začetek tečajev bo v ponedeljek dne 13. januarja t. l. Tečaji so večerni in trajajo 3 tedne. Učnina 800 din se plača ob vpisu.

Vpisovanje bo v ponedeljek dne 13. januarja od 17. — 18. ure v Vajenski šoli, Veselova ul. 2-II.

Zaradi nujnih del na prenosnih napravah bodo v nedeljo, 12. januarja, ob ugodnem vremenu brez električne energije odjemalci, ki se napajo iz trafo postaje Podpeč od 7. ure do predvidoma 16.

Elektro-Ljubljana okolica

Klub ljubiteljev športnih psov obvešča, da bo 35. redni občni zbor kluba v soboto, dne 11. januarja 1958 ob 19.30 na verandi restavracije Union v Ljubljani, Miklošičeva št. 1.

KOZMETIČNI INŠTITUT po najnovejših francoskih metodah, za paciente obeh spolov, otvarjamo 14. januarja v Medvedovi ulici 8 (dvorišče izza kina »Šiška«). Rezervacije na tel. 21-233.

ZA OBČUTLJIVO KOŽO

„Pour Vous"

NAJBOLJŠA KREMA!

Kolikor plačaš — toliko dobiš! Če hočeš prvovrstno mastno kremo, potem zahtevaj **ULTRAGIN-sport kremo.**

Za čiščenje mastnih madežev dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat »F l e x«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »F l e x«.

GLEDALIŠČA

DRAMA

Sobota, 11. jan. ob 15: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank«. Delno zaključ. predstava za razne šole izven Ljubljane. (Vstopnice so še na razpolago.
Ob 19.30: Shakespeare: »Ukročena trmoglavka«. Izven in za podeželje. (Katarina Duša Počkajeva.) (Vstopnice so že v prodaji.)

Nedelja, 12. jan. ob 15: Benavente-Miklavc: »Krišpin«. Miklavc: »Tri pantomime«. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji.)
Ob 19.30: Axelrod: »Sedem let skomin«. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji.)
Ob 20: Denger: »Minuto pred dvanajsto«. Izven in za podeželje. (Predstava v Eksperimentalnem gledališču v Križankah. — Vstopnice so že v prodaji pri blagajni v Križankah.)

Ponedeljek, 13. jan.: ZAPRTO.

Prva repriza monodrame sodobnega nemškega pisatelja Freda Dengerja »Minuto pred dvanajsto« bo v nedeljo zvečer v igralski interpretaciji Elvire Kraljeve. Režijako in scensko je mojstrsko nastudiral Mile Korun. Vse predstave »Minuto pred dvanajsto« se uprizarjajo v Eksperimentalnem gledališču. Začetek ob 20. uri. — Prodaja vstopnic pri dnevni blagajni v Križankah od 10. do 12. ure in dve uri pred predstavo.

OPERA

Sobota, 11. jan., ob 19.30: Kogoj: »Črne maske«. Abonma red H. **Nedelja,** 12. jan. ob 15: Lindpaintner: »Danina«. Izven in za poželje. (Vstopnice so še na razpolago.)

Ponedeljek, 13. jan.: ZAPRTO.

Opozarjamo občinstvo na nedeljsko popoldansko uprizoritev baleta v štirih dejanjih, »Danina«. Predvidoma bo to zadnja uprizoritev tega baletnega dela v tekoči sezoni. Vstopnice v prodaji pri operni blagajni.

Izšlo je »LINHARTOVO IZROČILO«, — zgodovinski pregled slovenske dramske književnosti in slovenskega gledališča — pripravljen ob dvestoletnici rojstva Antona Tomaža Linharta. Knjiga vsebuje eseja rektorja prof. dr. Franceta Koblarja »Slovenska dramatika — izročilo Antona Tomaža Linharta« in prof. ing. Filipa Kumbatoviča-Kalana »Evropeizacija slovenske gledališke kulture« s povzetki v francoskem, ruskem in angleškem jeziku. S tem delom je dobil slovenski bralec in ljubitelj gledališča prvo pregledno zgodovino slovenske gledališke omike od prvih začetkov do najnovejših dni. Knjiga je bogato ilustrirana: v njej je natisnjenih 350 slik (posnetki uprizoritev, portreji gledaliških umetnikov, faksimili starih rokopisov in gledaliških dokumentov).

Ta zelo pogrešana in nestrpno pričakovana knjiga, ki bo izvrstno služila tudi kot učni in študijski pripomoček, je izšla v založbi Drame Slovenskega narodnega gledališča, v redakciji Lojzeta Filipiča in zunanji opremi Vladimirja Rijavca ter obsega 224 strani velikega formata.

V prodaji je pri biljeterjih vseh slovenskih gledališč in vseh knjigarnah.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sobota, 11. jan. ob 20: Dürrenmatt: »Obisk stare gospe«. Premiera. Izven.

Nedelja, 12. jan., ob 10.30: Pokaži kaj znaš. Oddaja Radia Ljubljana.

Nedelja, 12. jan. ob 15 — Cehov: »Striček Vanja«. Abonma nedelja popoldanski. Kolektivi. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 20: Evreinov: »Komedija o sreči«. Izven.

Danes ob 20. uri bo premiera in s tem jugoslovanska krstna predstava tragične komedije »Obisk stare gospe«, ki jo je napisal znani moderni švicarski dramatik Friedrich Dürrenmatt. Delo je pripravil režiser Jože Tiran. V glavni moški vlogi nastopa kot gost Stane Sever, njegovo ženo igra Meta Pugljeva, hči — Župančičeva, Sin — Kalan, Župan — Bezlaj, Župnik — Janez Presetnik, Ravnatelj gimnazije — Arčon, Zdravnik — Kopač, Policist — Bajc. V glavni ženski vlogi nastopa Ruša Bojčeva kot Claire Zahanassian, njene soproge — Kumer. V ostalih vlogah sodeluje ves ansambel našega gledališča. Osnutke za sceno, kostume in diapozitive je napravil Milan Butina. Glasbo in glasbeno opremo je pripravil Ivo Petrič.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Mestni dom

Sobota, 11. jan. ob 20: F. Hadžič: »Vsi smo samo ljudje«. Komedija. Premiera. Red A. Vstopnice so tudi v prodaji.

Nedelja, 12. jan. ob 14.30: H. Fitz: »Srebrna lilija«. Pravljična igra z godbo in plesom. Popoldanska predstava. Izven.
Ob 17: H. Fitz: »Srebrna lilija«. Pravljična igra z godbo in plesom. Popoldanska predstava. — Izven.
Ob 20: F. Hadžič: »Vsi smo samo ljudje«. Komedija. Večerna predstava. Izven.

V soboto ob 20. uri bo v Sentjakobskem gledališču premiera Hadžičeve komedije »Vsi smo samo ljudje«, v Karusovi režiji. — V nedeljo bosta dve popoldanski uprizoritvi Fitzove pravljične igre »Srebrna lilija«. V nedeljo zvečer ob 20. uri pa bo repriza komedije »Vsi smo samo ljudje«.

Za obiskovalce, ki pri zadnji popoldanski uprizoritvi »Srebrne lilije« niso dobili več vstopnic, bodo te rezervirane do nedelje do 11. ure.

Predprodaja vstopnic v Mestnem domu — rezervacije tel. št. 32-850.

Eksperimentalno gledališče
Ljubljana — Križanke

Nedelja, 12. jan. ob 20 — Fred Denger: »Minuto pred dvanajsto« Monodrama v treh dejanjih. — Izven. Gostovanje eksperimentalne repertoarne skupine Drame SNG.

Vstopnice so v prodaji pri gledališki blagajni danes od 10. do 12.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Komenskega 12

Sobota, 11. jan. ob 20: J. Bokay: »Njen zakon«. Zakonski problem v 3 dejanjih. Gostovanje v Domu »Svobode« v Zg. Šiški (cene običajne).
Ob 20: Roger: »3 + 1«.

Nedelja, 12. jan. ob 16: Gorinšek-Roš: »Desetnica Alenčica«.
Ob 20: J. Bokay: »Njen zakon«. Vstopnice so v predprodaji v soboto 2 uri pred začetkom predstave v Domu »Svobode« v Zg. Šiški in doma ter v nedeljo od 10. do 12. in 13. do 16. ure ter 2 uri pred začetkom predstave.

DPD »SVOBODA«, Dolenjska cesta

Nedelja, 12. jan. ob 17: »Pri belem konjičku«. Opereta v 3 dejanjih.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
M A R I O N E T E
Levstikov (Šentjakobski) trg št. 2

Sobota, 11. jan. ob 17: L. Novy-V. Taufer: »Mojca in živali«.
Ob 20.30: L. Novy-V. Taufer — »Mojca in živali« Za odrasle.

Nedelja, 12. jan. ob 11: V Cinybulk-Dežman: »Igračke na cestah«.
Ob 15: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«

Sporočamo, da je dotrpela naša dobra mama, stara mama in tašča

AMALIJA PAVLIČ roj. BAŠ

upokojenka

Pogreb bo v nedeljo, 12. januarja 1958, ob 11. uri iz Antonove vežice na Žalah.

Žalujoči: hčeri **Amalija** in **Stana**, sin **Ivo**, snaha **Albina**, zeta **Adolf Zupan** in **Emil Čavdek** ter vnuki in pravnuki.

Ljubljana, Šmarje pri Jelšah, Karlovac.

Uradni list FLRJ

je poveril

Državni založbi Slovenije

izključno pravico prodaje in razpečave obrazcev za Zaključni račun za leto 1957, in to na ozemlju LRS.

Pozivajo se vse gospodarske organizacije, naj se zaradi nakupa in prevzema teh obrazcev takoj obrnejo na Državno založbo Slovenije v Ljubljani, in da pri tem upoštevajo navodila, ki jih objavlja Državna založba Slovenije v isti številki med dnevnimi vestmi.

ROČNE LUTKE
Resljeva c. 36

Nedelja, 12. jan. ob 17: W. Karsch-J. Pengov: »Težave Peteršiljčkove mame«.

Prodaja vstopnic od torka dalje vsak dan razen nedelje od 10 do 12 na upravi Resljeva 36, tel. 32-020 in pol ure pred pričetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 11. jan. ob 19.30: Axelrod: »Sedem let skomin«. Komedija v treh dejanjih. Gostovanje na Breznici pri Žirovnici.

Nedelja, 12. jan. ob 15: M. Sirola: »Skok, Cmok in Bistrook«. — Za šolsko mladino Podnarta in okolico.

Ob 19: M. Sirola: »Skok, Cmok in Bistrook«. — Gostovanje v Podnartu.
Ob 19.30: J. Lutowski: »Dežurna služba«. Gostuje dramska sekcija DPD «Svoboda« Javornik.

Torek, 14. jan., ob 20: Axelrod: »Sedem let skomin«. — Gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju.

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Sobota, 11. jan. ob 20: Alejandro Casona: »Drevesa umirajo stoje«. Sobotni abonma in Izven.

Nedelja, 12. jan. ob 10: Alejandro Casona: »Drevesa umirajo stoje«. Nedeljski dopoldanski abonma in Izven.
Ob 15.30 — Alejandro Casona: »Drevesa umirajo stoje«. Nedeljski popoldanski abonma in Izven.

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Sobota, 11. jan. ob 10: O. Wüchner »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Gostovanje v Ljutomeru. Predstava za osnovno šolo.
Ob 12: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljatin«. Gostovanje v Ljutomeru. Predstava za nižjo gimnazijo.

Nedelja, 12. jan. ob 11: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru. Predstava za osnovno šolo.

Ob 14: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru. Izven.
Ob 20: K. Cašule: »Veja v vetru« — Abonma in izven.

Ponedeljek, 13. jan. ob 10: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Zaključena predstava za osnovno šolo Videm pri Ptuju.
Ob 12: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Zaključena predstava za osnovno šolo Markovci niže Ptuja.

Torek, 14. jan. ob 11: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Gostovanje v Kidričevem. Predstava za osnovno šolo Kidričevo in Lovrenc na Dravskem polju.

Okrajno gledališče Ptuj pripravlja Hamiltonovo dramo »Plinska luč« v 3 dejanjih. — Premiera bo predvidoma konec tega meseca. — Dramo režira Emil Frelih, inscenacija V. Hegedušičeva. Nastopajo Adolf Anderle, Majda Hermanova, Mirko Cegnar k. g., Ančka Bajgotova in Irena Čučkova. — Drama bo prvič izvedena v Jugoslaviji. Občinstvo obveščamo, da je delo povzeto po istoimenskem filmu, ki je bilo na repertoarju v naših kinematografih.

KONCERTI

Glasbena šola v Mostah priredi v počastitev obletnice smrti E. Griega javno produkcijo dne 12. januarja 1958 ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Slovenske filharmonije. — Vabljeni! K

Večer skladb Paula Hindemitha bo kot drugi večer sodobne glasbe v ponedeljek, 13. januarja, v Filharmoniji. Sodelujejo: klarinetist Miha Gunzek, violinst Slavko Zimšek, harfistka Pavla Uršičeva, pianista Pavel Šivic in Darinka Bernetičeva ter komorni zbor in orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Milka Škoberneta in Sama Hubada. Vstopnice po 50, za študente po 30 din v Filharmoniji. Koncert bo komentiral Danilo Pokorn. K

RAZPISI

RAZPIS

Razpisna komisija **Uprave za ceste LRS** razpisuje na podlagi 33. in 37. čl. Zakona o javnih uslužbencih delovni mesti

PERSONALNEGA REFERENTA FINANČNEGA REVIZORJA

Pogoj za prvo delovno mesto je visoka strokovna izobrazba ali srednja strokovna izobrazba z vsaj triletno prakso v personalni službi, pogoj za drugo pa srednja strokovna izobrazba in večletna praksa v finančni (računovodstveni) službi na samostojnem mestu s sposobnostjo samostojnega opravljanja revizij in pouka v računovodstveni službi.

Kraj službe je Ljubljana, plača in druge pravice pa po predpisih za uslužbence državne uprave. — Prošnje z dokumenti vložite v 15 dneh pri Upravi za ceste LRS v Ljubljani, Beethovnova ul. 10.

RAZPIS

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri ObLO Idrija, razpisuje mesto

UPRAVNIKA
elektromehanične delavnice »MONTER« Idrija«

P o g o j i: dokončana tehnična srednja šola elektrostroke in najmanj tri leta prakse v obrtni dejavnosti elektrostroke (šibki tok) ali pa dovršena elektro-mojstrska šola in šest let prakse v stroki.

Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Stanovanje bo na razpolago v poletju 1958.

Kolkovano prošnjo z dokazili o strokovni izobrazbi pošljite do 20. januarja 1958 Občinskemu ljudskemu odboru Idrija. R

PUTNIK SLOVENIJA obvešča

Z AVTOBUSOM NA JESENICE

v nedeljo, 12 januarja, na prvenstveno tekmo v hokeju na ledu med HK LJUBLJANO in HK JESENICE. Odhod iz Ljubljane ob 13. uri izpred poslovalnice na Titovi c. 12.

Vozovnice so SAMO v PREDPRODAJI v poslovalnici v Ljubljani na Titovi c. 12. Število vozovnic je omejeno zato pohitite s prijavami.

OBVESTILA

BILANČNI OBRAZCI ZA LETO 1957

Državni založbi Slovenije v Ljubljani je Službeni list FLRJ v Beogradu poveril izključno pravico razpečevanja in prodaje bilančnih obrazcev za leto 1957 na ozemlju LR Slovenije. Da nam bo mogoče pravočasno naročiti pri Uradnem listu FNRJ bilančne obrazce v količini potrebni za LRS prosimo vsa gospodarska podjetja, da takoj naročijo potrebne komplete in posamezne obrazce pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani, ali pa pri svoji najbližji knjigarni in papirnici v LRS. Knjigarne in papirnice LRS nam morajo javiti potrebe že do 16. t. m.

Bilančni obrazci bodo tiskani v slovenskem jeziku, ter kompletirani in vloženi v mape. Kompleti obsegajo po en obrazec. Kompleti so trije in to:

1. Komplet za podjetja, ki ugotavljajo dobiček. (Obsega obrazce: 1-10, 10 a, 11, 12, 13 in 14.)
2. Komplet za podjetja, ki ugotavljajo dohodek: (Obsega obrazce: 1-3, 4 a, 5, 6 a, 7, 8 a, 9, 10, 10 a, 11, 12 a, 13 in 14 a.)
3. Komplet za pavšaliste. (Obsega obrazce: 1 a, 2, 3, 7, 8 b, 10, 11 in 14 a.)

Izven kompletov bodo v prodaji tile obrazci: 1, 4, 4 a, 6, 6 a, 8, 8 a, 8 b, 10, 10 a, 12, 12 a, 12 b in 12 v.

V naročilnici navedite vrsto kompleta in potrebno število kompletov, pri posameznih obrazcih pa število obrazca in potrebno število obrazcev.

Državna založba Slovenije
Ljubljana

UMRLI

Sindikalna podružnica Uprave cest OLO Ljubljana objavlja žalostno vest, da je preminil njen član

JOŽE BREZNIK

Pogreb bo v nedeljo 12. I. 1958, ob 8. uri v Domžalah.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Umrla je po dolgem trpljenju naja draga mama

ALOJZIJA GODEC
roj. NANUT
bivša posestnica in trgovka v Podpeči.

K zadnjemu počitku jo bomo spremili v nedeljo, 12. januarja 1958, ob 15. uri iz Marijine mrlivežice na Žalah.

Žalujoči: hčere Lojzka por. Zupan, Mimica por. Hladnik, Dora por. Lipovec, Elka por. Suša, z družinami, sestri Jožica in Ivanka, brat Anton, snaha Nada Godec z družino ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 10. I. 1958.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dobri mož, oče, stari oče, stric in svak

FRANC LESKOVEC
upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo 12. I. 1958, ob 13.30. uri iz Zal Krištofove mrliške vežice.

Žalujoči: žena Pavlina, sin Darko, vnukinji in vnuk ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Hamilton, Gradiške Laze, Litija, Smartno pri Litiji, Karlovac, Gabrovka, Hoensbruck, 10. jan. 1958.

GOSPODINJE! ZADOVOLJSTVO JE ČISTITI Z

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

RADIO

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob 6.30 do 6.40 Reklame; 6.40—6.45 Naš jedilnik; 8.05 Lepe melodije — znani napevi; 8.35 Poslušajmo godbe na pihala; 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev) — M. Klemenčič: Novice iz gozda; 9.30 Španija v pesmi in plesu; 10.10 Iz kraljestva glasbenih pravljic in legend; 11.00 Pionirski tednik; 11.15 Domači napevi izpod Pohorja; 12.00 Mali koncert operne glasbe (odlomki iz slovenskih oper); 12.30 Kmečka univerza — Ing. Vilko Štern: Prilagajanje kmetijskih obratov potrebam tržnosti; 12.40 Carl Zeller: Ptičar, odlomki iz operete izvajajo: Vilma Bukovec, Sonja Hočevar, Miroslav Brajnik, dirigent Jakov Cipci; 13.15 Zdaj pa melodije za prijetno popoldne; 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 14.36 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.40 S knjižnega trga; 16.00 Glasbene uganke; 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu; 17.30 Za staro in mlado; 18.00 Okno v svet — Nova nemška armada; 18.15 Slovenski zbori in samospevi; 18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori (ponovitev); 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Veseli večer; 21.00 Izbrali smo za vas; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.00—23.15 in 23.30 do 23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

II. PROGRAM ZA SOBOTO
(na valu 202,1 m in 98,9 mHz)

14.00 Od melodije do melodije; 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved; 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila; 15.25 do 16.00 Simfonična glasba slovenskih skladateljev; 22.15—24.00 Zaplešimo!

Belo ali pisano — za pranje samo »RIO« – Zlatorog

PREDAVANJA

RAZPIS

Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani razpisuje v sporazumu z republiškim svetom Zveze sindikatov Jugoslavije in ustreznimi državnimi organi dva tečaja predavanj z naslovom:

a) Glavna vprašanja pri uveljavljanju delovnih razmerij v gospodarstvu

b) Značilnosti uslužbenskih razmerij v javni službi.

Oba tečaja bosta imela skupno začetno predavanje, ki bo obravnavalo temeljna načela pri delovnih razmerjih.

Poleg tega bo tečaj, ki bo obravnaval glavna vprašanja pri uveljavljanju delovnih razmerij v gospodarstvu, obsegal deset enournih predavanj, ki bodo obravnavala vsa pomembnejša vprašanja in pojave na tem področju, kakor poklicno izobraževanje, zaposlovanje delavcev, samoupravne predpise zadevajoče delovna razmerja, temelje osebnih dohodkov delavcev v gospodarstvu, kolektivne pogodbe, delovna mesta, pogoje za delo, vpliv in posebno varstvo pri delu, dolžnosti in odgovornost delavcev v gospodarstvu, razvezo delovnega razmerja in pravne in interesne spore iz delovnih razmerij.

Tečaj predavanj, ki bo zadeval značilnosti uslužbenskih razmerij v javni službi, bo obsegal osem predavanj, ki se bodo tikala uslužbencev v vseh javnih službah. Obravnaval bo temelje za urejanje delovanja javnih uslužbencev in splošna načela, dolžnosti javnih uslužbencev in njihovo odgovornost, izobraževanje javnih uslužbencev in vprašanje, kako stalno izboljševati javno službo, zbiranje in imenovanje javnih uslužbencev in njihovo razvrščanje, pravice javnih uslužbencev, njihovo nagrajevanje in napredovanje ter ureditev za objektivizirano ugotavljanje njihovih zmožnosti in uspehov pri delu, nastopanje javnih uslužbencev v službi, prenehanje uslužbenskega razmerja v javni službi in o organih za urejanje uslužbenskega razmerja v javni službi in o organih za urejanje uslužbenskih razmerij.

Poleg ravnokar omenjenih predavanj bo ta tečaj obsegal tudi štiri predavanja, ki bodo obravnavala posebnosti uslužbenskih razmerij v državni službi, dalje v javni službi prosvete, znanosti in šolstva, dalje v javni službi zdravstva, socialnega skrbstva in socialnega varstva in končno v javni službi na gospodarskem področju.

Oba tečaja bosta tekla ločeno v Ljubljani v dneh od 17. do 20. februarja t. l. in bosta udeležence zaposlovala ves dan.

Tečaja bosta kasneje ponovljena v Mariboru.

Kdor se želi udeležiti katerega izmed obeh tečajev, naj se prijavi pismeno ali ustno na Inštitutu za javno upravo v Ljubljani, Trg Revolucije št. 11, tel. 22-564, najkasneje do 25. januarja t. l. in v prijavi navede, katerega tečaja se želi udeležiti. Vsak, kdor se prijavi, naj sporoči tudi svoj naslov in službeno mesto in če za čas tečaja potrebuje stanovanje v Ljubljani.

Vsak udeleženec bo pred začetkom tečaja dobil podroben spored predavanj, kjer bo naveden čas in kraj predavanj. Obenem pa bo prejel tudi teze predavanj. Za razumevanje predavanj je potrebno, da se udeleženci poprej seznanijo z besedilom ustreznih zakonov.

Posebej vabimo člane organov družbenega in delavskega upravljanja in člane sindikatov, da se udeleže razpisanih tečajev.

Ljubljana, 9. 1. 1958.

Inštitut za javno upravo na Pravni fakulteti v Ljubljani P

MALI OGLASI

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izdeluje najhitreje **FOTO HOLYNSKI,** Cankarjeva 8.

FOTO HOLYNSKI, se priporoča za vsa fotografska dela v ateljeju in na terenu. — Fotografiramo povsod, kjerkoli želite. Telefon 21-689. 476-2

MATERIALNEGA IN MEZDNEGA KNJIGOVODJO(-KINJO) sprejme industrijsko podjetje v Ljubljani. Možen takojšnji nastop ali po dogovoru. Praksa v industrijskih podjetjih zaželena. Naslov v ogl. odd. R 53-1

SPREJMEMO: strojne in elektrotehnike, stenodaktilografe, strojepiske, finančne in materialne knjigovodje s popolno srednjo šolo in nekaj prakse. Ponudbe pošljite pod »515« v ogl. oddelek. R 43-1

RAČUNOVODJA, verziran za vse panoge v gospodarstvu, išče ustrezajočo zaposlitev. Prost 1. II. 1957. Cenjene ponudbe v ogl. odd. pod »Organizator«. 497-1

UPOKOJENEGA DELAVCA sprejmem za priložnostna težaška dela, Brlec, Tavčarjeva 2. 451-1

IZDELUJEM PREŠITE ODEJE, ročno, vseh velikosti, izdelava kvalitetna, cene zmerne. Zidar Slavko, Bohoričeva 27, blizu reševalne postaje Moste. 498-2

LOVCI! Prodam nemško kratkodlako rodovniško ptičarko, staro osem mesecev. — Slavko Vuk, Vrhnika, Tržaška 8. 552-4

NOVO TOPLO BUNDO za vitko postavo ugodno prodam. Zibertova 17. 541-4

RJAV KRATEK KLAVIR (metalna konstrukcija) prodam. Prijateljeva 12, pritl., 3. vrata. 434-4

TRAKTORISTI—ŠOFERJI! Dolgo šofersko bundo prodam. Štemberger, Bezena 46, Ruše. 362-4

ZDRAVO KMEČKO DEKLE sprejmem za gospodinjsko pomočnico. Steiner, Titova 66. 570-1

ENODRUŽINSKA NOVEJŠA HIŠA v Medvodah, Verje 20, naprodaj najboljšemu ponudniku; v sobah parket, telefon 52, lahko vseljiva takoj. 533-7

10 ha POSESTVA vseh kultur s hišo in gospodarskim poslopjem, takoj vseljivo, prodam. — Voden Ernest, Nova Krčevina 7, pošta Grajena — Ptuj. 483-7

STAVBENA PARCELA ugodno naprodaj v Polju. Naslov v ogl. oddelku. 452-7

PRAZNO SOBO iščem proti nagradi. Ponudbe pod »Februar« v ogl. odd. 573-9

IŠČEMO PRAZNO ALI OPREMLJENO SOBO, lahko kabinet. — Nudimo lepo nagrado. Ponudbe pod »S-15« v ogl. odd. 1957-9

NEOPREMLJENO SOBO iščem proti nagradi. Ponudbe v ogl. odd. pod »Zelo — zelo nujno«. 1957-9

SKROMNA URADNICA išče opremljeno ali neopremljeno sobo. Plača dobro. Ponudbe pod »Ves dan odsotna« v ogl. odd. 458-9

SIVILJI oddam neopremljeno sobico proti prostovoljni nagradi. Naslov v ogl. odd. 515-9

IZGUBIL SE JE PES nemški ovčar »Bren«, rjav, hrbet črn. Najditelj naj javi proti nagradi: Žvan, Črnuče 1. 558-10

70% DRV IN PREMOGA PRIŠTEDITE, ako imate Bešeničev patent samogrelec, katerega lahko postavite na vsako peč ali štedilnik. S patent samogrelcem lahko popolnoma brezplačno segrevate vaše sobe! Zahtevajte pismene ponudbe z brezplačnimi prospekti. »Peč«, zanatska metalopreradivačka radnja, Rijeka, Kvaternikova 36. R 60-11

Velika žehta, malo truda — če uporabljaš »RIO« – Zlatorog

MARKO ALI BORIS, zglasite se v Reki. Naslov v ogl. oddelku. 553-11

OBŽALUJEM IN PREKLICUJEM za neresnične moje izjave o Janezu Drnovšku, upravniku gostilne »Svoboda«, Trbovlje. — Alojzija Košir, Gabrovka 9. 494-11

PLANINSKO DRUŠTVO KAMNIK razpisuje službo oskrbnikov-nic in gospodinjskih pomočnic za svoje domove Stari grad nad Kamnikom, Kamniško sedlo in Kokrško sedlo. Ponudbe z življenjepisom pošljite Planinskemu društvu Kamnik do 30. januarja 1958. R 78-1

SALDOKONTISTA(-NJO) s popolno srednjo šolo ali nepopolno srednjo šolo in primerno prakso sprejme takoj ali po dogovoru »Kurivoprodaja«, Ljubljana, Celovška c. 34. R 92-1

MIZARSKEGA POMOČNIKA in da delavca sprejmemo takoj. Javite se pri podjetju »TAPO« Ljubljana, Celovška 97. R 95-1

DVA MESARSKA POMOČNIKA in črevarja, vojaščine prosta, sprejme takoj v službo Mesarsko podjetje »Rog« Trbovlje. R 99-1

ADMINISTRATORKO sprejme takoj Elektrostojno podjetje »TIKI« Ljubljana, Trata 12. R 102-1

»RAŠICA« Tovarna čipk in pletenin Gameljne pri Ljubljani sprejme kvalificiranega električarja. Plača po tarifnem pravilniku. Avtobusna zveza od Šentvida in Ježice. R 103-1

HIŠO v centru Velenja, enonadstropno z lokalom, prodam. Starc Alojzija, Velenje, Celjska št. 60. 632-7

NA STANOVANJE sprejmemo eno ali dve dekleti za majhno posojilo. Najraje šiviljo s šivalnim strojem. Ponudbe v ogl. pod »Topli domek v Centru Ljubljane«. 648-9

LEPO OPREMLJENO SOBO odstopim ženski osebi. Center. Ponudbe pod »Nagrada« v ogl. odd. 647-9

KRANJ—LJUBLJANA! Zamenjam enoinpolsobno stanovanje s kopalnico in vsemi pritiklinami v Ljubljani za enako ali večje v Kranju. Ponudbe pod »Zima 58« v ogl. odd. 631-9

ABSOLVENT — SLAVIST nujno išče sobo ali vsaj prenočišče. Dober plačnik. Ponudbe pod »Belokranjec« v ogl. odd. 625-9

DVA SOLIDNA ŠTUDENTA išča sobo, po možnosti v centru ali bližnji okolici. Ponudbe pod »Solidno« v ogl. odd. 547-9

PREKLICUJEM BESEDE izrečene zoper Simančič Doro, Erjavec Alojzija, gospodinja, Trbovlje, Neža št. 14. 593-11

KINO

SPORED ZA SOBOTO

»UNION«: amer. barvni cinemascope film »GOSPOD ROBERTS« Brez tednika. Predstave ob 16, 17.30 in 20.
Ob 10 je matineja amer. barv. filma »DIVJA LETA«.
Ob 22 premiera ital. filma »DEKLETA IZ 04«. V gl. vlogi: — Antonela Lualdi.

»KOMUNA«: amer. barv. cinemascope film »GOSPOD ROBERTS« Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21.

»SLOGA«: amer. barv. film »DIVJA LETA«. Tednik: F. N. št. 2. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V gl. vlogi: Tony Curtis.

»VIČ«: premiera amer. barvnega filma cinemascope »SEDEČI BIK«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9.—11. in od 14 dalje.

MLADINSKI KINO »LM«, Kotnikova 8: nemški film »STRUP V ŽIVALSKEM VRTU«. Predstavi ob 10 in 15.

»ŠIŠKA«: italijanski film »DESET LJUBAVNIH PESMI«. V glavni vlogi: Jacques Sernas, Brunella Bov

JUTRI: ZAČETEK DRŽAVNEGA PRVENSTVA V HOKEJU NA LEDU

Trije kandidati za mesto na vrhu

Ljubljana igra jutri ob 15. uri pod Mežakljo z moštvom Jesenic — Moči šestih kandidatov za najvišji naslov so precej izenačene — Favoritov pravzaprav ni — Ligaški sistem novega tekmovanja za državno prvenstvo naj bi slednjič pokazal pravo razmerje moči najboljših klubov v državi

Ledena ploskev- To je v teh pomladansko-zimskih dnevih sila iskan športni teren. Naravno zmrznjene vode ni moč dobiti (že vrsto let) domala nikjer, umetno narejen led pa imajo žal samo na Jesenicah in v Beogradu. In v teh pogojih naj živijo in se razvijajo naši drsalci in hokejisti? Leta in leta zaman tožijo in iščejo izhod iz zagate. Zato si iznajdljivi ljubljanski

SPORED I. KOLA:
Jesenice - Ljubljana
Partizan - Crv. zvezda
Zagreb - Varaždin

hokejisti pomagajo tako, da gredo vsako sezono najprej na treninge v — tujino! Presenetljivo, vendar domiselno nadvse. To je pač edina možnost, da se na mednarodnih tekmah v sosednjih državah vsaj malo pripravijo, predvsem na državno prvenstvo, in — če pojde vse po sreči — tudi na morebitna poznejša mednarodna srečanja v Ljubljani.

Po teh skromnih pripravah so se znašli zdaj vsi kot eden pred tekmovanjem za točke. Žreb je hotel, da se že v I. kolu (jutri ob 15. na Jesenicah) spoprimeta slovenska zastopnika — državni prvak Jesenice in Ljubljana. Slednja se je pravkar vrnila z nekajdnevnega gostovanja v Avstriji, kjer je prvi tekmi odločila zase (s Hofgasteinom 7:3, Zell am See 6:1), v Kitzbühelu pa je z istoimenskim moštvom, ki je za zdaj najmočnejše v Avstriji, izgubila 2:3. Njihov trener, tehnični vodja in še zmeraj aktivni igralec obenem Karl Pavletič je s formo svojih fantov na splošno še kar zadovoljen, posebno še, ker so pomenile te tekme za igralce če nič več — vsaj vigravanje. Torej vendarle nekaj! Predvsem je vesel napredka vratarja Babnika, ki se je po nepričakovanem odhodu Krstonošiča prav dobro vživel v novo vlogo. Na nedavni turneji po Italiji se kot večni »rezervist« še ni prav znašel, v Avstriji, zlasti na zadnji tekmi, pa je že zablestel in se po sposobnosti močno približal Krstonošiču. No, ko že omenjamo slednjega, naj povemo še to, da je Krstonošič že dvakrat prišel z željo, da bi se vrnil v svoj matični klub, kajti pri novih »delodajalcih« (Tašmajdanu) je moral v tem kratkem času pospraviti že prenekateri grenak očitek. Za brščas še neizpolnjene mamljive obljube je pač treba marsikaj potrpeti...

Šest najboljših kandidatov pojde torej jutri na lesketajoče ploskve po prve točke po novem sistemu tekmovanja, ki bo nedvomno dalo mnogo jasnejšo sliko o moči udeležencev, kakor je bilo to na dosedanjih državnih prvenstvih, na katerih so igrali v obliki turnirja. Čeprav so moštva precej enakovredna, pa bi vendar dali Jeseničanom malo več prednosti. Če ne bodo imeli kakšnega občutnejšega spodrsljaja, bodo prav gotovo pomovili lanski uspeh, ki ga tudi zaslužijo. Njihov način igre se nekoliko razlikuje od ostalih. Ti mladi fantje izpod Mežaklje se odlikujejo predvsem s hitrostjo drsanja, v tehničnem znanju pa skorajda zaostajajo od ostalih najboljših klubov. Svojo odliko (hitrost) bodo pač morali prilagoditi tehničnemu znanju nasprotnikov, sicer se jim lahko primeri kaj neljubega...

V ostalem pa si v taboru srčno želijo, da bi državni prvak kar obdržal najvišjo lovoriko, ki jo tako zasluži. (Stl)

Po najnovejših vesteh se je vratar Krstonošič vrnil v Ljubljano in se prijavil v svoj matični klub — Ljubljano. Baje bo lahko že v osmih dneh igral v njenem dresu.

NAŠI ALPSKI SMUČARJI PRED ODGOVORNIMI NALOGAMI

»Ne obetajmo si nič dobrega!«

Alpske smučarje doma in v tujini je te dni zajela nekakšna »mrzlica« pred svetovnim prvenstvom v avstrijskem Badgasteinu. Priprave gredo h kraju povsod, na sporedu so zadnje domače izbirne tekme in najpomembnejša srečanja tujih tekmovalcev na že tradicionalnih mednarodnih preskušnjah.

V prostorih Smučarske zveze Slovenije smo zato še mi poiskali zveznega kapetana za alpsko smučanje inž. Gustla Poharja.

»Kako ste zadovoljni s prvimi tekmami pri Češki koči?«

»Slalom pod Grintavcem je pokazal, da so nekateri naši tekmovalci predvsem pa Matevž Lukanc in Janko Krmelj, kondicijsko zelo dobro pripravljeni za letošnjo sezono. Drugi, med njimi Janc, Dornik, Ilija in Pogačnik, pa niso dovolj mislili na zimo. Posebej razveseljiv je splošni napredek mladih tekmovalcev, predvsem Jamnika in Stanka Klinarja, deloma pa še Lakote, Lebeta, Fanedla, Katnika in Lunežnika. Presenetljivo pa je, da so mladi za zdaj še premalo borbeni, medtem ko tehnično ne zaostajajo mnogo za starejšimi alpinci. To so pač pomanjkljivosti, ki so jih navrgle domače razmere. Z drugimi besedami, mladim manjkajo intenzivnejši treningi ob žičnici in predvsem večje tekme v hudi mednarodni konkurenci.«

»Kje boste še naprej izbirali za Badgastein?«

»Danes in jutri bodo vsi najboljši tekmovali še dvakrat v veleslalomu, in sicer na Crnem vrhu nad Jesenicami. Drugod namreč ni snega, razen seveda pri Češki koči. Toda za veleslalom ondi ni dovolj prostora, v Kranjski gori, kjer bi lahko izvedli še smuk, pa ni dovolj snega.«

Po tekmah na Crnem vrhu bo zvezni kapetan inž. Pohar izbral 8 kandidatov za letošnje svetovno prvenstvo. Naši bodo torej ta teden tekmovali samo med seboj, medtem ko bo vsa svetovna elita zbrana na tradicionalnih tekmah v Wengenu.

»Ni deviz!« je samo skomignil z rameni inž. Pohar. Hkrati pa je povedal, da bosta v torek odpotovali v tujino dve jugoslovanski ekipi, in sicer v Cortino d'Ampezzo in v Kitzbühel. V Italijo bodo odpotovali za teden dni na trening in tekme Janc, Janko Krmelj, Jamnik in Stanko Klinar, v Kitzbühel pa Štefe, Mulej, Matevž Lukanc, Pogačnik in Dornik.

Prav ti dve preizkušnji in pa slovensko prvenstvo v Trbovljah bodo dokončno odločali o naši reprezentanci za Badgastein. Tja bo moral inž. Pohar javiti do 15. t. m. spisek z imeni naših zastopnikov. In koliko jih bo? Štirje najboljši fantje, ne glede na starost, in pa Slavica Zupančičeva. Možnosti pa so še, da bosta z njimi potovala tudi še dva mlajša tekmovalca za rezervo, seveda, če bomo sami v Sloveniji našli zanju sredstva.«

V dobrih desetih minutah smo se prepričali, da sta muhasta zima in predvsem denar preprečila dobre priprave naših alpskih smučarjev za letošnjo sezono na snegu. Naši tako skorajda niso napredovali: na čelu so še vedno »stari« Štefe, Lukanc in drugi, mladi živijo v njihovi senci. Zanje bo treba prej ko slej odločno storiti kaj več, sicer se bo tehtnica še dlje nagibala v prid starejšim tekmovalcem. Toda zdaj, pred svetov. prvenstvom, morda le ni najpravilnejši čas za takšen poseg.

»Tako ima med vsemi še vedno največ možnosti za dober plasma Zupančičeva. Če pa bo kdo izmed tekmovalcev zasedel kakšno mesto pod 30, bo to že uspeh za naše. Sicer pa, ne pričakujemo — ničesar.«

Prvi spopadi v Beverwijku

V I. kolu prve skupine, v katero so vključeni tudi Jugoslovani Matanović, Pirc in Milić, so bili doseženi tile izidi:

O'Kelly : Pirc remi, Matanović : Milić remi, Donner : Euwe remi, Van Sheltinga : Bouvmeester O : 1, Stahlberg in Pilnik sta remizirala.

Ostali jugoslovanski šahisti s turnirja so igrali takole:

Černička (Izrael) : Fuderer remi, Bredevout (Niz.) : Božič remi, Klager (ZN) : Kostić remi, Djaja : Dreise (Niz.) prek., Sinka (Madž.) : Bačičeva prek., Lazarevičeva še ni igrala, ker je še na poti v Beverwijk.

NA OBČNE ZBORE!

Balinarski športni klub Jadran obvešča, da bo redni letni občni zbor dne 12. t. m. v gostilni Zeleni log. Udeležba za člane obvezna. — Simpatizerji vabljeni!

Občni zbor TVD Partizana — Narodni dom bo v ponedeljek 13. t. m. ob 19.30 v telovadnici Narodnega doma.

V sejni sobi ObLO Domžale bo jutri ob 9. uri redni občni zbor NK Domžale. Člani in prijatelji kluba vabljeni!

V NEKAJ VRSTAH

Na skupni trening za pripravljanje na svetovno prvenstvo v namiznem tenisu, ki bo od 1. do 9. marca v Budimpešti, so bili pozvani: Hrbud, Franić, Hudec, Franjič, Vogrinc in Uzorinac ter igralki Dinka in Ružica Nikolić

da je avstralska plavalka Ilsa Konrads dosegla dva nova svetovna rekorda v prostem plavanju, in sicer na 800 m in 880 yardov; na slednji progi je plavala 10:17,7, ter obenem zrušila tudi najboljši čas na 800-metrski progi; prejšnji rekord je branila njena rojakinja Lorraine Capp s časom 10:34,6.

Dotrpel je naš dobri zlati ata, stari ata, stric

JURIJ SEDEJ
železniški upokojenec

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 12. I. 1958, ob 16.30 uri izpred pokop. na Viču. Do pogreba leži na svojem domu Tržaška 59.

Zalujoči sin Stane z družino, hčerka Tončka in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Vič, 10. jan. 1958.

STUJECA SO VESTI

da je na veleslalomu v Grindelwaldu Jugoslovanka Slava Zupančič skupno z Nemko Sperl zasedla 31. mesto s časom 1:39.4;

da je angleška hokejska ekipa Harringay Rayers v Oslu zmagala nad norveško državno reprezentanco 5 : 4 (3 : 1, 2 : 2, 0 : 1).

Južni tečaj in ženske

V »prestolnici« Antarktike živi sedaj en sam človek — član Hillaryjeve odprave, ki vzdržuje zvezo. Vodja transantarktične odprave britanske skupnosti narodov Hillary se je z ostalimi člani vrnil v škotsko oporišče. 36-letni Edmund Hillary je s svojo skupino Novozelandčanov prvi zabodel zastavico na Južni tečaj, to je tisto mesto na zemeljski krogli, kjer je samo ena geografska stran sveta: Sever.

V tem svetu večnega snega in ledu čaka torej človek, da bo prišla na Južni tečaj druga britanska odprava — pod vodstvom dr. Fuksa, ki prodira z nasprotne strani kakor odprava Hillarija. Ta odprava se bori z velikimi težavami in zato počasi napreduje. Predvsem mora premagovati visoke snežne zamete in globoke ledene razpoke, preko katerih traktorji s težavo prodirajo. Po zadnjih poročilih bo šel Hillary dr. Fuksovi odpravi na pomoč. Računalo, da bo edini prebivalec antarktične prestolnice pozdravil svoje kolege v približno 14 dneh.

Toda to ne bodo letošnji edini gostje na Južnem tečaju. Antarktik je postal zanimiva dežela za športnike in znanstvenike mnogih držav. Z obal tega kontinenta prodirajo proti tečaju odprave, opremljene s posebnimi traktorji za vožnjo po snegu in ledu.

Med njimi je tudi sovjetska odprava, v kateri so tudi tri ženske. In takoj se je pojavila tudi v ZDA ženska, ki se hoče uveljaviti s posebnim podvigom, da bi kot prva žena stopila na Južni tečaj. Podjetna Elain Shephard, 34-letna ameriška novinarka pravi, da bi že bil čas, da bi »bili tudi mi v nečem prvi« ter zato skuša prehiteti sovjetsko odpravo, vendar ne peš — temveč z letalom.

Navzlic vsej podjetnosti pa je imela doslej smolo. Prispela je že v Novo Zelandijo, odkoder bi morala potem nadaljevati pot z letalom. Tam pa so jo zadržali, ker je prišla iz Washingtona brzojavka, da je ne smejo pustiti dalje. Baje se je zapletla v mreže ljubosumnega tekmovanja med rodovi ameriške vojske, ki si niso edini, katera ženska naj bi prva stopila na Južni tečaj. Novinarka Shephardova pa je še vedno prepričana, da ji bo uspelo premagati tudi te težave in si priboriti sloves prve žene, ki je obiskala prestolnico antarktičnega ledenega kraljestva.

Skratka — veliko tekmovanje ne samo med odpravami, temveč že tudi med posameznimi ženskami, ki so našle primerno področje, da bi postale »slavne«.

Fotografija nam prikazuje Mirny, eno od sovjetskih postojank v Antarktiki. Ustanovili so jo že konec leta 1955. Ima 20 hiš, električno centralo, hangar, laboratorije, meteorološko opazovalnico in radio-oddajno postajo. V tem naselju živi stalno 92 oseb: znanstveniki in obrtniki. — Letošnjo zimo je v Mirny prispela odprava s 400 člani, med njimi so tudi žene.

Uporaba sončne energije

Sončno svetlobo je mogoče spremeniti v energijo visoke kvalitete, ki jo shranimo in po potrebi uporabljamo — torej »konserviramo«. Ta metoda temelji na principu, da je mogoče s sončno svetlobo razgraditi vodo v kisik in vodik in ju nato zopet spojiti. Plina se spajata pri gorjenju, plamen ima pa zelo visoko temperaturo — 2500 stopinj Celzija. Toplotno energijo, ki se sprošča pri gorjenju, spremenijo v mehansko in kot tako uporabijo. V naravi je izkoriščanje sončne svetlobe že dolgo znano, imenuje se fotosinteza. Rastline spreminjajo pod vplivom sončne svetlobe in s pomočjo klorofila ogljikov dvokis v vodo, kisik in celulzo. V novi fotokemični reakciji nastopajo namesto klorofila spojine elementa cera. Reakcija poteka, dokler je na razpolago sončna svetloba.

Največji insekt na Balkanu

Največji isekt na Balkanu je neka vrsta kobilice, ki je velika kot kokošje jajce. Imenuje se Calimenus pančiči, po srbskem naravoslovcu Josifu Pančiču (1814—1888), ki jo je odkril in opisal. Ta kobilica ima okrnjena krila, težka je 10—12 g. Živi po njivah okoli Niša in Skoplja, sicer pa nikjer drugod

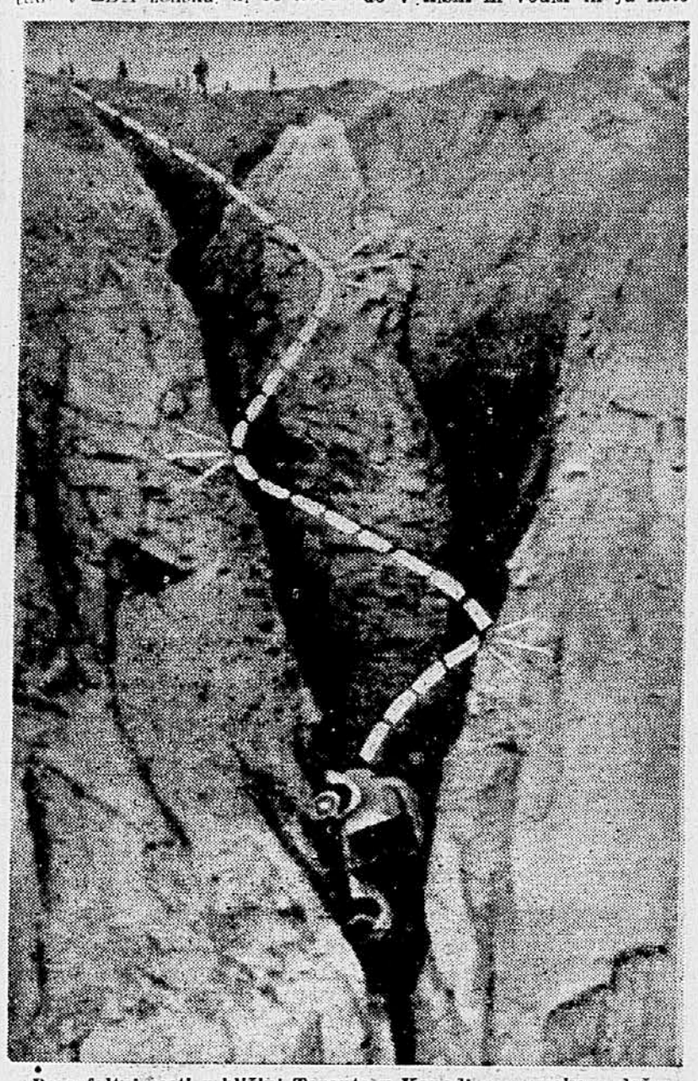

Po asfaltni cesti v bližini Toronta v Kanadi so se nekega deževnega dne peljale štiri osebe v avtomobilu. Kot je že navada pri Američanih, da se jim vedno mudi, ni nihče mislil na nevarno, splozko cesto. Pomislili niso tudi, da je za robom ceste nevaren skalnat teren z globokimi prepadi. Nepričakovano je začel avto na mokri cesti plesati in naj se je šofer še tako trudil, avtomobila ni mogel več obvladati. Avto je vrglo s ceste in potniki so s strahom opazili, kako drvijo proti globokemu prepadu. V smrtnem strahu so že vsi mislili, da bo prepad njihov grob. Toda imeli so neverjetno srečo. Ko so že padali v prepad, se je avto zagozdil v neko večjo razpoko in tam obtičal, kot vidimo na sliki. Na pomoč so prišli alpinisti, ki so šele izvlekli ponesrečence iz prepada. Ponesrečenci so bili na smrt prestrašeni, precej hudo poškodovani — toda, ostali so živi.

Milijoni „Sputnikov"

Vsakdo, ki je nekoliko bolj doma v radioamaterstvu, je že slišal za posebne radijske motnje, ki se pojavljajo zlasti v jutranjih urah. To brenčanje, Angleži in Francozi imenu jejo pesniško »jutranji zbori«, je bilo do nedavna za znanstvenike nerazrešljiva skrivnost.

Nato pa sta zaokrožila okoli Zemlje oba Sputnika in znanstveniki so ugotovili, da je skrivnostno brenčanje na las podobno signalom, ki jih oddajata Sputnika, samo da je neprimerno manjše. Rešitev je bila kmalu na dlani: okoli Zemlje kroži nešteto raznih drobcev, nabitih z elektriko, in ti »Sputniški« so pevci »jutranjih zborov«.

Tisoč besed v minuti

Konstruktorji telefonske družbe Bell v ZDA so izumili nov aparat za oddajo poročil, ki v minuti odtipka tisoč besed — to je 16 krat več kot teleprinter. Novi aparat je konstruiran tako, da ga lahko vključijo na redne telefonske linije, lahko pa tudi emitira podatke z električnih računskih ali pisalnih strojev. Aparat ni večji od pisalnega stroja, vesti pa lahko pošilja na več strani hkrati. Ko bodo prototip temeljito preizkusili, bodo takoj pričeli s serijsko proizvodnjo.

SMUČARSKA

— Francelj, hitro povej, kaj moram zdaj narediti!

Drobiž

GISELA GRIFFEL, nemška pevka, je doživela v angleški televiziji dvojen uspeh: zaradi dobrega petja in zaradi pokrivala iz krzna kanadske kune zlatice. To krzno prideluje doma, kajti Gizela ima farmo z 2500 kunami. Pravi pa, da ne nosi rada krzna kanadskih kun, češ da ima pri tem vedno občutek, da je okradla svoje najboljše prijatelje.

PATINO, kralj kositra, je čakal 5 let, preden je dovolil svoji lepi hčeri Viktoriji poroko z belgijskim grofom Henrikom du Castel. Dovoljenje si je mladi par pribodil z zvijačo. Zaročenca sta namreč razposlala ženitni oglas v imenu nevestinega strica vojvode Algeciraškega. Očetu ni tako preostalo nič drugega, kot da je dal svoji, medtem že 25-letni, hčeri dolgo pričakovano dovoljenje.

KATJA, nečakinja Hruščeva, je te dni kupila v eni najbolj luksuznih rimskih damskih prodajaln 19 parov najdražjih damskih najlon nogavic. Verjetno se mlada Katja boji, da se ji taka prilika ne bo več nudila tako kmalu...

BATTISTA MENEGHINI, soprog najbolje plačane pevke na svetu — Marie Callas, ima velike poslovne skrbi. Do pred kratkim je moral kot manažer svoje žene stalno obnavljati pogodbe, ki jih je muhasta Maria venomer kršila. Sedaj, ko je Callasova sklenila premirje z metropolitansko opero — dobi vloge, ki jih sama želi, mora mož skrbeti za njenega kodra Toy-a. Tako nosi bivši industrialec vedno s seboj bonbončke, kot pomirjevalno sredstvo, če se kuža razboli. Toy se namreč zmeraj razjezi, če sliši Marijino petje.

VICTOR MATURE, ameriški filmski igralec, ki ga obožujejo mnoge žene sveta, nima sreče v zakonu. Pred kratkim se je drugič ločil in pravi, da sta imeli obe njegovi dosedanji ženi otroka iz prvega zakona, ki bi jim on moral biti moralni in materialni oče. »Zaj takega«, je dostavil, »se mi v tretje ne bo več zgodilo!«

Mračilo se je, rosilo je in gosta, vlažna megla se je spuščala obenem s prihajajočim mrakom. Po ukazu Nemcev so bile vile razsvetljene. Z vseh strani so prihajali kriki orožnikov in vojakov, ki so izseljevali ljudi. Med temi glasovi in pri razsvetljavi, ki je mezela skozi meglo iz svetlih in zapuščenih vil, so molče stopale nizdol proti Sreniawi temne gručice ljudi, upogibajočih se pod culami. Tamkaj, že v temi, je s tankim glasom jokal otrok.

Prvih nekaj mesecev je gospa Alisa prenočevala pri znancih. Ravno tačas je prišlo sporočilo, da so Antona prav po naključju prijeli. Andrej se ni vrnil. Uspelo mu je že, da se je v Varšavi udomačil. Služil si je svoj kruh in se menda učil. Potem so odpeljali Antona v Gross-Rosen. Ker se je iz razumljivih razlogov bal izdati s svojim pravim, kompromitiranim imenom, ni dobivala od njega neposrednih vesti. Prihajale so po Andreju, skope in redke. Bil je živ. Še pozneje — ni preteklo mnogo časa, toda za tiste, ki jih je hudo prizadel, je bilo to dolgo, kakor da so minila leta — so Kossecki v zvezi z ustanovitvijo geta* v Ostrowcu dodelili bivše židovsko stanovanje, in temu se je imela zahvaliti, da si je mogla za zadnje prihranke nabaviti stare in si pričela z delom služiti za skromno vzdrževanje. Tiste čase je bilo na svetu tako, da je dobiček enih skoraj zmerom izviral iz izgube drugih. Bogastvo je raslo na revščini, privilegiranost na krivici, a življenje, celo življenje samo je je v svoji naključnosti, negotovo in krhkejše od trsta, opiralo na neznane smrti.

Tu pa tam je slabotni budžet tkalnice reševala Rozalija s svojimi odpravami na vas, kamor je hodila po živež. Pozneje, ko so jo nekoč pretepli orožniki in je za dalj časa zbolela, je prevzela pota za tako imenovanim švercem gospa Alisa sama.

Medtem se je Naselje hitro spremenilo v nemški del mesta. Najboljše vile so si vzeli krajevni dostojanstveniki, gestapovci, častniki in višji uradniki, po ostalih hišah se je nastanilo civilno prebivalstvo, ki je bilo evakuirano iz bombardirane Nemčije, v stare zadružne bloke, sedaj obnovljene in prezidane, pa so kasarnirali Hitlerjevo mladino. Med vso okupacijo ni šla gospa Alisa niti enkrat pogledat v Naselje. Minevale so jeseni in pomladi. Dokler je bila daleč, se je vsaka pomlad zdela, kakor da napoveduje konec vojne. Ko je minila, so se prevarane nade obrnile k prihodnji. Pokazalo se je, da je bilo ljudem ob preveč strašnih mukah in spričo neprestane nevarnosti, da jih iztrebijo, laže razdeliti čas na razočaranja, kakor pa izmeriti čas upanja z vso resnico časa.

Anton je živel, toda vesti od njega so bile čedalje redkejše in zmeraj bolj lakonične. Alek je iz enajstletnega dečka, kakršen je bil ob izbruhu vojne, nenadoma postal odrasel fant. Andrej, ki ga je bila pogoltnila Varšava, se je nekaj tednov po neuspeli vstaji nekega dne pojavil v bivšem židovskem stanovanju, ki ga že poznamo. Ta leta so ga spremenila. Gospe Alisi se je zdel ponižujoče tuj. O sebi je govoril malo, skorajda nič, toda s svojimi visokimi škornji, shujšanim, začrnelim obrazom, ciničnim smehom in kretnjami, ki se niso ujemale s stenami, obloženimi s sinjo tapeto z rožnatimi cvetovi, je vnesel nemir vsega tistega tujega sveta, v katerem je bil preživel nekoliko let in v katerem je moral gotovo doživeti veliko nad, poletov in porazov. Sicer pa se ni dolgo mudil doma. V začetku novembra, ko je preplavil Ostrowiec nov val racij in aretacij, je Andrej izginil v ostrovške gozdove. Dokler ni nazadnje...

Fronta se je približala Ostrowcu silovito in nepričakovano. Ker so se Nemci skušali upirati na Sreniawi, je bilo mesto dva dni in dve noči pod topniškim obstreljevanjem. Tretji dan ob svitu so zagrmele katjuše* in obenem je začela Rdeča armada od Bele in od Ostrowca sem prodirati čez reko. Opoldne so prvi sovjetski tanki zavozili v Ostrowiec.

Gospa Alisa je malone naravnost iz kleti stekla v Naselje. Mesto, ki so ga bili v zadnjem trenutku zažgali bežeči Nemci, je bilo v ognju in dimu. Gorel je trg, gorela vojašnica, jetnišnica in Vrtna ulica, kjer je imel svoj sedež gestapo. Bil je tak mraz, da je vse pokalo, ob sončnem in lesketajočem se nebu. Za zdaj ni nihče gasil ognja. Ni bilo vode. Toda malone vse prebivalstvo je privrelo na ulice. Ljudje so jokali. Razbijali in ropali so prodajalne. Pred skladišči Monopola je tekel špirit iz razbitih kadi po žlebovih in zalival z modrikastim potokom trupli dveh nagih nemških vojakov. Kričanje pijanih ljudi se je mešalo s prasketanjem avtomatskih pušk in s suhim pokanjem posameznih strelov. Vse obzorje na zahodu je trepetalo od enoličnega in zamolklega topniškega bobnenja.

Razne podobe tega dne so se spovračale gospe Alisi prav tako razločne in vsiljive, kakor je razločen in trdokoren živel v njej spomin na tisti nekdanji jesenski dan. Kolikokrat se je, gredoč čez most preko Sreniawe, spominjala sovjetskih vojakov, ki je tistikrat niso hoteli spustiti na drugo stran. Z zamrzle reke je pihal ledeno mrzel veter. Po veliki cesti so neprenehoma vozili mimo tanki, motorizirane kolone, motocikli, artilerija. Nazadnje se ji je zaradi dobrega ruskega naglasa posrečilo, da je dospela v Naselje. Med truščem in rožljanjem valečega se železja se je vzpenjala vkreber, včasih je skoraj tekla. Vedno iznova so se obregali obnjo in jo ustavljali vojaki. Sneg je škripal. Ljudem se je kadilo iz ust. Tu pa tam so prek pločnika ležali ubiti konji. Dalje so zagrajevale pot porušene pregrade in zapuščeni protitankovski rovi. Pri prvih hišah je pod nogami hrestljalo razbito steklo, po zraku so frfotali beli oblaki perja. Nedaleč je nekdo igral na harmoniko ritmično bojno pesem. Potem se je znočilo.

* Židovska mestna četrt.

* Brzostrelni ruski minomet.